

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İSTANBUL PROJE KOORDINASYON BİRİMİ (İPKB)

İstanbul Dirençlilik Projesi (IRP)

P508170

**ÇEVRE VE SOSYAL YÖNETİM ÇERÇEVESİ
(ÇSYÇ)**

Şubat 2025

İçindekiler

Tablo Listesi	3
Şekiller Listesi	3
Yönetici Özeti	6
1. Giriş	10
2. Proje Hakkında	11
3. Çevre ve Sosyal Politikalar, Yönetmelikler ve Yasalar	15
3.1 Legal Framework of Türkiye	15
3.2 Ulusal Çevre ve Sosyal Değerlendirme ve İzinler	15
3.3 Dünya Bankası Standartları ve Ulusal Çerçeve ile İlgili Temel Boşluklar	17
4. Potansiyel Çevre ve Sosyal Risk Etkileri ve Standart Etki Azaltma Önlemleri	25
4.1 Dezavantajlı ve Hassas Gruplara Özgü Riskler ve Etki Azaltma Tedbirleri	26
4.2 Çevre ve Sosyal Risklerden ve Etkilerden Kaçınmak için Planlama ve Tasarım Hususları	27
5. Prosedürler ve Uygulama Düzenlemeleri	27
5.1. Çevre ve Sosyal Risk Yönetimi Prosedürleri	27
5.2 Teknik Destek Faaliyetleri	31
5.3 Acil Durum Acil Durum Müdahale Bileşeni	31
5.4 Uygulama Düzenlemeleri	31
5.5 Önerilen Eğitim ve Kapasite Geliştirme	36
5.6 Tahmini Bütçe	37
6. Paydaş Katılımı, Bilgilendirme ve İstişareler	38

Tablo Listesi

Tablo 1: IRP Alt Projeleri için ÇED Gereklilikleri	16
Tablo 2: İlgili DB ESS'leri, Ulusal Çerçeve ile Temel Farklılıklar ve Bunları Giderme Önlemleri	17
Tablo 3: Çevre ve Sosyal Riskler ve Etki Azaltma Önlemleri	25
Tablo 4: Proje Döngüsü ve Ç&S Yönetim Prosedürleri	27
Tablo 5: Hariç Tutma Listesi.....	29
Tablo 6: Uygulama Düzenlemeleri.....	33
Tablo 7: Önerilen Eğitim ve Kapasite Geliştirme Yaklaşımı	36
Tablo 8: Gösterge ÇSYÇ Uygulama Bütçesi	37

Şekiller Listesi

Şekil 1: İPKB Organogramı	32
--	----

Kısaltmalar

ACM	Asbest İçeren Malzemeler
AYP	Asbest Yönetim Planı
CBD	Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi
CERC	Acil Durum Müdahale Bileşeni
TSG	Toplum Sağlığı ve Güvenliği
DK	Davranış Kuralları
Y-ÇSYP	Yüklenici Çevre ve Sosyal Yönetim Planı
Ç&S	Çevre ve Sosyal
ÇED	Çevre Etki Değerlendirmesi
ADMP	Acil Durum Müdahale Planı
ESA	Çevre ve Sosyal Değerlendirme
ESCP	Çevre ve Sosyal Taahhüt Planı
ESF	Çevre ve Sosyal Çerçeve
ESHS (ESHS)	Çevre, Sosyal ve Sağlık ve Güvenlik
ÇSYÇ	Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesi
ÇSYP	Çevre ve Sosyal Yönetim Planı
ESS (ÇSS)	Çevre ve Sosyal Standartlar
AB	Avrupa Birliği
EWS	Erken Uyarı Sistemi
GBV	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet
GHG	Sera Gazı
ŞM	Şikayet Mekanizması
IBRD	Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası
IPKB	İstanbul Proje Koordinasyon Birimi
IRP	İstanbul Dirençlilik Projesi
İYP	İşgücü Yönetim Prosedürleri
İY Planı	İşgücü Yönetim Planı
ÇŞİDB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

MGBF	Malzeme Güvenlik Bilgi Formu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
ISG	İş Sağlığı ve Güvenliği
OSB	Organize Sanayi Bölgeleri
ÇŞİDİM	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
PAR	Proje Açıklama Raporu
KKD	Kişisel Koruyucu Donanımlar
SEA/SH	Cinsel Sömürü ve İstismar/Cinsel Taciz
PKP	Paydaş Katılım Planı
BM	Birleşmiş Milletler
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
DB	Dünya Bankası
DBG	Dünya Bankası Grubu

Yönetici Özeti

Dünya Bankası (DB), İstanbul Dirençlilik Projesi'nin (IRP) uygulanmasını finanse edecek ve destek sağlayacaktır. IRP'nin amacı, acil durumlara hazırlıklı olmayı geliştirerek, afet risklerini azaltarak ve toplumun iklim etkilerine karşı direncini artırarak İstanbul ilinde afet ve iklim direncini artırmaktır.

Proje dört bileşenden oluşmaktadır:

Bileşen 1: Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Sisteminin Güçlendirilmesi

Bu bileşen, ilk müdahale ekiplerinin eğitimi, acil müdahale binaları ve ekipmanları, erken uyarı sistemlerinin iyileştirilmesi ve sürdürülebilirlik, işletme ve bakım yatırımlarına yapılan yatırımlar yoluyla İstanbul'un acil durum hazırlık ve müdahale sistemlerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bileşen, fizibilite, tasarım ve denetim danışmanlıkları, inşaat işleri, mallar ve diğer hizmetleri finanse edecektir. Faaliyetler arasında, acil müdahale binalarını en yüksek sismik ve iklim direnci standartlarına göre inşa ederek, yeniden inşa ederek veya güçlendirerek acil müdahale binalarının esnek ve tamamen işlevsel olmasını sağlamak yer alır. Bu binalarda acil müdahale kontrol ve koordinasyon merkezleri, lojistik ve depolama tesisleri, 112 paramedik istasyonları, arama kurtarma operasyonları, eğitim merkezleri ve itfaiye istasyonları yer alacak. Bileşen ayrıca, engelliler ve yaşlılar gibi savunmasız gruplara odaklanarak arama ve kurtarma, acil durum iletişimi ve afet müdahalesi için araç ve ekipman edinerek ilk müdahale ekiplerinin eğitimini ve donatılmasını da desteklemektedir. Topluluk düzeyinde acil durum hazırlık çabaları, yeni yangın algılama ve mobil kuleler aracılığıyla Erken Uyarı Sistemlerinin (EWS) iyileştirilmesini, bir cep telefonu uyarı sisteminin pilot uygulamasını ve sabit sirenleri genişletmeyi içerir. Acil durumlara hazırlık ve müdahale, ilk yardım ve tahliye tatbikatlarına yönelik eğitim programları verilecek. Alt proje faaliyetleri için belirli yerler, devam eden teknik değerlendirmelere, risk önceliklendirme çalışmalarına ve paydaş istişarelerine dayalı olarak belirlenecek ve Haziran 2025'e kadar sonuçlandırılması beklenmektedir.

Bileşen 2: Kritik Bina ve Tesislerin Dayanıklılığının Artırılması

Bu bileşen, kritik kamu binalarının doğal afetlere karşı dayanıklılığını sağlamaya, acil durumlarda geçici barınak olarak hizmet vermelerini ve kamu hizmetlerindeki aksamayı en aza indirmeye odaklanmaktadır. Sismik ve iklim direnci standartlarını karşılamak için okulların, yurtların, yaşlı bakım tesislerinin, spor salonlarının, toplum merkezlerinin ve diğer kamu binalarının inşası, yeniden inşası veya güçlendirilmesi yoluyla dayanıklı, yeşil ve kendi kendine yeten binalara ve kamu tesislerine yatırım yapmayı içerir. Bu binalar su, enerji ve iletişim sistemleri için kendi kendine yeterlilik önlemlerini içerecektir. Binalara bitişik kamusal alanlar, aşırı sıcaklık ve sel risklerini azaltmak için uyarlanacaktır. Buna ek olarak, Bileşen, Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), turizm, konut veya sigorta gibi sektörlerde boşluk değerlendirmeleri ve yatırım ihtiyaçları yaparak, ön fizibilite ve fizibilite değerlendirmeleri yaparak İstanbul'un uzun vadeli afet ve iklim direncini oluşturmayı amaçlamaktadır. Alt proje faaliyetleri için belirli yerler, devam eden teknik değerlendirmelere, risk önceliklendirme çalışmalarına ve paydaş istişarelerine dayalı olarak belirlenecek ve Haziran 2025'e kadar sonuçlandırılması beklenmektedir.

Bileşen 3: Proje Yönetimi

Bu bileşen, verimli proje uygulaması için İPKB'deki operasyonel maliyetleri, danışmanlık hizmetlerini, eğitimi ve proje ekibi operasyonlarını finanse eder. Satın alma, finansal yönetim, çevresel ve sosyal yönetim, izleme ve değerlendirme, iletişim, farkındalık artırma ve sosyal yardım faaliyetlerinin yanı sıra İPKB personeli ve paydaşları için kapasite geliştirmeyi kapsar.

Bileşen 4: Acil Durum Müdahale Bileşeni (CERC)

Bu sıfır dolarlık acil durum bileşeni, taahhütsüz IBRD finansmanının diğer bileşenlerden hızlı bir şekilde yeniden tahsis edilmesi yoluyla acil kurtarma ve yeniden yapılanma çabalarını destekleyecektir. Acil durum

işlerinin sözleşmeye bağlanması ve mal ve hizmetlerin satın alınması gibi acil müdahale maliyetlerini karşılamak için hızlı tedarik ve ödeme prosedürlerini içerir. Bileşen, Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesi'nde (ÇSYÇ) yer alan bağımsız bir CERC El Kitabında özetlenen ayrıntılı prosedürlerle birlikte, Türk yasalarına ve politikalarına uygun olarak resmi bir acil durum veya afet ilanı ile tetiklenecektir.

Proje faaliyetleri, sismik ve iklim riski yüksek alanları hedefleyerek İstanbul'da uygulanacaktır. Alt proje faaliyetlerinin belirli yerleri, devam eden teknik değerlendirmelerin, risk önceliklendirme çalışmalarının ve paydaş istişarelerinin sonuçlarına bağlı olduğu için henüz belirlenmemiştir. Bu süreçler, kapsayıcılığı ve şeffaflığı sağlamak için uluslararası en iyi uygulamalara uygun olarak yürütülmektedir. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından alt proje konularının Haziran 2025'e kadar sonuçlandırılması öngörülmektedir.

Bu Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ), önerilen Proje faaliyetleriyle ilişkili potansiyel çevresel ve sosyal riskleri ve etkileri belirlemek ve bu risk ve etkilerin yönetilmesi için uygun azaltma önlemleri önermek için geliştirilmiştir. Türkiye'nin ilgili yasa ve yönetmeliklerinin yanı sıra Dünya Bankası politikalarını da ana hatlarıyla belirtir. Ek olarak, ÇSYÇ, Projenin uygulanmasına rehberlik edecek ilkeleri, yaklaşımları, uygulama düzenlemelerini ve çevresel ve sosyal etki azaltma önlemlerini detaylandırır.

Proje faaliyetleri ile ilişkili potansiyel çevresel ve sosyal riskler ve etkiler aşağıdaki gibidir:

- **İnşaatla ilgili riskler.** Bunlar arasında toz, gürültü, atık yönetimi ve inşaat ve güçlendirme faaliyetleri sırasında trafik kesintileri yer alır.
- **Asbest içeren malzemeler (ACM).** Eski kamu binalarının güçlendirilmesi, uygun şekilde yönetilmediği takdirde işçiler ve çevredeki topluluklar için sağlık riskleri oluşturan ACM'nin ele alınmasını içerebilir.
- **Toplum sağlığı ve güvenliği riskleri.** Bunlar arasında olası kazalar, yerel hizmetlerdeki kesintiler ve inşaat aşamalarında yakındaki topluluklar için artan güvenlik açıkları yer alır.
- **Çalışma ve çalışma koşulları.** İnşaat işçileri için adil muamele, güvenli çalışma ortamları ve iş kanunlarına uyumun sağlanması.
- **Paydaş katılımı ve katılım riskleri.** Kadınlar, yaşlılar, engelliler ve marjinal topluluklar gibi savunmasız grupların ihtiyaçlarını dahil etmek ve ele almak için özel dikkat gösterilmelidir.
- **Çevresel riskler.** İnşaat atıklarının etkin yönetimi ve emisyonların en aza indirilmesi, güçlendirme ve inşaat faaliyetleri sırasında çevresel etkilerin azaltılmasının anahtarıdır.

Bu etkilerden kaçınmak ve en aza indirmek için, **yüksek riskli faaliyetlerden kaçınılmasını ve tüm faaliyetlerin ilgili çevresel ve sosyal standartlara uygun olmasını sağlamak için alt proje planlaması ve tasarımı sırasında** Hariç Tutma Listeleri gibi önlemler kullanılacaktır.

Bu riskler, bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki plan ve prosedürlerin uygulanması yoluyla yönetilecek ve azaltılacaktır:

- **Çevre ve Sosyal Yönetim Planları (ÇSYP):**
 - Her bir alt projenin benzersiz risklerini ve etkilerini ele almak için tasarım aşamasında hazırlanacak sahaya özgü çevresel ve sosyal (Ç&S) planlar. Alt proje faaliyetleri için belirli yerler, ÇSYÇ gerekliliklerine uygun olarak Haziran 2025'e kadar sonuçlandırılacak ve ulusal ve DB çevresel ve sosyal standartlarına uyum sağlanacaktır.
- **Şikayet Mekanizması (ŞM):**

- Projeden etkilenen kişilerden ve paydaşlardan gelen şikayetleri ele almak ve çözmek için yapılandırılmış bir süreç sağlar.
- **İş Sağlığı ve Güvenliği Planı (İSG Planı)**
- **Toplum Sağlığı ve Güvenliği Planı (Trafik Yönetim Planı dahil)**
- **Şans Eseri Buluntu Prosedürleri**
- **Acil Durum Müdahale Planı (ADMP):**
 - Hızlı müdahale stratejilerinin ana hatlarını çizerek çevresel dökülmeler, doğal afetler veya kritik kazalar gibi beklenmedik acil durumlara hazırlıklı olunmasını sağlar.
- **Asbest Yönetim Planları (AYP'ler) (gerekmesi durumunda):**

Güçlendirme veya yıkım faaliyetleri sırasında asbest içeren malzemelerin güvenli bir şekilde taşınması ve bertaraf edilmesi için özel prosedürler.

Bu planlar geliştirilecek ve onaylanacaktır (bkz. Tablo 6 Roller ve Sorumlulukların ayrıntıları için) *herhangi bir inşaat işinin başlamasından önce* teknik değerlendirmelere ve paydaş istişarelerine dayalıdır.

Uygulama düzenlemeleri şunları içerecektir:

- **İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB)**, ÇSYÇ'nin genel olarak uygulanmasını ve koordinasyonunu denetleyecek, proje hedefleriyle uyumu ve çevresel ve sosyal standartlara uyumu sağlayacaktır.
- **Danışmanlar (Tasarım/Denetim) ve Yükleniciler**, uyumu izleyecek denetçiler tarafından desteklenen ÇSYÇ gerekliliklerine uymaktan sorumlu olacaktır.

Uygulama sırasında, İPKB düzenli izleme ziyaretleri gerçekleştirecektir. Gözetim Danışmanı günlük olarak sahada olacak ve alt projenin Ç&S uygulamalarına ilişkin olarak İPKB ile izleme, denetleme, raporlama ve koordinasyondan sorumlu olacaktır. Denetim Danışmanı, Ç&S risk yönetimi azaltma planlarının uygulanmasını yerinde izleyecek ve alt projelerin çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik (ESHS) performansı hakkında aylık raporlar sunacaktır.

İPKB ayrıca, alt proje kapsamına bağlı olarak, inşaat süresi boyunca sahaları aylık olarak izleyecektir. Gerekirse, etki azaltma önlemlerine uyumu ve belirlenen sorunların çözülmesini sağlamak için alt projenin kapsamına ve ölçeğine bağlı olarak daha sık izleme yapılabilir. İPKB, projenin ESHS performansı hakkında üç ayda bir Dünya Bankası'na rapor verecektir.

Yükleniciler, Denetim Danışmanının kontrolü altında, İPKB gözetimi altında, Ç&S risk yönetimi belgelerinde yer alan etki azaltma önlemlerinin uygulanmasından sorumlu olacak ve ilgili ihale belgelerinde (alt projeye özgü ÇSYP dahil) ve sözleşmelerde belirtilen metriklere uygun olarak denetim danışmanı aracılığıyla ESHS performansına ilişkin aylık izleme raporlarını İPKB'ye sunacaktır.

İPKB, izleme uygulamalarının, bu ÇSYÇ'de ve hazırlanacak alt projelere özgü ÇSYP'lerde tanımlanan çevresel ve sosyal riskleri ve etkileri içermesini sağlayacaktır. Ek olarak, düzenli proje izlemenin bir parçası olarak Ç&S risk yönetimi azaltma planlarının gerektiği gibi uygulanmasını sağlayacaktır. Raporlama gerekliliklerine ilişkin ayrıntılar bu belgenin Bölüm 5.1 c kısmında verilmiştir. Buna ek olarak, Proje için ayrı bir Paydaş Katılım Planı (PKP) hazırlanmış olup, proje kapsamında yer alan binaların yönetimi ve kullanıcıları, potansiyel olarak etkilenecek veya Proje'ye herhangi bir şekilde ilgisi olan kişiler (paydaşlar) ve İPKB arasında sürekli bir katılım sürecinin kurulmasını destekleyecek bir çerçeve sunmaktadır.

PKP, İYP ve ESCP'ye hem Türkçe hem de İngilizce olarak aşağıdaki linklerden ulaşılabilir:

<https://www.ipkb.gov.tr/e-kutuphane-kategorisi/cevre-ve-sosyal-yonetim/wb/>

<https://www.ipkb.gov.tr/en/e-library-category/environmental-and-social-management/wb-en/>

Bu ÇSYÇ, Paydaş Katılım Planı (PKP) ve İşgücü Yönetimi Prosedürleri (İYP) **dahil olmak üzere proje için hazırlanan diğer planlarla birlikte okunmalıdır.**

1. Giriş

Bu Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ), İstanbul Dirençlilik Projesi'nde (IRP) DB tarafından finanse edilen faaliyetler için çevresel ve sosyal durum tespiti hükümlerini desteklemek üzere geliştirilmiştir.

Proje, sismik ve iklimle ilgili etkiler açısından yüksek riskli ilçelere odaklanarak, **İstanbul ilinde afete hazırlıkta iyileştirmeleri, afet ve iklim risklerinin azaltılmasını ve toplum direncinin güçlendirilmesini destekleyecektir. İPKB**, Proje faaliyetlerini uygulayacaktır.

Bu ÇSYÇ, DB Çevre ve Sosyal Çerçevesi'nin (ESF) yanı sıra ilgili belediye ve yerel yasalar da dahil olmak üzere Türkiye'nin ulusal yasa ve düzenlemelerini takip eder. ÇSYÇ'nin amacı, DB ESF'nin Çevre ve Sosyal Standartları (ÇSS) ve ulusal gerekliliklere uygun olarak Projenin potansiyel olumsuz çevresel ve sosyal risklerini ve etkilerini değerlendirmek ve azaltmaktır. Daha spesifik olarak, ÇSYÇ şunları amaçlamaktadır:

- a. Önerilen Projenin potansiyel çevresel ve sosyal risklerini ve etkilerini değerlendirmek ve etki azaltma önlemleri önermek;
- b. Faaliyetlerin çevresel ve sosyal açıdan taranması, gözden geçirilmesi, onaylanması ve uygulanması için prosedürler oluşturmak;
- c. Uygun rol ve sorumlulukları belirlemek ve faaliyetlerle ilgili çevresel ve sosyal konuları yönetmek ve izlemek için gerekli raporlama prosedürlerini ana hatlarıyla belirtmek;
- d. ÇSYÇ hükümlerinin başarılı bir şekilde uygulanması için gereken eğitim ve kapasite geliştirmenin yanı sıra personel gereksinimlerinin belirlenmesi;
- e. Halkın katılımı ve proje belgelerinin açıklanması ile olası şikayetlerin giderilmesi için mekanizmaları ele almak; ve
- f. ÇSYÇ'nin uygulanması için bütçe gerekliliklerini belirlemek.

Bu ÇSYÇ, Paydaş Katılım Planı (PKP) ve İşgücü Yönetimi Prosedürleri (İYP) **dahil olmak üzere proje için hazırlanan diğer planlarla birlikte okunmalıdır.**

2. Proje Hakkında

İstanbul Dirençlilik Projesi (IRP), afete hazırlığı güçlendirerek, afet ve iklim risklerini azaltarak ve toplum ve altyapı direncini artırarak İstanbul'un yüksek sismik ve iklim risklerini ele almak için tasarlanmış stratejik bir girişimdir. Proje, riskleri azaltmak, acil durum müdahale kapasitesini artırmak ve sürdürülebilir ve çevre dostu çözümleri teşvik etmek için yüksek öncelikli müdahalelerin uygulanmasına odaklanmaktadır. Girişim aynı zamanda Türkiye'nin ulusal iklim taahhütleriyle de uyumlu olup, uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için yeşil altyapı ve yenilenebilir enerji teknolojilerinin entegrasyonunu vurgulamaktadır. Ek olarak, IRP, müdahalelerin en savunmasız nüfusların ihtiyaçlarını ele almasını sağlayarak, toplum katılımını artırmayı ve etkili afet risk yönetimi için teknik kapasiteler oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bileşen 1: Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Sisteminin Güçlendirilmesi

Bu bileşen, ilk müdahale ekiplerinin ve toplulukların eğitimi, acil durum müdahale binaları ve ekipmanları, erken uyarı sistemlerinin iyileştirilmesi ve işletme ve bakım için sürdürülebilirlik önlemlerine yapılan yatırımlar yoluyla İstanbul'un acil durumlara hazırlık ve müdahale sistemlerini ve kapasitesini genişletmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bileşen, fizibilite, tasarım ve denetim danışmanlıkları, inşaat işleri, mallar, diğer hizmetler ve danışmanlıkları finanse edecektir.

Önemli faaliyetler şunları içerir:

- a. **Acil Durum Müdahale Binalarının Dayanıklı ve Tamamen İşlevsel Olmasını Sağlamak:**
 - Aşırı ısı, sel ve orman yangınlarına karşı en yüksek sismik ve iklim direnci standartlarına göre yeni veya mevcut kritik acil müdahale binalarının inşası / yeniden inşası/güçlendirilmesi.
 - Bağımsız ve dayanıklı su, enerji ve iletişim sistemleri ile bu binaların afetlerden sonra tam olarak çalışır durumda olmasını sağlamak.
 - Binalar şunları içerecektir: (i) acil durum müdahale kontrol ve koordinasyon merkezleri, lojistik ve depolama tesisleri; (ii) sağlık görevlisi istasyonları; (iii) arama kurtarma operasyonları ve eğitim merkezleri; ve (iv) İstanbul'un acil müdahale sistemi ve orman yangını yönetimi için kritik öneme sahip itfaiye istasyonları.
 - Tesislerin sürekli işlevselliğini sağlamak için prosedürler, planlar ve kılavuzlar geliştirmek için kaynaklar da tahsis edilecektir.
- b. **İlk Müdahale Ekiplerinin Eğitimi ve Donatılması:**
 - Arama ve kurtarma, acil durum ve afet müdahalesi ve acil durum iletişimi için araç ve ekipman alımı.
 - Arama kurtarma ve toplu kaza yönetimi için genişletilmiş eğitim.
 - Engelliler, yaşlılar, yerinden edilmiş kişiler ve aile içi şiddet riski altındaki kadınlar dahil olmak üzere savunmasız gruplarla etkileşime odaklanan yeni eğitimlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması.
- c. **Topluluk Düzeyinde Acil Durum Hazırlığı:**
 - Daha hızlı ve güvenilir afet tespiti ve iletişimi sağlamak için İstanbul İlinde Erken Uyarı Sistemlerinin (EWS) iyileştirilmesi.
 - Faaliyetler şunları içerir: (i) yeni yangın algılama ve mobil kuleler; (ii) cep telefonu uyarı sistemlerinin pilot uygulaması; (iii) sabit sirenlerin genişletilmesi; (iv) Tahliye tatbikatları ve ilk yardım eğitimi vermek.
 - Topluluklar ayrıca iklim değişikliğinin neden olduğu orman yangınları ve seller için acil durum hazırlık eğitimi alacak ve kritik acil müdahale malzemeleri paketleri dağıtılacak.

- Kadınlar, engelliler ve yaşlılar gibi savunmasız gruplara eğitim ve ekipman için yüksek öncelik verilecektir.
- Proje, doğal-kentsel alan ara çeperlerinde yangına dayanıklı türlerin dikilmesini finanse edecek, işsiz gençler ve kadınlar için öncelikli istihdam yaratacaktır.

Bileşen 2: Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Sistemlerinin Güçlendirilmesi

Bu bileşen, kritik kamu binalarının yapısal bütünlüklerini ve kendi kendine yeterliliklerini güçlendirerek aşırı sıcaklık olayları, seller, orman yangınları ve büyük ölçekli depremler gibi doğal tehlikelere karşı dayanıklılığını sağlamaya odaklanmaktadır. Bu binalar aynı zamanda acil durumlarda geçici barınak görevi görerek suya, enerjiye ve iletişime kesintisiz erişim sağlayacak. Bileşen, eğitim ve acil sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere kamu hizmetlerindeki aksaklıkları en aza indirmeyi ve aynı zamanda karbon emisyonlarını azaltmak, su tasarrufu yapmak ve aşırı sıcaklığı azaltmak gibi iklim faydaları yaratmayı amaçlıyor. Önemli faaliyetler şunları içerir:

a. Dayanıklı, Yeşil ve Kendi Kendine Yeten Binalara ve Kamu Tesislerine Yatırım Yapmak:

- Mevcut okulların, yurtların, yaşlı bakım tesislerinin, spor salonlarının, toplum merkezlerinin, idari sağlık hizmetlerinin ve diğer uygun kamu binalarının en yüksek sismik ve iklim direnci standartlarına göre yeni inşası veya güçlendirilmesi.
- Bu binaların afetler sırasında tam olarak çalışır durumda kalması ve geçici barınak olarak hizmet vermesi için bağımsız ve esnek su, enerji ve iletişim sistemlerine sahip olmasını sağlamak.
- Güçlendirme ve yeniden yapılanma, özellikle 2000 yılından önce inşa edilenler olmak üzere, depreme karşı savunmasız olarak değerlendirilen kamu binalarına, dayanıklı, yeşil ve kapsayıcı tasarımlar kullanılarak öncelik verecektir.
- Afetler sırasında ölçeklenebilir sıhhi alanlara sahip geçici barınaklara hızla dönüşebilecek çok amaçlı binalar tasarlamak.
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet riskleri ve hafifletme önlemleri de dahil olmak üzere acil barınma evi sağlanmasında boşluk değerlendirmeleri yapmak.
- Afetler sırasında kritik hizmetlere kesintisiz erişim sağlamak için yapısal olarak dayanıklı binalar için kendi kendine yeterlilik ve yeşil önlemlerin finansmanı.
- Aşırı ısı ve sel risklerini azaltmak ve acil durum tahliye çabalarını desteklemek için seçilen binaların bitişindeki kamusal alanların geçirgen yeşil alanlarla iyileştirilmesi.

b. İstanbul'un Uzun Vadeli Afet ve İklim Direncini İnşa Etmek:

- İstanbul'un ekonomisini ve altyapısını korumak için özel sektörü dahil ederek hazırlık, müdahale ve dirençliliğindeki kritik eksiklikleri ele almak.
- Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), turizm, konut veya sigorta gibi özel sektörlerde finansman açığı değerlendirmeleri ve yatırım ihtiyaçlarının belirlenmesi.
- Özel sektör yatırımlarına hazırlık için ön fizibilite ve fizibilite çalışmaları yapmak.
- Yenilenebilir enerji sistemleri, yağmur suyu hasadı, acil durum müdahalesi ve yangın yönetimi dahil olmak üzere OSB'lerde iş sürekliliği önlemlerini desteklemek.
- Kritik altyapılar için afet ve iklim değerlendirmeleri yapmak ve gelecekteki yatırımları mümkün kılmak için mühendislik ve fizibilite çalışmaları hazırlamak.

Bileşen 3: Proje Yönetimi

Bu bileşen, proje yönetimi işlevlerini yerine getirmek için İPKB'deki Proje ekibi de dahil olmak üzere operasyonel maliyetleri, danışmanlık hizmetlerini, danışmanlık dışı hizmetleri, malları ve eğitimi finanse edecektir. Bu işlevler, projenin etkin bir şekilde uygulanmasını ve bakanlıklar, diğer uygulayıcı kuruluşlar ve Proje paydaşları arasında yakın işbirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Temel sorumluluklar şunları içerir:

- Satın alma, finansal yönetim, çevresel ve sosyal yönetim ile izleme ve değerlendirme faaliyetlerini denetlemek.
- İPKB personeli ve diğer Proje paydaşları için Proje hedefleriyle uyumlu kapasite geliştirme programları yürütmek.
- Paydaşların etkin bir şekilde katılımını sağlamak için iletişim, farkındalık yaratma ve sosyal yardım faaliyetlerini teşvik etmek.

Bileşen 4: Acil Durum Müdahale Bileşeni (CERC)

Bu bileşen, doğal afetler veya sağlık krizleri veya teknolojik felaketler gibi öngörülemeyen acil durumlara, taahhütte bulunulmamış proje fonlarını diğer Bileşenlerden yeniden tahsis ederek yanıt verme esnekliği sağlar. Hükümetin acil bir duruma müdahalesini hızlı satın alma ve ödeme prosedürleri yoluyla uygulamak için bir mekanizma olarak tasarlanmıştır. Bu bileşen kapsamındaki faaliyetler şunları içerir:

- Üzerinde anlaşmaya varılan bir eylem planı kapsamında İstanbul'daki acil kurtarma ve yeniden yapılanma çabalarını desteklemek.
- Acil durum işlerinin sözleşmeli olarak yapılması da dahil olmak üzere acil ihtiyaçları karşılamak için hızlı mal ve hizmet alımı.

Beklenmedik acil durum bileşeni, Türkiye'nin yasalarına ve politikalarına uygun olarak resmi bir acil durum veya afet ilanı ile tetiklenecektir. Acil durum ilan etme prosedürü, kapsanan advers olay türleri ve uygun yatırımlar bağımsız bir CERC El Kitabında açıklanacak ve Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesine (ÇSYÇ) dahil edilecektir.

Proje Alanları

Proje, sismik ve iklim risklerine karşı yüksek derecede savunmasız alanlara öncelik vererek İstanbul ilini **hedef alacaktır**. Proje yerlerinin seçimi, yeşil, dayanıklı, kapsayıcı ve kendi kendine yeten yatırımlar ilkeleri tarafından yönlendirilerek uzun vadeli afet direnci ve iklim adaptasyonu sağlanacaktır. Bu ilkeler, tüm yatırımların İstanbul'un hazırlıklı olmasına ve sürdürülebilir kentsel gelişimine katkıda bulunmasını sağlamak için enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, su tasarrufu, çoklu tehlike direnci, evrensel erişim ve şebekeden bağımsız işlevselliği vurgulamaktadır.

Uygulama sırasında belirli proje konuları sonuçlandırılacak olsa da, Dirençlilik ve iklim adaptasyonu sonuçlarını en üst düzeye çıkarmak için bu ilkeleri yansıtacaktır. Bu yaklaşım, seçilen tüm alanların acil durumlarda topluluk merkezleri olarak hizmet verecek ve İstanbul'un daha geniş afete hazırlık hedeflerini destekleyecek şekilde donatılmasını sağlar.

Planlı Tasarım ve Tedarik

Tasarım ilkeleri ve satın alma stratejileri, esneklik, kapsayıcılık ve çevresel sürdürülebilirliği proje uygulamasının tüm yönlerine dahil etmek için birlikte çalışacaktır. Bu süreçlerin temel yönleri aşağıda özetlenmekte olup, proje hedefleri ve sürdürülebilirlik hedefleri ile uyumu sağlamak için uygulamaya rehberlik edecek ilke ve stratejiler vurgulanmaktadır.

- **Tasarım İlkeleri**
Yenilenebilir enerji kurulumları, enerji verimli sistemler ve doğaya dayalı çözümler (ör. yeşil çatılar ve geçirgen yüzeyler) gibi iklime dayanıklı ve sürdürülebilir özellikleri bir araya getirirken, kritik altyapı için evrensel erişim ve kendi kendine yeterlilik sağlar.
- **Satınalma Stratejileri**
Çevre ve sosyal standartlara bağlı, şeffaf ve rekabetçi ihale süreçleri uygularken, tüm sözleşmelerin ÇSYÇ'ye uyum hükümleri içermesini sağlamak.
- **Fizibilite Çalışmaları**

Ayrıntılı değerlendirmeler, alt projelerin önceliklendirilmesine, tasarımına ve uygulanmasına rehberlik ederek proje hedefleriyle uyumu sağlayacaktır.

3. Çevre ve Sosyal Politikalar, Yönetmelikler ve Yasalar

3.1 Legal Framework of Türkiye

Türkiye'nin ulusal yasal çerçevesi, IRP kapsamındaki alt proje faaliyetleriyle ilişkili çevresel ve sosyal risklerin ve etkilerin yönetilmesi için kapsamlı bir rehberlik sunmaktadır. İlgili yasalar, politikalar ve yönetmelikler Ek 1'de özetlenmiştir. Türkiye'nin çevre koruma, kültürel mirasın korunması ve biyolojik kaynak yönetimine ilişkin ulusal yaklaşımı hem iç mevzuat hem de Türkiye'nin onayladığı uluslararası anlaşmalar ile şekillenmiştir. Türkiye tarafından onaylanan ilgili çevre, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ve uluslararası işgücü anlaşmaları ve sözleşmeleri Ek 1'de yer almaktadır.

Türkiye'deki çevre mevzuatı, Türkiye'nin katılım öncesi çabalarını yansıtabilecek şekilde uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği (AB) Direktifleri ile yakından uyumludur. Bu yasalar sağlamdır ve proje uygulaması sırasında önemli bir zorluk beklenmemektedir. Bununla birlikte, öngörülemez sorunlar olması durumunda, sorumlu makamlar gözetim sağlayacak ve İPKB, merkezi ve saha düzeyinde izleme yoluyla ilgili düzenlemelere uyumu sağlayacaktır.

Türkiye, çevre koruma, işçi hakları ve ayrımcılık yapmama ile ilgili çeşitli uluslararası sözleşmeleri onaylamıştır. Önemli anlaşmalar şunları içerir:

- **ILO İşçi Haklarına İlişkin Sözleşmeler:** Türkiye, çocuk işçiliği, zorla çalıştırma ve işyerinde ayrımcılığı ele alan temel sözleşmeleri onaylamıştır.
- **Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (CBD):** Doğal yaşam alanlarını etkileyen alt projelerle ilgili olarak biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlar.
- **UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi:** Kültürel ve doğal miras alanlarını korur ve bu tür yerlerin yakınındaki alt projeler için uygunluğu sağlar.
- **Birleşmiş Milletler'in (BM) 2015 yılında kabul edilen 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi, 2030 yılına kadar yoksulluğu sona erdirmeyi, gezegeni korumayı ve herkes için refah sağlamayı amaçlayan küresel bir eylem planını temsil ediyor.**

3.2 Ulusal Çevre ve Sosyal Değerlendirme ve İzinler

Türkiye'de **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (ÇŞİDB)**, çevresel değerlendirmelerin ve izin süreçlerinin yönetilmesinden sorumlu birincil otoritedir. Bu süreçler, **proje faaliyetleriyle ilişkili çevresel ve sosyal risklerin tanınması, değerlendirilmesi ve yönetilmesi için kapsamlı bir çerçeve sağlayan Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği** (29186 sayılı Resmi Gazete) tarafından yönetilmektedir.

Türkiye'de Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) Süreci

1. Tarama ve Kategorizasyon:

- Alt projeler, ÇED Yönetmeliği'nin Ek 1 ve Ek 2'sinde listelendiği gibi potansiyel çevresel etkilerine göre kategorize edilmiştir:
 - **Ek 1:** Önemli potansiyel çevresel etkileri olan projeler (ÇED gereklidir). Bu projeler tam bir Çevre Etki Değerlendirmesinden (ÇED Raporu) geçmelidir.
 - **Ek 2:** Orta düzeyde çevresel etkiye sahip projeler (tarama gereklidir). Bu projeler ilk incelemeye tabi tutulur ve tam bir ÇED'in gerekli olup olmadığına karar verilir).

- **Muaf Projeler:** İhmal edilebilir riskleri veya etkileri olan projeler ÇED sürecine tabi değildir, ancak sahaya özgü koşullara bağlı olarak temel çevresel değerlendirmeler gerektirebilir.

2. Hazırlanışı ve Teslimi:

- Ek-1 projeleri için saha çalışmaları, çevresel ve sosyal etki analizleri ve etki azaltıcı tedbirleri içeren detaylı bir ÇED raporu hazırlanmalıdır.
- Ek 2 projeleri için, proje ayrıntılarını, potansiyel riskleri ve önerilen azaltma önlemlerini özetleyen bir Proje Açıklama Raporu (PAR) sunulmalıdır.

3. Halkın Katılımı ve Onayı:

- ÇED çerçevesi kapsamındaki Ek 1 projeleri için halkın katılımı zorunlu bir gerekliliktir. Bu süreç, paydaş geri bildirimlerinin aktif olarak aranmasını, belgelenmesini ve projeye ilişkili çevresel ve sosyal kaygıları ele almak için karar verme sürecine dahil edilmesini sağlar. ÇED raporlarının veya tarama dokümanlarının incelenmesini takiben, ÇŞİDB veya ilgili **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü (ÇŞİDİM)** aşağıdaki şekilde bir karar verir:
 - **ÇED Pozitif,**
 - **ÇED Negatif veya**
 - **ÇED gerekli değildir.**

4. İzleme ve Uyumluluk:

- Onaylanan projeler, ÇED kararında belirtilen çevre standartlarına uygunluğunu sağlamak için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü (ÇŞİDİM) tarafından izlenir.
- Yükleniciler ve İPKB, tespit edilen uyumsuzluk sorunlarını ele almak için yakın koordinasyon içinde çalışacaktır.

IRP projesi ÇED'in kapsamı aşağıdaki Tablo1'de ayrıntılı olarak açıklanmıştır:

Tablo 1: IRP Alt Projeleri için ÇED Gereklilikleri

ÇED Kategorisi	Tanım	IRP Alt Projelerine Uygunluk
Ek 1	Tam bir ÇED gerektiren yüksek riskli projeler.	İPKB tarafından yönetilen projeler, yüksek riskli faaliyetler içermemektedir ve bu nedenle Türkiye'nin ÇED Yönetmeliği'nin Ek 1 ve 2'sinin dışında kalmaktadır. Yukarıda belirtilen yönetmelik uyarınca bir ÇED ihtiyacı doğacak ise, hazırlık sorumluluğu İPKB'ya ait olacaktır.
Ek 2	Tarama gerektiren orta riskli projeler.	İPKB tarafından yönetilen projeler, yüksek riskli faaliyetler içermemektedir ve bu nedenle Türkiye'nin ÇED Yönetmeliği'nin Ek 1 ve 2'sinin dışında kalmaktadır. Yukarıda belirtilen yönetmelik uyarınca bir ÇED ihtiyacı doğacak ise, hazırlık sorumluluğu İPKB'ya ait olacaktır.
Muaf Projeler	İhmal edilebilir riskleri veya etkileri olan projeler.	Eğitim programları ve kapasite geliştirme faaliyetleri ÇED'den muaftır, ancak temel çevresel değerlendirmeler gerektirebilir.

İPKB, tüm alt projelerin Türkiye'nin çevre kanunu ve çevre düzenlemelerine uygun olmasını sağlayacaktır. Herhangi bir düzenleyici veya uygulama zorluğunu ele almak için ÇŞİDB ve ÇŞİDİM ile yakın koordinasyon sürdürülecektir. Ayrıca:

- Danışmanlar, gerektiğinde ÇED veya PRD belgelerini gerektiği gibi hazırlamaktan sorumlu olacaktır.
- İPKB, uyumluluğu denetleyecek ve paydaş istişareleri ve azaltma planlaması için destek sağlayacaktır.

3.3 Dünya Bankası Standartları ve Ulusal Çevre ile İlgili Temel Boşluklar

Proje, DB Çevre ve Sosyal Standartları (ESS) ve Dünya Bankası Grubu Çevre, Sağlık ve Güvenlik (EHS) Yönergelerine uygun olacaktır. Bu politikalara dayanarak, projenin çevresel ve sosyal riski "Orta" olarak kategorize edilmiştir¹. Bu sınıflandırma, belirlenen risklerin uygun azaltma önlemleri ve hem ulusal düzenlemelere hem de DB standartlarına uyum yoluyla yönetilebilir olduğunu yansıtmaktadır.

Dünya Bankası'nın proje faaliyetleri için geçerli olan Çevre ve Sosyal Standartları Tablo 2'de özetlenmiştir,

Tablo 2: İlgili DB ESS'leri, Ulusal Çevre ile Temel Farklılıklar ve Bunları Giderme Önlemleri

Ç&S Standardı	Temel Eksiklikler ve Giderme Önlemleri
<p>1. Çevre ve Sosyal Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi (ESS1)</p>	<p>Uygunluk: ESS1, özellikle inşaat sırasında düşük ila orta düzeyde çevresel ve sosyal riskler içerdiğinden, projeye doğrudan ilgilidir. Bunlar şunları içerir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toz ve araç egzozu emisyonu. • Gürültü ve titreşim bozuklukları. • Atık üretimi. • İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) riskleri. • Trafik ve yol ile ilgili tehlikeler. • Toplum sağlığı ve güvenliği (TSG) riskleri. • Geçim kaynağı etkileri. • Savunmasız gruplar için dışlanma riskleri. <p>Proje bu riskleri şu şekilde azaltmaktadır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesi (ÇSYÇ), Çevre ve Sosyal Yönetim Planları (ÇSYP), Paydaş Katılım Planı (PKP) ve İşgücü Yönetimi Prosedürlerinin (ÇSYP) hazırlanması ve uygulanması. • Önemli ve yüksek riskli alt projelerin proje kapsamından çıkarılması. <p>Temel Eksiklikler: Ulusal Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) çerçevesi, sosyal etki değerlendirmelerinin entegrasyonundan yoksundur ve bu da aşağıdakilere yol açar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yetersiz sosyal temeller. • Savunmasız gruplar ve toplumsal cinsiyetle ilgili konular üzerindeki etkilerin sınırlı değerlendirilmesi. • Sınırlı kümülatif etki değerlendirmeleri. • Su Kalitesi ve Hava Kalitesi gibi ayrıntılı yönetim planlarının olmaması. • Paydaşlar ve çalışanlar için yetersiz şikayet mekanizması uygulaması. <p>Temel Eksiklikleri Giderme Önlemleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosyal ve çevresel risklerin belirlenmesini ve azaltılmasını sağlamak için ÇSYÇ, sahaya özgü ÇSYP'ler, PKP, İYP ve diğer ilgili alt yönetim planlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve raporlanması.

¹ E&S risk derecelendirmesi ile ilgili ayrıntılar için lütfen şu adresi ziyaret edin:

<https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099111824061019089/p508170148fe4501b1afc01cae5db58cefa>

	<ul style="list-style-type: none"> • Mevcut şikayet mekanizmalarının güçlendirilerek proje standartlarına uygun hale getirilmesi ve proje yaşam döngüsü boyunca sürdürülmesinin ve izlenmesinin sağlanması. • Çevre, sosyal ve İSG risk yönetimi kapasitesini geliştirmek için eğitim programları yürütmek.
<p>2. Çalışma ve Çalışma Koşulları (ESS2)</p>	<p>Uygunluk: ESS2, inşaat, güçlendirme ve yıkım faaliyetlerindeki potansiyel işçilikle ilgili riskler nedeniyle önemlidir. Bu riskler şunları içerir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İş Sağlığı ve Güvenliği Riskleri: <ul style="list-style-type: none"> • Yıkım ve güçlendirme sırasında asbest gibi tehlikeli maddelere maruz kalma. • Yetersiz güvenlik önlemleri nedeniyle şantiyelerde kaza, yaralanma veya düşme riskleri. 2. İstihdam Şartları ve Koşulları: <ul style="list-style-type: none"> • Yetersiz ücretler veya çalışma saatleri gibi iş kanunlarına uyumsuzluk potansiyeli. • Özellikle savunmasız çalışanlar için haksız muamele veya ayrımcılık riski. • İşgücünde potansiyel çocuk işçiliği veya zorla çalıştırma riski. 3. İşçi Şikayetleri: <ul style="list-style-type: none"> • Proje çalışanlarının işyeri endişelerini bildirmeleri için erişilebilir şikayet mekanizmalarının olmaması. • Eşitsiz güç dinamiklerinden kaynaklanan sömürü riskleri, özellikle emek yoğun faaliyetlerde veya yerel topluluklardan işe alırken. 4. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (GBV): <ul style="list-style-type: none"> • İşçiler tarafından yerel topluluk üyelerine veya kadınlar ve çocuklar gibi savunmasız nüfuslara yönelik cinsel taciz veya sömürü riskleri. • Eşitsiz güç dinamiklerinden kaynaklanan sömürü riskleri, özellikle emek yoğun faaliyetlerde veya yerel topluluklardan işe alırken. 5. Trafik ve Yol Güvenliği Konuları: <ul style="list-style-type: none"> • İşçileri ve yerel toplulukları tehlikeye atabilecek malzeme ve ekipmanların taşınması ile ilgili riskler. <p>Temel Eksiklikler: İşgücü yönetimi için ulusal çerçeve, sağlam yasaları (örneğin, 4857 sayılı İş Kanunu, 6331 sayılı İSG Kanunu ve Türkiye'nin ilgili ILO Sözleşmelerini onaylaması) içerir; ancak, aşağıdaki Eksiklikler mevcuttur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daha küçük ölçekli inşaat faaliyetlerinde İSG uyumluluğunun sınırlı uygulanması ve izlenmesi. • Bazı projelerde çalışana özel ayrıntılı şikayet mekanizmalarının olmaması. • Alt yükleniciler ve tedarikçiler için kapsamlı inceleme süreçlerinin olmaması, satın alma veya hizmet sözleşmelerine kasıtsız olarak çocuk işçiliğinin veya zorla çalıştırılmasına yol açabilir. Yükleniciler arasında İSG planlarını ve prosedürlerini tam olarak uygulamak ve izlemek için yetersiz kapasite. • İşçiler ve müteahhitler, uluslararası çalışma standartları konusunda farkındalığa sahip olmayabilir ve bu da uyumsuzluk riskini artırabilir.

	<p>Temel Eksiklikleri Giderme Önlemleri: Proje, bu riskleri ve eksiklikleri ele alarak, Dünya Bankası ESS2 standartlarına uyumu sağlayacak ve İYP'nin hazırlanması ve uygulanması, sağlam İSG eğitim programları gibi önlemler yoluyla işgücü yönetim sistemlerini güçlendirecek ve tüm çalışanların endişelerini etkili bir şekilde bildirmeleri için erişilebilir bir şikayet mekanizması oluşturacaktır.</p>
<p>3. Kaynak Verimliliği ve Kirlilik Önleme ve Yönetimi (ESS3)</p>	<p>Uygunluk: ESS3, kaynak tüketimi ve inşaat ve yıkımdan kaynaklanan kirlilik ile ilgili riskleri ele almak için kritik öneme sahiptir. Temel riskler arasında atık oluşumu, hava ve gürültü kirliliği ve verimsiz kaynak kullanımı yer alıyor ve proje, çeşitli önlemlerle kaynak verimliliğini, kirlilik kontrolünü ve iklim adaptasyonunu vurguluyor:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji: <ul style="list-style-type: none"> • Güçlendirme / yeniden inşa edilen tüm binalar en az Türk C Sınıfı Enerji Kimlik Belgesi standartlarını (TS825) karşılayacak ve yeni inşa edilen binalar en az B Sınıfını alacaktır. • Afetler sırasında operasyonel sürekliliği sağlamak ve enerji tüketimini azaltmak için güneş panelleri gibi yenilenebilir enerji sistemleri entegre edilecek. 2. Su Verimliliği: <ul style="list-style-type: none"> • Kuraklık veya su iletim sistemlerindeki aksaklıklar sırasında su talebini azaltmak için düşük akışlı tuvaletler, verimli musluklar ve duş başlıkları, yağmur suyu hasadı ve mümkün olduğunda gri su hilesi dahil olmak üzere su tasarrufu sistemleri uygulanacaktır. 3. Doğa Temelli Çözümler: <ul style="list-style-type: none"> • Yağmur suyunu yönetmek, sel risklerini azaltmak ve aşırı iklim olayları sırasında ısıyı azaltmak için parklar, yeşil alanlar ve yeşil çatılar dahil edilecektir. Bu çözümler aynı zamanda biyolojik çeşitliliğin korunmasına da katkıda bulunur. 4. Geri Dönüşüm ve Atık Yönetimi: <ul style="list-style-type: none"> • Enkaz da dahil olmak üzere yıkım malzemeleri dolgu malzemesi olarak yeniden kullanılacak ve atık oluşumunu en aza indirmek için demirin %100'ü geri dönüştürülecektir. • İnşaat atığı yönetim planları (Ek 5), asbest de dahil olmak üzere tehlikeli maddelerin güvenli bir şekilde bertaraf edilmesini sağlayacaktır. 5. Kirliliğin Önlenmesi: <ul style="list-style-type: none"> • İnşaat sırasındaki toz ve araç emisyonları, su püskürtme ve trafik yönetim planları gibi sahaya özgü önlemlerle kontrol edilecektir. • Akış yönetim sistemleri, yerel su kaynaklarının kirlenmesini önleyecektir. • Karbon emisyonlarını azaltmak ve sürdürülebilir inşaat uygulamalarını teşvik etmek için çimento üretiminde klinker içeriğinin azaltılmasını zorunlu kılan 2025 yılından itibaren geçerli olan yönetmeliğe uygun olarak yeşil çimento kullanımına öncelik verilecek. <p>Temel Eksiklikler: Türkiye'nin düzenleyici çerçevesi kaynak verimliliği ve kirliliğin önlenmesi için sağlam standartlar sunmakla birlikte, aşağıdaki Eksiklikler tespit edilmiştir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kamu altyapı projelerinde yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği önlemlerinin sınırlı uygulanması.

	<ul style="list-style-type: none"> • Yenilenmiş veya yeniden inşa edilmiş binalarda su verimliliği sistemlerinin entegrasyonu için yetersiz planlama. • İnşaat ve yıkım atıklarının geri dönüşümü ve yeniden kullanımı için ayrıntılı kılavuzların olmaması. <p>Temel Eksiklikleri Giderme Önlemleri: İlgili olduğunda, sahaya özgü Çevre ve Sosyal Yönetim Planları (ÇSYP'ler) ve atık yönetim planları, asbest yönetim planı (AYP) geliştirin ve uygulayın.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yenilenebilir enerji ve su verimliliği sistemlerini, güçlendirme ve yeni inşaat faaliyetlerinin zorunlu bileşenleri olarak teşvik edin. • Mümkün olan yerlerde enerji verimli ve yeşil altyapı tasarım ilkelerinin entegre edilmesiyle genel enerji tüketimi azaltılacaktır. • Yeşil altyapı ve atık yönetim sistemlerinin etkinliğini değerlendirmek için izleme protokolleri oluşturun. <p>Kaynak verimliliği, kirliliğin önlenmesi ve sürdürülebilir tasarıma odaklanan proje, ESS3 hedefleriyle uyumludur ve iklim değişikliğinin azaltılmasına ve uzun vadeli çevresel dayanıklılığa katkıda bulunur.</p>
<p>4. Toplum Sağlığı ve Güvenliği (ESS4)</p>	<p>Uygunluk: ESS4, inşaat, güçlendirme ve işletme aşamaları sırasında yerel topluluklara yönelik potansiyel riskler nedeniyle proje için son derece önemlidir. Bu riskler arasında çevresel tehlikeler, artan trafik, tehlikeli maddelere maruz kalma ve şantiye güvenliği endişeleri yer alır.</p> <p>Dikkat edilmesi gereken önemli noktalar şunlardır:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İnşaat işleri ve operasyonlar sırasında toplum güvenliği <ul style="list-style-type: none"> • İnşaat malzemelerinin ve ağır ekipmanların taşınması nedeniyle artan trafik sıkışıklığı ve trafik kazası riski. • Yıkım ve güçlendirme faaliyetlerinden kaynaklanan gürültü, toz ve titreşimler, toplumun refahını etkiler. • Eğitimsiz ve sertifikasız güvenlik personelinin kullanılması. 2. Tehlikeli Madde Yönetimi: <ul style="list-style-type: none"> • Eski binalarda asbest bulunması, uygun şekilde kullanılmadığı ve bertaraf edilmediği takdirde yakındaki topluluklar için önemli sağlık riskleri oluşturur. 3. Şantiye Güvenliği: <ul style="list-style-type: none"> • İnşaat alanlarına yetkisiz erişim, özellikle çocuklar ve diğer savunmasız gruplar için ciddi güvenlik riskleri oluşturmaktadır. • Yetersiz saha bariyerleri veya uyarı işaretleri, proje alanlarının yakınındaki topluluk üyeleri için kazalara veya yaralanmalara neden olabilir. 4. Afete Hazırlık: <ul style="list-style-type: none"> • Proje kapsamında yenilenen kamu binaları, sağlam güvenlik önlemleri ve erişilebilirlik gerektiren acil durumlarda topluluk merkezleri olarak hizmet verecektir. 5. Acil Durum İletişimi: <ul style="list-style-type: none"> • Toplulukları proje faaliyetleri, potansiyel riskler ve acil durum prosedürleri hakkında bilgilendirmek için etkili iletişim sistemlerine ihtiyaç vardır. 6. Trafik Güvenliği: <ul style="list-style-type: none"> • Kentsel veya yerleşim alanlarının yakınında ağır taşıt hareketi, ulaşım rotalarının ve zamanlamasının dikkatli bir şekilde yönetilmesini gerektiren trafik kazaları olasılığını artırır. <p>Temel Eksiklikler: Türkiye, toplum sağlığı ve güvenliği için güçlü bir düzenleyici çerçeveye sahip olmakla birlikte, aşağıdaki Eksiklikler tespit edilmiştir:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kentsel alanlarda, özellikle trafiğin yoğun olduğu bölgelerde şantiye güvenlik önlemlerinin sınırlı uygulanması. 2. Tehlikeli maddelerin riskleri ve güvenlik önlemleri ile ilgili yetersiz kamuoyu bilinçlendirme kampanyaları. 3. Yangın güvenliği ve tahliye protokolleri de dahil olmak üzere proje sahalarında acil durumlara başa çıkmak için ayrıntılı acil durum müdahale planlarının olmaması. <p>Temel Eksiklikleri Giderme önlemleri:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Şantiye Güvenliği: <ul style="list-style-type: none"> • Yetkisiz girişi önlemek için inşaat alanlarını çit, uyarı işaretleri ve kontrollü erişim ile güvenli hale getirin. • Tüm şantiyelerde acil çıkışlar, açık yollar ve kazaları veya güvenlik endişelerini ele almak için eğitilmiş personel olduğundan emin olun. • Güvenlik personelinin uygun şekilde eğitilmesi, etik davranışların teşvik edilmesi ve etkin bir kontrol mekanizmasının kurulması, şantiyelerde güvenliğin sağlanması ve proje paydaşlarının korunması için kritik öneme sahiptir. Bu süreç, DB standartları ve ulusal yönetmeliklerle uyumlu olarak yapılandırılmalıdır. • Çalışanlar için Cinsel Sömürü, İstismar ve Cinsel Taciz (SEA/SH) risklerini yönetmek için özel yönergeler de dahil olmak üzere sağlam bir Davranış Kuralları (DK) uygulanacaktır. Proje çalışanları ve etkilenen topluluklar için raporlama mekanizmaları ve farkındalık eğitimi de uygulanarak DB standartları ve ulusal düzenlemelerle uyum sağlanacaktır. 2. Trafik Güvenliği Önlemleri: <ul style="list-style-type: none"> • Yol güvenliği risklerini en aza indirmek için trafik yönetim planları geliştirmek ve uygulamak. • Tıkanıklığı ve yakındaki topluluklara yönelik riskleri azaltmak için malzeme taşımacılığını yoğun olmayan saatlerde planlayın. • Proje sahalarının yakınındaki yayalar için net tabelalar ve belirlenmiş geçiş alanları sağlayın. 3. Tehlikeli Madde Yönetimi: <ul style="list-style-type: none"> • Tehlikeli maddelerin güvenli bir şekilde taşınmasını ve bertaraf edilmesini sağlamak için asbest yönetim prosedürleri oluşturun. • Çalışanlara eğitim verin ve yakındaki toplulukları güvenlik önlemleri hakkında bilgilendirin. 4. Toplum Bilinci ve Hazırlıklı Olma: <ul style="list-style-type: none"> • Toplulukları proje faaliyetleriyle ilişkili riskler ve azaltma önlemleri hakkında eğitmek için halkı bilinçlendirme kampanyaları yürütün. • Acil Durum Müdahale Planı (ADMP) kapsamında toplulukları tahliye protokolleri ve acil durum müdahale stratejileri hakkında bilgilendirin. • Topluluklarla etkili iletişim, savunmasız gruplar için özel katılım stratejileri ve proje riskleri ve faydalarına ilişkin bilgilerin net bir şekilde yayılmasını sağlamak için bir PKP geliştirin ve uygulayın. 5. Acil Durum Müdahale Planı (ADMP):
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Bir ADMP geliştirerek doğal afetler, çevresel dökülmeler veya kritik kazalar gibi beklenmedik acil durumlara hazırlanın. • Toplum sağlığını ve güvenliğini korumak için ADMP'ye tahliye protokolleri, ilk yardım eğitimi ve net iletişim stratejileri ekleyin. <p>6. Yenilenmiş Bina Güvenliği:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yenilenen binaların acil durum müdahale malzemeleriyle donatıldığından ve evrensel erişilebilirlik standartlarını karşıladığından emin olun. <p>Proje, şantiye güvenliği ve trafik güvenliği önlemlerini Toplum Sağlığı ve Güvenliği çerçevesine entegre ederek, uluslararası en iyi uygulamalarla uyum sağlarken yerel topluluklar için gelişmiş koruma sağlar. Bu önlemler, sağlık ve güvenliği koruyacak ve proje faaliyetleri sırasında paydaşlar arasında güveni artıracaktır.</p>
<p>5. Kültürel Miras (ESS8)</p>	<p>Uygunluk: ESS8, proje alanlarında kültürel miras alanlarının bulunması beklenmese de projeye ilgilidir. Proje öncelikle, daha önce geliştirilen sitelerdeki mevcut binaların güçlendirilmesini, yıkılmasını ve yeniden inşa edilmesini içerir. Ancak özellikle zengin bir tarihi ve kültürel mirasa sahip olan İstanbul'da, inşaat veya yıkım faaliyetleri sırasında kültürel mirasla karşılaşma olasılığı hala devam etmektedir. Dikkat edilmesi gereken önemli noktalar şunlardır:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mevcut Yapılar: <ul style="list-style-type: none"> • Kültürel eserler veya unsurlar proje alanlarında bulunabilir ve bu da dikkatli bir değerlendirme gerektirir. 2. Şans Eseri Buluntu Prosedürleri: <ul style="list-style-type: none"> • Kazı veya yıkım sırasında, gömülü eserlerin veya arkeolojik kalıntıların ortaya çıkarılması için küçük bir risk vardır ve bu da belgeleme ve koruma için sistematik bir yaklaşım gerektirir. 3. Paydaş Katılımı: <ul style="list-style-type: none"> • Yerel makamlar, miras kuruluşları ve toplumla etkili iletişim, kültürel miras endişelerinin uygun şekilde ele alınmasını sağlayacaktır. <p>Temel Eksiklikler: Türkiye'nin kültürel mirasın korunmasına ilişkin sağlam yasal çerçeveleri olmasına rağmen (örneğin, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu), aşağıdaki Eksiklikler mevcut olabilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yerel makamlar tarafından açıkça talep edilmedikçe, proje alanlarında kültürel miras için proaktif tarama eksikliği. • Müteahhitler arasında uluslararası en iyi uygulamalarla uyumlu olarak şans eseri bulguları yönetmek için yetersiz kapasite. • Proje personeli arasında kültürel mirasın korunmasına ilişkin sınırlı farkındalık ve eğitim. <p>Temel Eksiklikleri Giderme Önlemleri: Bu Eksiklikleri gidermek için proje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Herhangi bir tarihi veya mimari önemi belirlemek için inşaatın önce tüm alanlar için kültürel miras taraması yapın. 2. İnşaat sırasında beklenmedik keşiflerin uygun şekilde ele alınmasını sağlamak için Şans Eseri Buluntu prosedürlerini uygulayın. <ul style="list-style-type: none"> • Keşfedildikten hemen sonra çalışmayı durdurun. • İlgili miras yetkililerini bilgilendirin ve belgeleme ve koruma için rehberliklerini takip edin. 3. Ulusal ve uluslararası standartlara uyumu sağlamak için yerel miras kuruluşları ve yetkilileriyle ilişki kurun.

	<p>4. Müteahhitleri ve işçileri, taşıma, dokümantasyon ve raporlama dahil olmak üzere kültürel miras protokolleri konusunda eğitin.</p> <p>Kültürel mirasın projede önemli riskler oluşturması beklenmese de, ESS8'e bağlılık, olası etkilerin etkin bir şekilde yönetilmesini sağlar. Projenin kültürel mirasa yönelik proaktif yaklaşımı, İstanbul'un zengin kültürel ve tarihi mirasını koruyarak hem ulusal yasalara hem de DB standartlarına uyumu sağlayacaktır.</p>
<p>6. Paydaş Katılımı ve Bilgi Açıklaması (ESS10)</p>	<p>Uygunluk: Etkili paydaş katılımı ve şeffaf bilgi ifşası proje faaliyetlerinin başarısı için kritik öneme sahip olduğundan, ESS10 proje ile son derece ilgilidir. Kamu binalarının güçlendirilmesi ve yeniden inşası ve topluma hazırlık faaliyetleri de dahil olmak üzere projenin kapsamı göz önüne alındığında, birden fazla paydaş grubu etkilenmekte ve bu da açık ve kapsayıcı iletişim stratejileri gerektirmektedir.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Doğrudan paydaşlar (örneğin, Yönlendirme Komitesi), dezavantajlı/savunmasız gruplar (örneğin, kadınlar, yaşlılar, engelliler) ve projeye dolaylı veya başka bir şekilde ilgilenen diğer kişiler dahil olmak üzere Çeşitli Paydaş Grupları dahil edilecektir. 2. Bilgilerin Açığa Çıkması: <ul style="list-style-type: none"> ○ Potansiyel etkiler, azaltma önlemleri ve programları dahil olmak üzere proje bilgilerinin zamanında yayılması, paydaşlar arasında şeffaflığı ve güveni teşvik etmek için çok önemlidir. ○ Şikayet mekanizmalarına ve proje faaliyetlerinin ilerleyişine ilişkin güncellemelere halkın erişimi, paydaşların güveni için hayati önem taşımaktadır. 3. Anlamli İstisareler: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kırılgan gruplar da dahil olmak üzere tüm paydaşların proje faaliyetleri ve etki azaltma önlemleri ile ilgili karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlamak. <p>Önemli Eksiklikler: Türkiye'de halkın katılımı ve bilgi paylaşımına yönelik mekanizmalar bulunmakla birlikte (örneğin, 3071 sayılı Dilekçe Hakkı Kanunu ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu), aşağıdaki Eksiklikler mevcut olabilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Savunmasız grupların halkla istisare süreçlerine sınırlı katılımı. • Paydaşlar ve proje uygulayıcıları arasında zamanında geri bildirim döngülerini sağlamak için yetersiz mekanizmalar. • Engelli bireyler veya ana dili İngilizce olmayanlar gibi marjinal gruplar için özel iletişim stratejilerinin olmaması. <p>Temel Eksiklikleri Giderme Önlemleri: Bu eksiklikleri gidermek için proje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Paydaş Katılım Planı (PKP): <ul style="list-style-type: none"> ○ Anlamli istisarelere rehberlik etmek ve tüm paydaş gruplarının, özellikle de savunmasız nüfusların dahil edilmesini sağlamak için bir PKP hazırlayın ve uygulayın. ○ PKP, paydaşların katılım faaliyetleri için rolleri, sorumlulukları ve bir zaman çizelgesini ana hatlarıyla belirleyecektir. 2. Kapsayıcı İletişim Stratejileri: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bilginin tüm paydaş gruplarına ulaşmasını sağlamak için çeşitli iletişim kanallarını (ör. topluluk toplantıları, basılı materyaller, dijital platformlar) kullanın. ○ Gerekliğinde, değişen ihtiyaçları karşılamak için proje güncellemelerini erişilebilir formatlarda (örneğin, braille, basitleştirilmiş dil) sağlayın. ○ İPKB, paydaşları proje, potansiyel çevresel ve sosyal etkileri/riskleri, zaman çizelgesi ve Şikayet Mekanizması (ŞM)

	<p>hakkında bilgilendirmek için proje yaşam döngüsü öncesinde ve boyunca halkın katılımı toplantıları düzenleyecektir.</p> <p>3. Şikayet Mekanizması (ŞM):</p> <ul style="list-style-type: none">○ Paydaşların endişelerini hızlı ve etkili bir şekilde ele almak için sağlam bir ŞM oluşturun.○ ŞM'nin uzak ve marjinal topluluklar da dahil olmak üzere tüm paydaşlar tarafından kolayca erişilebilir olduğundan emin olun.○ Proje, ulusal Genel Müdürlere ek olarak, SEA/SH (Cinsel Sömürü, İstismar ve Cinsel Taciz) şikayetlerini ele almak için özel prosedürlerle kendi özel Genel Müdürünü kuracak ve çözüm sürecinde gizlilik ve hassasiyet sağlayacaktır. <p>4. Kapasite Geliştirme:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Proje personelini ve yüklenicileri paydaş katılımı ve kapsayıcı iletişim için en iyi uygulamalar konusunda eğitin. <p>5. İzleme ve Raporlama:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Paydaş katılım faaliyetlerini düzenli olarak izleyin ve üç aylık ilerleme raporları aracılığıyla sonuçları açıklayın. <p>Proje, ESS10'a bağlı kalarak, proje yaşam döngüsü boyunca paydaşların seslerinin duyulmasını ve endişelerinin ele alınmasını sağlar. Şeffaf iletişim ve anlamlı katılım, güveni teşvik eder, çatışmaları azaltır ve projenin genel başarısını ve sürdürülebilirliğini artırır.</p>
--	---

4. Potansiyel Çevre ve Sosyal Risk Etkileri ve Standart Etki Azaltma Önlemleri

Tablo 3: Çevre ve Sosyal Riskler ve Etki Azaltma Önlemleri

Alt Bileşen Etkinliği	Riskler ve Etkiler	Etki Azaltma Önlemleri
Yeni Kamu Binaları İnşaatı	<p>İnşaat ile ilgili çevresel ve sosyal riskler ve etkiler (inşaat atığı oluşumu, hava/su kirliliği, gürültü, titreşim, yol/trafik güvenliği, toplum sağlığı ve güvenliği, İSG, SEA/SH riskleri, çevresel/sosyal olaylar vb.)</p> <p>Paydaş katılımı riskleri (şikayetler, yetersiz istişareler vb.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Riskleri erken bir aşamada belirlemek ve yönetmek için Ek 2'de verilen Tarama Formunu uygulayın. ▪ İhale sürecini başlatmadan önce bu ÇSYÇ'nin Ek-3'ünde sağlanan proje düzeyindeki ÇSYP'yi (alt projenin risk düzeyine bağlı olarak) özelleştirin. ▪ Yüklenici ÇSYP'nin (Y-ÇSYP) diğer ilgili alt yönetim planlarıyla birlikte, sahada herhangi bir inşaat işinin başlamasından önce İPKB tarafından hazırlandığından, gözden geçirildiğinden ve onaylandığından emin olun. ▪ İnşaat ve işletme atıklarının etkin bir şekilde yönetilmesi için Ek 5'te yer alan Atık Yönetim Planı'nı uygulayın. ▪ Proje boyunca işçi güvenliğini ön planda tutmak için Ek 6'da belirtilen İSG Planına uygunluğu sağlayın. ▪ İnşaat sırasında kültürel ve tarihi mirasın korunmasını sağlamak için Ek 4'te belirtilen Şans Eseri Buluntu Prosedürlerini takip edin. ▪ Aksaklıkları en aza indirmek ve yol güvenliğini sağlamak için Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planı (Ek 7) hazırlayın. ▪ İYP'nin uygulanmasını sağlayın ▪ Sahaya özel Acil Durum Müdahale Planı (ADMP) hazırlayın ▪ Anlamlı istişarelerin işlenmesi, savunmasız grupların dahil edilmesi ve Paydaş Katılım Planlarına (PKP) uygun olarak tüm paydaşlarla etkili iletişimin sağlanması ve etkili bir Şikayet Mekanizmasının kurulması/sürdürülmesi ▪ Bu ÇSYÇ'de ve proje düzeyindeki ÇSYP'de (Ek 3) açıklandığı şekilde tüm Ç&S eğitimlerinin (GBV, SEA/SH, İSG, vb. dahil) herhangi bir proje faaliyetinin başlamasından önce projenin tüm taraflarına sunulmasını ve tazelemelerin yılda en az bir kez yapılmasını sağlamalı
Kamu Binalarının Yıkımı ve Yeniden İnşası	<p>"Yeni Kamu Binaları İnşası" için yukarıda tanımlanan Ç&S ve paydaş katılımı risklerine/etkilerine ek olarak;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Asbest gibi tehlikeli maddeler de dahil olmak üzere yıkım atıklarının uygun olmayan şekilde taşınması ve bertaraf edilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ "Kamu Binalarının Yeni İnşası" için öngörülen kirlilik azaltım önlemlerini uygulayın ▪ Gerektiğinde tehlikeli maddeleri güvenli bir şekilde çıkarmak ve bertaraf etmek için bu ÇSYÇ'nin Ek 8'i olan bir Asbest Yönetim Planı (AYP) uygulayın.

	<ul style="list-style-type: none"> - Güçlendirme ve yıkım faaliyetleri en büyük atık kaynaklarından biridir. <ul style="list-style-type: none"> • Yıkım Molozu Yönetimi • Tehlikeli Atık Taşıma Yönetimi 	
Topluma Hazırlık Eğitimi	<ul style="list-style-type: none"> - Savunmasız grupların eğitim oturumlarından dışlanması. - Engelliler için erişilebilirlik eksikliği. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PKP'i (i) kilit paydaşları belirlemek, (ii) topluma hazırlık eğitiminin etkinliğini izlemek ve değerlendirmek için kullanın. ▪ Topluluk liderleri ve savunmasız gruplarla istişareler yaparak kapsayıcı katılımı sağlayın. ▪ Eğitim materyallerini erişilebilir formatlarda sağlayın (ör. braille, ses, basitleştirilmiş dil). ▪ Geniş katılımı teşvik etmek için erişilebilir yerlerde ve zamanlarda oturumlar planlayın.
Mal alımı (malzeme ve ekipman, ofis ve BT ekipmanı)	<ul style="list-style-type: none"> - Birincil Tedarikçi bazlı Ç&S riskleri (işgücü yönetimi, İSG vb.) - Ekipmanın kullanım ömrünün sonunda elektronik atık (e-atık) üretimi. - Ekipmanın enerji tüketimi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İhale belgelerinin proje standartlarına uymak için ilgili Ç&S hükümlerini içerdiğinden emin olun. ▪ Sosyal ve çevresel sorumluluğa uygunluğu doğrulamak için tedarikçi değerlendirmeleri yapın.

4.1 Dezavantajlı ve Hassas Gruplara Özgü Riskler ve Etki Azaltma Tedbirleri

Bu proje kapsamındaki dezavantajlı ve savunmasız gruplar arasında kadınlar ve kız çocukları, yaşlı bireyler, engelliler, düşük gelirli haneler, etnik veya dilsel azınlıklar ve çocuklar yer almaktadır. Bu gruplar, proje sırasında karar alma süreçlerinden dışlanma, inşaatla ilgili risklere/etkilere daha fazla maruz kalma ve yeni geliştirilen altyapıya sınırlı erişilebilirlik gibi yüksek riskler veya engellerle karşı karşıya kalabilir. Ek olarak, özellikle kadınlar ve çocuklar için, çalışanlar ve toplum arasındaki etkileşimler nedeniyle GBV veya SEA/SH riskleri ortaya çıkabilir.

Bu zorlukların üstesinden gelmek için proje, hedefli istişareler yürüterek ve erişilebilir formatlarda bilgi sağlayarak kapsayıcı paydaş katılımını sağlayacaktır. Altyapı tasarımı, toplumsal cinsiyete duyarlı tesisler ve engelliler için konaklama yerleri gibi savunmasız grupların ihtiyaçlarına öncelik vererek evrensel erişilebilirlik ilkelerine bağlı kalacaktır. Tehlikeli alanlara kısıtlı erişim ve halkı bilinçlendirme kampanyaları gibi inşaat güvenliği önlemleri yerel toplulukları koruyacaktır. Ayrıca, taciz veya istismarı önlemek için çalışanlar arasında sağlam bir Davranış Kuralları (DK) uygulanacak ve İYP'de belirli ayrıntılar sağlanacaktır.

Şikayet mekanizmaları, endişeleri çözmek için erişilebilir ve gizli kanallar sunacaktır. Bu önlemler, kapsayıcı katılım, işgücü uygulamaları ve şikayet giderme mekanizmaları için özel stratejilerin ana hatlarını çizen PKP ve İYP'de daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu çabalar, adil faydaları teşvik etmeyi ve savunmasız grupları korumayı, projenin uluslararası en iyi uygulamalar ve sosyal eşitlik standartlarıyla uyumlu olmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

4.2 Çevre ve Sosyal Risklerden ve Etkilerden Kaçınmak için Planlama ve Tasarım Hususları

- Çoğu proje sahası halihazırda mevcut yapılara ev sahipliği yapmaktadır ve yeniden yapılanma aynı ayak izleri içinde gerçekleşecek ve ek arazi temizliği veya habitat rahatsızlığı ihtiyacını en aza indirecektir.
- Olgun ve önemli ağaçların korunmasını sağlamak için mevcut bitki örtüsünü belgelemek için planlama aşamasında bir ağaç araştırması yapılacaktır. Kaldırmanın kaçınılmaz olduğu durumlarda, biyolojik çeşitliliği korumak ve çevresel etkileri azaltmak için ağaçlar yerli türlerle değiştirilecektir. Ayrıca, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği (30113 sayılı Kanun) gereğince konut, ticaret, turizm, eğitim, ibadet, sağlık ve spor parselleri için bina alanı dışında kalan her 30 m²'lik alan için bir adet ağaç dikimi yapılacaktır. Parsel içinde dikim mümkün değilse, ağaçlar imar planlarına göre belirlenen ortak alanlara dikilecektir.
- İşletme sürecinde atık yönetimi için belirlenen alanlar, güvenli ve verimli bir şekilde ele alınacak, depolama ve bertaraf alanları önceden belirlenecek ve planlanacaktır.
- Asbest gibi tehlikeli maddelerin varlığı da dahil olmak üzere sahaya özgü riskleri belirlemek ve uygun azaltma önlemlerini sağlamak için yıkımdan önce kapsamlı çevresel ve sosyal taramalar yapılacaktır.
- Tasarımlar, atık oluşumunu ve kaynak tüketimini azaltmak için demirin geri dönüştürülmesi ve yıkım molozlarının dolgu malzemesi olarak kullanılması gibi mevcut malzemelerin yeniden kullanımına öncelik verecek.
- İnşaat ve yıkım atıkları, yerel yönetmeliklere uygun olarak güvenli bir şekilde ele alınacak, nakliye ve bertaraf sağlamak için sahaya özel planlarla yönetilecektir.
- Yenilenmiş ve yeni inşa edilmiş binalar, engellileri ve diğer savunmasız grupları barındıracak özellikler içeren evrensel erişilebilirlik standartlarına uygun olacaktır.
- Yerel topluluklarla şeffaf iletişim, inşaat zaman çizelgeleri, olası aksaklıklar ve güvenlik önlemleri hakkında bilgilendirilmelerini sağlayarak güven ve işbirliğini teşvik edecektir.
- Acil Durum Müdahale Planları (ADMP), acil durum barınakları olarak kullanılmak üzere bağımsız güç, su temini ve sıhhi tesisler dahil olmak üzere afete hazırlığı artırmak için bina tasarımlarına entegre edilecektir.
- Trafik yönetim planları, malzeme taşımacılığı sırasındaki aksaklıkları en aza indirecek ve proje sahalarının yakınındaki yerel toplulukların güvenliğini sağlayacaktır.
- Çevre dostu inşaat metodolojilerinin ve enerji tasarruflu teknolojilerin kullanılması, projenin ekolojik ayak izini azaltırken sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyecektir.
- Tasarım aşamasında erişilebilirlik özelliklerinin dikkate alınmaması, engellileri, yaşlıları ve diğer savunmasız grupları projenin altyapısından ve hizmetlerinden tam olarak yararlanmaktan alıkoyabilir. Bunu azaltmak için, tüm tasarımlar evrensel erişilebilirlik standartlarını içerecek ve tüm kullanıcı grupları için kapsayıcılık ve adil erişim sağlayacaktır.
- Tüm tasarımlar, yerel paydaşlardan gelen geri bildirimleri ve önceki İPKB'nin benzer projelerinden öğrenilen dersleri içeren ulusal bina yönetmeliklerine ve çevre standartlarına uygun olacaktır.

5. Prosedürler ve Uygulama Düzenlemeleri

5.1. Çevre ve Sosyal Risk Yönetimi Prosedürleri

Çevre ve sosyal risk yönetimi prosedürleri, Projenin alt proje seçim süreci aracılığıyla uygulanacaktır. Özetle, prosedürler aşağıdakileri yapmayı amaçlamaktadır:

Tablo 4: Proje Döngüsü ve Ç&S Yönetim Prosedürleri

Proje Aşaması	Ç&S Aşaması	Ç&S Yönetim Prosedürleri
a. Değerlendirme ve Analiz: <i>Alt proje tanımlaması</i>	Tarama	<ul style="list-style-type: none"> Alt proje tanımlaması sırasında, Tablo 5 de verilen Hariç Tutma Listesine başvurarak alt proje uygunluğunu sağlayın. Potansiyel çevresel ve sosyal riskleri, etkileri ve azaltma önlemlerini ve alt projenin Ç&S risk derecelendirmesini belirlemek için Ç&S Tarama Formunu (bu ÇSYÇ'nin Ek 2'si) kullanın. Ulusal düzenlemeler kapsamında gerekli belgeleri, izinleri ve onayları belirleyin. <ul style="list-style-type: none"> Tüm alt projeler için doldurulmuş Tarama Formlarını incelenmek ve onaylanmak üzere Dünya Bankası'na sunun.
b. Formülasyon ve Planlama: <i>İnsan ve bütçe kaynakları ve izleme önlemleri dahil olmak üzere alt proje faaliyetleri için planlama</i>	Planlama	<ul style="list-style-type: none"> Tarama sonuçlarına dayalı olarak sahaya özgü ÇSYP'ler (ilgili Ç&S alt yönetim planları dahil) hazırlayın Sahaya özgü ÇSYP'lerin en azından ilk beşini incelenmek ve onaylanmak üzere Dünya Bankası'na sunun. Sahaya özgü ÇSYP'leri paydaşlara açıklayın, PKP'e uygun olarak paydaşlara (etkilenen topluluklar dahil) danışın ve bilgilerin erişilebilirliğini sağlayın. Gerekli tüm izinleri, izinleri ve belgeleri ulusal mevzuata uygun olarak tamamlayın. Personele ve yüklenicilere Ç&S araçlarının, prosedürlerinin ve planlarının uygulanması ve izlenmesi konusunda eğitim sağlayın. <p>Yüklenici ihale belgelerine ilgili Ç&S alt yönetim planlarıyla birlikte sahaya özgü ÇSYP'leri dahil edin ve yüklenicilerin bunların uygulanması konusunda yeterli eğitim almalarını sağlayın.</p>
c. Uygulama ve İzleme: <i>Projeler için uygulama desteği ve sürekli izleme</i>	Uygulama	<ul style="list-style-type: none"> Düzenli saha ziyaretleri, sahadan düzenli raporlama ve diğer planlı izleme faaliyetleri/araçları aracılığıyla sahaya özgü ÇSYP'lerin (ilgili Ç&S alt yönetim planları dahil) uygulanmasını izleyin. Şikayetleri/yararlanıcı geri bildirimlerini takip edin. Personel, yükleniciler ve topluluklar için bilinçlendirme oturumları ve sürekli eğitimler düzenleyin. Üç Aylık Ç&S İlerleme Raporu'nu hazırlayın ve DB ile paylaşın.
d. Gözden Geçirme ve Değerlendirme: <i>Örnekleme bazında nitel, nicel ve/veya katılımcı veri toplanması</i>	Tamamlama	<ul style="list-style-type: none"> Veri toplayarak ve paydaşlardan geri bildirim olarak uygulanan planların etkinliğini değerlendirin. Uygulama faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından tüm sitelerin kabul edilebilir koşullara geri yüklendiğinden emin olun. Öğrenilen dersleri belgeleyin ve bunları gelecekteki projelerin planlanması ve yürütülmesine entegre edin.

Her aşama için daha fazla ayrıntı aşağıda verilmiştir.

a. Alt Proje Değerlendirme ve Analizi – Ç&S Taraması

İlk adım olarak, önerilen tüm faaliyetler, Projenin uygun faaliyetleri kapsamına girdiklerinden ve aşağıda Tablo 5'de belirtilen Ç&S Hariç Tutma Listesine dahil edilmediklerinden emin olmak için taranmalıdır.

Tablo 5: Hariç Tutma Listesi

Mayınlar, silahlar, mühimmat ve patlayıcılar dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere silahlar
Alkol, tütün ve kontrole tabi maddeler dahil olmak üzere her türlü tehlikeli malın üretiminin desteklenmesi
Ulusal yasalarda tanımlandığı şekilde, korunan alanlarda veya biyolojik çeşitliliğin korunması için öncelikli alanlarda yapılan herhangi bir inşaat
Doğrudan veya dolaylı olarak kritik doğal yaşam alanlarında önemli bir kayba veya bozulmaya neden olma potansiyeline sahip olan veya doğal yaşam alanları üzerinde olumsuz etkilere yol açacak faaliyetler
Büyük ölçekli ticari amaçlar için orman kaynaklarının (posta, kereste, bambu, odun kömürü, yaban hayatı vb.) kapsamlı hasadı ve satışı/ticaretini içeren faaliyetler
Ormanlık alanların tarım arazisine dönüştürülmesini veya birincil ormanda ağaç kesimi faaliyetlerini içeren faaliyetler
Yasaklanmış/kısıtlanmış pestisitler, böcek ilaçları, herbisitler ve diğer tehlikeli kimyasalların satın alınması veya kullanılması (ulusal yasalar ve Dünya Sağlık Örgütü (WHO) kategori 1A ve 1B pestisitleri kapsamında yasaklanmıştır)
Yapısal ve/veya operasyonel değişiklikler dahil olmak üzere herhangi bir yeni barajın inşası veya mevcut barajların rehabilitasyonu; veya mevcut bir barajın depolanmasına ve işletilmesine bağlı olacak sulama veya su temini alt projeleri veya su temini için yapım aşamasında olan bir baraj
Zorla çalıştırma veya çocuk istismarı, çocuk işçi sömürüsü veya insan ticaretine neden olabilecek veya yol açabilecek faaliyetler veya en az 14 yaşından büyük ve 18 yaşından küçük, tehlikeli olabilecek veya çocuğun eğitimine müdahale edebilecek veya çocuğun sağlığına veya fiziksel sağlığına zararlı olabilecek şekilde proje ile bağlantılı olarak çocukları istihdam eden veya çalıştıran alt projeler , zihinsel, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişim
Mülkiyet veya kullanım hakları tartışmalı olan arazi üzerindeki herhangi bir faaliyet
Hane halklarının fiziksel olarak yer değiştirmesine neden olacak veya seçkin alanın kullanılmasını gerektirecek herhangi bir faaliyet
ESS1'e göre önemli ve yüksek Ç&S risk projeleri.
Kültürel miras ve biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli olumsuz etkileri olan projeler.
Arazi kullanımı, arazi edinimi ve/veya gönülsüz yeniden yerleşim konusunda kısıtlamalara neden olacak faaliyetler.
OP7.50 Uluslararası Su Yollarını tetikleyen herhangi bir aktivite

İkinci adım olarak, İPKB, her bir alt proje faaliyetine özgü ilgili çevresel ve sosyal riskleri belirlemek ve değerlendirmek için Ç&S Tarama Formunu (bu ÇSYÇ Ek 2) kullanacaktır. Bu form, çevresel (örneğin, asbest işleme) ve sosyal (örneğin, topluluk kesintileri) etkileri/riskleri ve iş güvenliği endişeleri gibi potansiyel riskleri sistematik olarak değerlendirecektir. Form ayrıca, belirli faaliyetlere göre uyarlanmış uygun azaltma önlemlerinin belirlenmesine de rehberlik edecektir. Ç&S Tarama Formu, her bir alt proje için hazırlanacak ve uygulanacak ilgili planların (ÇSYP, İşgücü Yönetim Planı [LM Planı], Şans Eseri Buluntu Prosedürleri, Acil Durum Müdahale Planı [ADMP] vb.) ve prosedürlerin belirlenmesine yardımcı olacaktır. İPKB ayrıca hükümetin ilgili ulusal mevzuatı kapsamında gerekli olan belgeleri, izinleri ve izinleri de belirleyecektir.

b. Alt Proje Formülasyonu ve Planlaması – Ç&S Planlama

Ç&S Tarama Formu'na dayanarak, sahaya özgü bir ÇSYP gerekiyorsa, İPKB, sahaya özgü ihtiyaçları karşılamak için proje düzeyindeki ÇSYP'yi (Ek-3) ve ilgili Ç&S alt yönetim planlarını özelleştirecektir. İPKB, ÇSYP'leri ve diğer ilgili formları gözden geçirecek, onaylayacak ve derleyecektir. Taslak ÇSYP'ler erişilebilir bir formatta paydaşlarla paylaşılacak ve çevresel ve sosyal riskleri ve etki azaltma önlemlerini tartışmak için etkilenen topluluklarla istişareler yürütülecektir. Aynı anda veya aynı yerde başlatılan alt projeler veya sözleşmeler için, birden fazla alt proje veya sözleşmeyi kapsayan konsolide bir ÇSYP hazırlanabilir.

Sahaya özgü en az ilk beş ÇSYP de önceden gözden geçirilmek ve itiraz edilmemek üzere Dünya Bankası'na sunulacaktır. Bu ilk beş ÇSYP'den sonra, DB ve İPKB sonraki ÇSYP'ler için veya belirli ÇSYP kategorileri (örneğin, belirli bir bütçeyi aşan faaliyetler veya belirli faaliyet türleri) için önceden gözden geçirme gerekmediğini yeniden değerlendirecektir.

İPKB ayrıca, herhangi bir proje faaliyeti başlamadan önce hükümetin Çevre Yönetmeliği kapsamında gerekli olan belgeleri, izinleri ve izinleri tamamlayacaktır.

Herhangi bir inşaat işinin ve uygulamasının başlamasından önce, çeşitli alt proje faaliyetlerinde çalışacak personel, üzerinde çalıştıkları faaliyetlerle ilgili çevresel ve sosyal yönetim planları konusunda eğitilmelidir. İPKB, saha personeline bu tür bir eğitim vermelidir.

İPKB ayrıca, seçilen tüm yüklenicilerin, alt yüklenicilerin ve satıcıların, inşaat işleri için standart işletme prosedürleri olarak kendileriyle ilgili çevresel ve sosyal azaltma önlemlerini anlamalarını ve dahil etmelerini sağlamalıdır. İPKB, çevresel ve sosyal etki azaltma önlemlerini anlamalarını ve dahil etmelerini sağlamak için ödül alan yüklenicilere eğitim sağlamalıdır; ve müteahhitler tarafından taşeronlara ve satıcılara verilecek kademeli eğitimi planlayın. Bu kapsam kapsamında, sözleşmenin imzalanmasını takip eden 7 iş günü içerisinde İPKB binasında bir toplantı ve eğitim oturumu düzenlenecektir. Bu toplantının katılımcıları arasında en az İPKB İnşaat ve Çevre Mühendisi, Şantiye Müdürü ve Yüklenici Çevre Mühendisi yer alacaktır.

İPKB ayrıca, yatırımın devam eden işletmesinden ve bakımından sorumlu kuruluşların veya toplulukların, uygun olduğu şekilde işletme aşaması çevresel ve sosyal yönetim önlemleri hakkında eğitim almalarını sağlamalıdır.

c. Uygulama ve İzleme – Ç&S Uygulaması

Uygulama sırasında, İPKB haftalık olarak düzenli izleme ziyaretleri gerçekleştirecektir. Alt proje faaliyetlerini uygulayan yükleniciler varsa, yükleniciler, İPKB gözetimi ile Ç&S risk yönetimi belgelerinde yer alan etki azaltma önlemlerinin uygulanmasından sorumlu olacaktır.

Projeyi uygulamak için çalışan İPKB, izleme uygulamalarının ÇSYÇ'de tanımlanan çevresel ve sosyal riskleri içermesini sağlayacak ve düzenli proje izlemesinin bir parçası olarak Ç&S risk yönetimi azaltma planlarının uygulanmasını izleyecektir.

Raporlama asgari olarak, (i) Ç&S risk yönetimi araçlarının ve önlemlerinin genel uygulamasını, (ii) proje faaliyetlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan çevresel veya sosyal sorunları ve bu sorunların zaman çizelgeleri de dahil olmak üzere nasıl düzeltileceğini veya hafifletileceğini, (iii) İş Sağlığı ve Güvenliği performansını (olaylar ve kazalar dahil), (iv) toplum sağlığı ve güvenliğini, (v) PKP ile uyumlu olarak paydaş katılımı güncellemeleri, (vi) kamuoyu bilgilendirmesi ve iletişimi, (vii) proje çalışmalarının uygulanması ve tamamlanmasına ilişkin ilerleme ve (viii) PKP ile uyumlu olarak alınan şikayetlerin/yararlanıcı geri bildirimlerinin, alınan önlemlerin ve kapatılan şikayetlerin özeti. Yerel düzeylerden gelen raporlar ulusal düzeyde İPKB'ye sunulacaktır, burada toparlanacaklar ve üç ayda bir Dünya Bankası'na sunulacaklar.

Proje uygulama aşaması boyunca, İPKB, çevresel ve sosyal risk yönetimi azaltma önlemlerinin uygulanmasını desteklemek için personel, ödüllü yükleniciler ve topluluklar gibi ilgili paydaşlara eğitim ve farkındalık yaratma sağlamaya devam edecektir. Eğitim ihtiyaçlarının ilk listesi aşağıda

Tablo 7'de önerilmiştir.

İPKB ayrıca, proje faaliyetlerinin ve çevresel ve sosyal etki azaltma önlemlerinin uygulanması için bir izleme aracı olarak proje uygulaması sırasında şikayetleri ve yararlanıcı geri bildirimlerini (PKP ile uyumlu olarak) izleyecektir.

Son olarak, İPKB, projeye bağlantılı olarak çevre, etkilenen topluluklar, halk veya işçiler üzerinde önemli olumsuz etkileri olabilecek ciddi bir olayın farkına varırsa, bu tür bir olayın farkına vardığı tarihten itibaren 48 saat içinde Dünya Bankası'nı bilgilendirmeli ve kök neden analizi ve düzeltici eylem planı ile birlikte en geç 10 gün içinde Dünya Bankası'na bir olay araştırma raporu göndermelidir. Ölüm, zorla çalıştırma veya çocuk işçiliği olayları, topluluk üyelerinin proje çalışanları tarafından kötüye kullanılması (toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olayları dahil), şiddet içeren topluluk protestoları veya adam kaçırmaya gibi otomatik olarak ciddi bir olay olarak sınıflandırılır.

d. İnceleme ve Değerlendirme – Ç&S Sonuçlandırma

Proje faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından, İPKB, proje faaliyetlerinin ilerlemesini ve tamamlanmasını ve gerekli tüm çevresel ve sosyal etki azaltma önlemlerini gözden geçirecek ve değerlendirecektir. Özellikle inşaat işleri söz konusu olduğunda, İPKB, ÇSYP'lerde ve diğer planlarda belirlenen önlemlere uygun olarak, sözleşmeleri kapatmadan önce faaliyetlerin uygun ve kabul edilebilir bir standartta yapılmasını sağlamak için etkilenen alanlardaki saha restorasyonu ve çevre düzenlemesi ile ilgili faaliyetleri izleyecektir. Sahalar, en azından işlerin başlamasından önce var olan aynı durum ve standartta restore edilmelidir. Bekleyen tüm sorunlar, bir alt projenin tamamen tamamlanmış olarak kabul edilmesinden önce çözülmelidir. İPKB, Ç&S risk yönetimi önlemlerine uyumun nihai durumunu açıklayan tamamlama raporunu hazırlayacak ve tüm proje faaliyetlerinin tamamlanmasını takip eden altı (6) ay içinde Dünya Bankası'na sunacaktır.

5.2 Teknik Destek Faaliyetleri

İPKB, Proje kapsamındaki danışmanlıkların, çalışmaların (fizibilite çalışmaları dahil), kapasite geliştirme, eğitim ve diğer teknik yardım faaliyetlerinin, Banka tarafından kabul edilebilir Görev Tanımlarına (ToR) uygun olarak ve ÇSY ile tutarlı olarak yürütülmesini sağlayacaktır. İPKB ayrıca bu tür faaliyetlerin çıktılarının iş tanımlarına (ToR) uygun olmasını sağlayacaktır.

5.3 Acil Durum Acil Durum Müdahale Bileşeni

Proje için hazırlanacak olan Acil Durum Müdahale Bileşeni (CERC) El Kitabı, CERC bileşeninin aktif hale getirilmesi durumunda geçerli olan çevresel ve sosyal risk değerlendirmesi ve yönetim düzenlemelerinin tanımını ana hatlarıyla belirtecektir. Bu, CERC bileşeni kapsamında finanse edilen alt proje faaliyetlerine bağlı olarak, özel bir CERC ÇSYÇ'nin veya bu ÇSYÇ'ye bir Ek'in geliştirilmesini içerebilir. Ek dokümantasyon veya mevcut dokümantasyonda revizyon yapılması gerekiyorsa, İPKB bu belgeleri CERC El Kitabı ile uyumlu olarak hazırlayacak, danışacak, kabul edecek ve açıklayacaktır. İPKB ayrıca belirlenen riskleri ele almak ve uyumu sağlamak için gerekli önlemleri ve eylemleri uygulayacaktır.

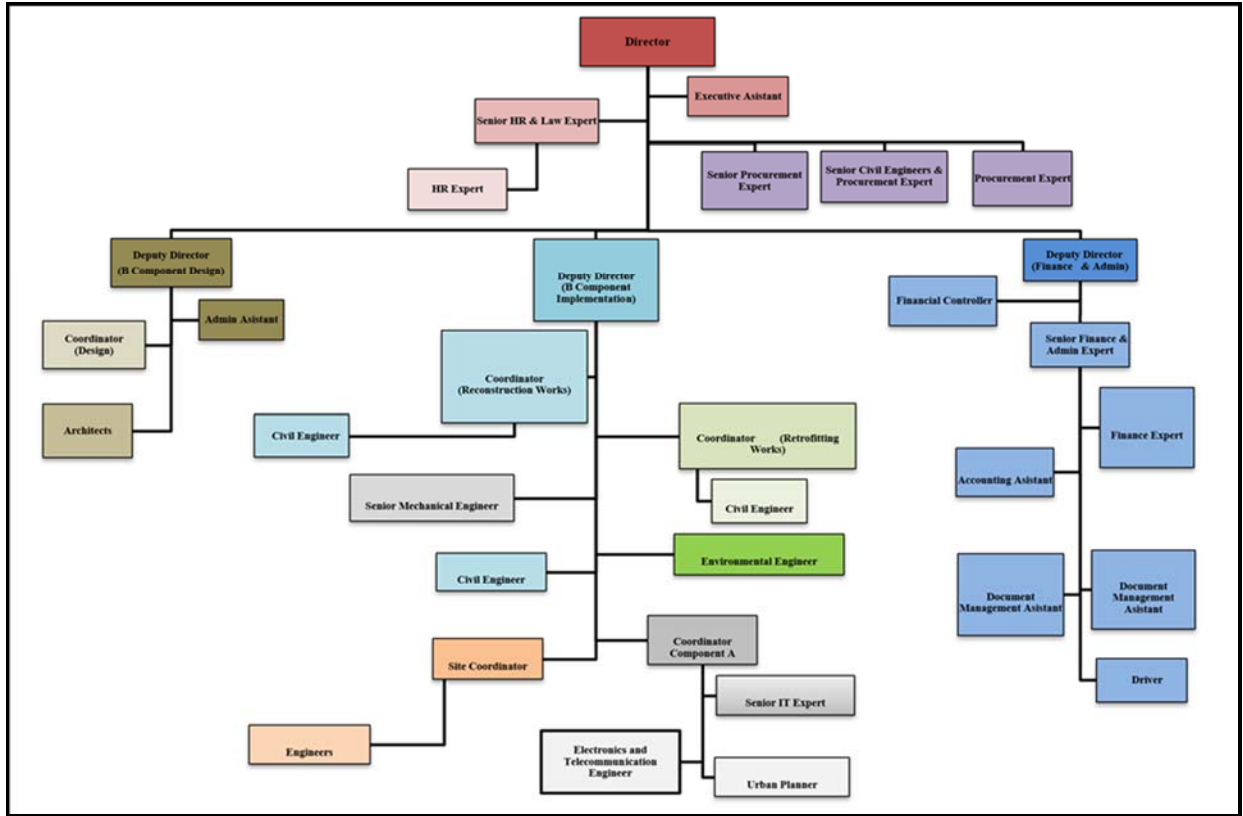
5.4 Uygulama Düzenlemeleri

Bu bölümde, tam proje yönetimi ve uygulamasının ÇSYÇ yönleri için kurumsal düzenlemeler açıklanmaktadır.

İPKB'nin Kurumsal Kapasitesi ve Yapısı

İstanbul Valiliği'ne bağlı olarak kurulan İPKB, İstanbul'un başta deprem olmak üzere afetlere karşı dayanıklılığını artıran projelerin hayata geçirilmesinde merkezi bir rol oynamaktadır. Sağlam bir organizasyonel çerçeve altında faaliyet gösteren İPKB, projelerinin yaşam döngüsü boyunca etkili Ç&D yönetimi sağlamak üzere yapılandırılmıştır.

İPKB'nun organizasyon şeması, şurada gösterildiği gibi Şekil 1, Direktör, Müdür Yardımcıları ve Satın Alma, Finans, İnsan Kaynakları, Hukuk, BT ve Teknik Ekipler gibi özel departmanları içeren iyi tanımlanmış bir yapıyı göstermektedir. Bu kurulum, net roller ve sorumluluklar, etkili koordinasyon ve kolaylaştırılmış karar verme süreçleri sağlar. İPKB, proje uygulayıcısı bir kuruluş olarak, gerektiğinde personelin farklı görev ve sorumluluklar üstlenmesine olanak tanıyan esnek bir yapıya da sahiptir.

Şekil 1: İPKB Organogramı

İPKB, Ç&S yönetimi kapasitesini daha da güçlendirmek için ekibini genişletiyor. İPKB, mevcut Çevre Mühendisine ek olarak, IRP projesi kapsamında ek bir Çevre Mühendisi, tam zamanlı bir İSG uzmanı ve tam zamanlı bir Sosyal Uzman istihdam edecektir. Bu eklemeler, karmaşık altyapıyı ve sosyal projeleri etkin bir şekilde yönetmek için gerekli olan uygulama, izleme, raporlama, paydaş katılımı ve uyum çabalarını güçlendirecektir.

Kuruluşun mevcut kapasitesi şunları içerir:

- Topluluk endişelerini ele almak için kapsamlı bir şikayet mekanizması.
- Paydaş katılımı ve istişaresi için oluşturulmuş çerçeveler.

- Deneyimli danışmanlar ve yükleniciler tarafından desteklenen çevresel ve sosyal uygunluk konusunda uzmanlık.

Ç&S Yönetimi için Rol ve Sorumluluklar

- **Direktör:** Tüm faaliyetleri denetler, proje hedefleriyle uyumu sağlar ve Ç&S yönetimi için stratejik yön sağlar.
- **Müdür Yardımcıları:** Ç&S uyumluluğu da dahil olmak üzere belirli bileşenleri denetleyin ve kaynakların uygun şekilde tahsis edildiğinden emin olun.
- **Çevre, İSG ve Sosyal Uzmanlar:** Ç&S risklerini izleyin ve değerlendirin, yükleniciler ve danışmanlarla irtibat kurun ve ulusal ve uluslararası standartlara uyumu sağlayın.
- **Denetim Danışmanları,** yerinde izleme sağlayacak, denetimler yapacak ve Ç&S planlarına uygunluğu rapor edecek Çevre Mühendisleri ve Sosyal Uzmanlarına sahip olacaktır.
- **Yükleniciler:** İşgücü yönetimi, paydaş katılımı ve toplum sağlığı ve güvenliği önlemleri dahil olmak üzere Ç&S yönetim planlarıyla birlikte sahaya özgü ÇSYP'nin uygulanmasından sorumludur.
- **Paydaş Katılım Ekibi:** Halkla istişareler yapar, geri bildirim toplar ve proje planlama ve yürütme aşamalarında kapsayıcı katılımı sağlar. Ekip ayrıca, projeden etkilenen kişilerden ve paydaşlardan gelen tüm şikayetlerin PKP'te belirtilen hükümlere uygun olarak zamanında ve şeffaf bir şekilde kaydedilmesini, ele alınmasını ve çözülmesini sağlayarak Şikayet Mekanizmasını (ŞM) yönetmekten de sorumlu olacaktır.

Koordinasyon Mekanizmaları

İPKB'nin Çevre ve Sosyal (Ç&S) yönetimine yönelik çok katmanlı yaklaşımı ve IRP için de geçerli olacak olan aşağıda özetlenmiştir:

- Tasarım Aşaması:** Ç&S hususları, iş tanımlarına (ToR'lar) ilgili gereksinimler dahil edilerek proje tasarımına dahil edilir. Proje bileşenlerini iyileştirmek için istişareler sırasında paydaş geri bildirimleri toplanır.
- İnşaat Aşaması:** Ç&S uyumluluğu, onaylanmış planları uygulamak için müteahhitlerle işbirliği yapan denetim danışmanları tarafından izlenir. Düzenli saha ziyaretleri, ilerleme raporları ve şikayet takibi standartlara uyulmasını sağlar.
- İnşaat Sonrası Aşama:** Ç&S önlemlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için izleme devam ediyor. Paydaşlardan gelen geri bildirim döngüleri, yinelemeli iyileştirmeler yapmak için kullanılır.

Aşağıdaki Tablo 6, çevresel ve sosyal yönetime yönelik uygulama düzenlemelerine ilişkin rol ve sorumlulukları özetlemektedir.

Tablo 6: Uygulama Düzenlemeleri

Sorumlu Taraf	Roller ve Sorumluluklar
İPKB	<ul style="list-style-type: none"> • Proje gerekliliklerine uygun olarak çevresel, sosyal ve İSG risklerinin etkin bir şekilde yönetilmesini ve izlenmesini sağlamak için bir çevresel, bir sosyal ve bir İSG uzmanı işe alın/atayın. • Çevre, sosyal ve İSG uzmanları vasıtasıyla;

	<ul style="list-style-type: none"> - Proje hedefleri, çevresel ve sosyal gereksinimler ve paydaş beklentileri ile uyumu sağlamak için yerel makamlar, yükleniciler ve topluluk liderleri ile yakın koordinasyon sağlayın. - Çevre ve sosyal etki azaltma önlemlerinin, şikayetlerin ve izleme verilerinin uygulanmasını izlemek için merkezi bir veri tabanı geliştirmek ve sürdürmek, Dünya Bankası'na ve diğer paydaşlara raporlamak için erişilebilirlik ve güncel bilgiler sağlamak. - Çevre ve sosyal risk yönetimi üzerinde çalışan saha personeli ve yükleniciler için gözetim, destek ve kalite kontrolü sağlayın. - Alt projelerin Tablo 5'te verilen Hariç Tutma listesi dışında kaldığını tarama ile denetler - Alt projelerin her biri için Ç&S Tarama Formları hazırlamak ve bunları Dünya Bankası'nın onayına sunmak. - ÇSYP gerektiren faaliyetler için, proje düzeyinde ÇSYP'yi (Ek-3) özelleştirerek sahaya özgü ÇSYP'ler hazırlayın ve en az ilk beş (5) ÇSYP'yi önceden gözden geçirilmek üzere ve açıklama ve danışma amacıyla DB "Görüşüne" sunun. - İhale sürecinin başlamasından önce, sahaya özel ÇSYP'lerin DB onaylı versiyonunu açıklayın ve buna danışın. İstişareleri takiben, istişarelerin sonuçlarını içerecek şekilde sahaya özgü ÇSYP'leri güncelleyin ve ihale amacıyla Dünya Bankası'nın iznine sunun. - Tüm ihale, ihale ve sözleşme belgelerinin ilgili Ç&S yönetim hükümlerini ve ilgili Ç&S araçlarına (ör. ÇSYP'ler, PKP, İYP, vb.) referansları içerdiğinden emin olun. - Sahaya özgü ÇSYP'lerin ilgili ihale dokümanlarına eklendiğinden emin olun. • Merkez ve saha personelinin yanı sıra yüklenicileri ÇSYÇ ve ilgili planların uygulanması konusunda eğitin. • İnşaat işlerinin başlamasından önce, yüklenici tarafından hazırlanacak C-ESMP, LM Planı ve Ç&S alt yönetim planlarını gözden geçirerek onaylar ve alt proje uygulama süresi boyunca uygulanmasını sağlar. <ul style="list-style-type: none"> - Şantiyelerin Ç&S performansını aylık olarak ziyaret edin, izleyin ve resmi makamlarla tüm yazışmaları sürdürün. - Bir şikayet mekanizması kurmak ve sürdürmek ve her düzeyde şikayetleri çözmek. - Herhangi bir ciddi Ç&S olayını 48 saat içinde Dünya Bankası'na bildirin ve 10 gün içinde kök neden analizi ve düzeltici eylemler içeren olay raporları sağlayın. - Çevre ve sosyal etki azaltma önlemlerinin uygulanmasını ve izlenmesini denetlemek. - İlerlemenin belgelendirilmesini sağlamak ve üç ayda bir Dünya Bankası'na sunulmak üzere konsolide raporlar hazırlamak.
Tasarım Danışmanı	<ul style="list-style-type: none"> • Atanan Ç&S Tarama Formlarını doldurup İPKB Onayına gönderin. • Gerektiği gibi, Ç&S yönetiminden sorumlu ilgili sertifika ve / veya deneyime sahip bir Çevre ve Sosyal Uzman (en azından yarı zamanlı projeye özel görev gerekecektir) bulundurun. • Bu ÇSYÇ'nin Ek-3'ünde sağlanan proje düzeyindeki ÇSYP'yi özelleştirerek sahaya özgü ÇSYP'ler hazırlamak ve bunları İPKB'ya sunun. • Gerektiği zamanda/yerde, paydaşlardan alınan şikayetleri ele alın.

Kontrollük Danışmanları (İnşaat)	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre, sosyal ve sağlık ve güvenlik (ESHS) azaltma önlemlerinin günlük olarak uygulanmasını ve izlenmesini denetlemek ve alt projelerin ilerlemesini ve ESHS performansını aylık olarak uygulayıcı İPKB'ye raporlamak. • Yüklenicilerin mevzuata, sahaya özgü ÇSYP'lere ve ilgili Ç&S alt yönetim planlarına uyduğundan emin olun. • Gerektiği gibi, ilgili sertifikasyon ve/veya Ç&S yönetiminden sorumlu deneyime sahip bir İSG uzmanı ve bir Çevre ve Sosyal Uzman (alt proje karmaşıklığına bağlı olarak tam zamanlı sahaya özel görevlendirme gerekebilir) bulundurun. • Ç&S azaltma önlemlerinin günlük performansını ve uygulanmasını izleyin ve ilerlemeyi aylık olarak (Bölüm 5.1.c'de açıklanan raporlama gerekliliklerine göre) İPKB'ye rapor edin. • İPKB ile koordineli olarak, yüklenici tarafından hazırlanan C-ESMP, İY Planı ve Ç&S alt yönetim planlarını gözden geçirir, onaylar ve alt proje uygulama süresi boyunca uygulanmasını sağlar. Onaylanan tüm belgeler 5 iş günü içerisinde İPKB'ye teslim edilecektir. İPKB tarafından tespit edilen herhangi bir eksiklik veya uygunsuzluk, süpervizör tarafından yükleniciye bildirilecek ve yüklenicinin bunları 15 iş günü içinde ele alması gerekecektir. • Yüklenicilere Ç&S ve İSG önlemleri konusunda eğitim verin. • İPKB ile yakın işbirliği içinde, PKP'in saha düzeyinde etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak. • Gerektiği zamanda/yerde, paydaşlardan alınan şikayetleri ele alın. • Ciddi Ç&S (İSG dahil) olayları hakkında İPKB'yu derhal bilgilendirin.
Müteahhitler	<ul style="list-style-type: none"> • Herhangi bir inşaat işinin başlamasından önce, C-ESMP, LM Planı ve ilgili Ç&S alt yönetim planlarını hazırlayın ve bu belgeleri gözden geçirmeleri ve onaylamaları için İPKB'ye sunun. • Gerektiği gibi, ilgili sertifikasyona ve/veya Ç&S yönetiminden sorumlu deneyime sahip bir İSG uzmanı ve bir Çevre ve Sosyal Uzman bulundurun (alt proje karmaşıklığına bağlı olarak tam zamanlı sahaya özel görevlendirme gerekebilir). • C-ESMP, LM Planı ve ilgili Ç&S alt yönetim planlarında ve sözleşme belgelerinde belirtildiği gibi Projenin çevresel ve sosyal etki azaltma önlemlerinin uygulanmasını ve bunlara uyulmasını sağlamak ve ulusal ve yerel mevzuata uyulmasını sağlamak. • Proje PKP'inde açıklanan ŞM prosedürüne göre inşaatla ilgili şikayetleri ele alın ve çözülmemiş sorunları derhal Denetim Danışmanlarına/İPKB'ya iletin. • Herhangi bir ciddi Ç&S olayını derhal Denetim Danışmanına/İPKB'ya bildirin. • Saha faaliyetlerini günlük olarak izleyin ve Ç&S performansı hakkında aylık olarak denetim danışmanlarına/İPKB'ya rapor verin. • Ç&S risk yönetimi (İYP kapsamındaki işçi hakları ve yükümlülükleri, PKP gerekliliklerine dayalı paydaş katılım uygulamaları, ADMP, İSG planı, toplum güvenliği ve trafik yönetimi planı, atık yönetim planı, Davranış Kuralları vb.) konusunda ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere işgücü için düzenli eğitim ve kapasite geliştirme oturumları sağlayın

5.5 Önerilen Eğitim ve Kapasite Geliştirme

Eğitim ve kapasite geliştirme, ESMF, PKP, İYP ve diğer ilgili belgelerin uygun şekilde uygulanmasını sağlamak için kilit paydaşlar için çok önemlidir. Çevre ve sosyal risk yönetimi eğitimi, bilgiyi ulusal düzeyden saha düzeylerine etkin bir şekilde yaymak için basamaklı bir model kullanılarak proje döngüsüne ve operasyonel prosedürlere entegre edilecektir.

Tablo 7: Önerilen Eğitim ve Kapasite Geliştirme Yaklaşımı

Sorumlu Taraf	Seyirci	Ele Alınabilecek Konular/Temalar
İPKB (Çevre, Sosyal ve İSG Uzmanları)	İPKB Diğer Personel	<ul style="list-style-type: none"> Ç&S taraması ve ilgili Ç&S yönetim önlemlerinin/araçlarının hazırlanması Çevre ve sosyal risk yönetimi uygulamasını belirlemek Alt yönetim planları (İSG Planı, ADMP, Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planı, DK, vb.) Paydaş katılımı (PKP, vatandaş katılımı, ŞM, vb.) Ç&S izleme ve raporlama Ç&S (İSG dahil) olaylarının/kazalarının yönetimi ve raporlanması
İPKB (Çevre, Sosyal ve İSG Uzmanları)	Kontrollük Danışmanları (İnşaat)	<ul style="list-style-type: none"> Projenin Ç&S standartları PKP ve şikayet/yararlanıcı geri bildirim mekanizmasının uygulanması İlgili Ç&S risk yönetimi önlemlerinin/araçlarının uygulanması (örneğin, ÇSYP'ler) Ç&S izleme ve raporlama Davranış Kuralları, SEA/SH önleme ve raporlama dahil olmak üzere İYP uygulaması İSG Planı ve önlemleri, acil durum müdahale planı Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Toplum sağlığı ve güvenliği
Süpervizyon Danışmanları	Müteahhitler	<ul style="list-style-type: none"> Projenin Ç&S standartları Y-ÇSYP uygulaması PKP uygulaması ve şikayet/yararlanıcı geri bildirim mekanizmaları Aletlerin, makinelerin güvenli kullanımı ve yüksekte çalışma dahil olmak üzere İSG önlemleri İşgücü gereksinimleri ve sözleşmeye dayalı Ç&S hükümleri SEA/SH önleme ve saygılı işyeri uygulamaları

		<ul style="list-style-type: none"> • Davranış Kuralları
Müteahhitler	İşçi	<ul style="list-style-type: none"> • Acil durum önleme ve acil durumlara hazırlık ve müdahale düzenlemeleri, araç güvenliği, alet, makine ve ekipmanların güvenli kullanımı, yüksekte çalışma dahil olmak üzere İSG • Sözleşmeye dayalı çevresel ve sosyal gereklilikler • Y-ÇSYP • Davranış Kuralları • Birincil tedarikçiler için işgücü gereksinimleri • SEA/SH'den arınmış, çeşitli ve saygılı iş yerleri

5.6 Tahmini Bütçe

Tablo 8 ÇSYÇ için uygulama için genel proje bütçesine dahil edilen tahmini maliyet kalemlerini listeler:

Tablo 8: Gösterge ÇSYÇ Uygulama Bütçesi

Etkinlik/Maliyet Ögesi	Potansiyel Maliyet (USD)
Personele yönelik eğitimler (mekan, seyahat, ikramlar vb.)	20.000,00 ABD Doları
Müteahhitler için eğitimler (mekan, seyahat, ikramlar vb.)	50.000,00 ABD Doları
Bilinçlendirme materyallerinin / şikayet giderme materyallerinin basılması	2.000,00 ABD Doları
Veri toplama/denetleme/izleme/şikayet giderme yazılımı	70.000,00 ABD Doları
Çevre ve sosyal personel (farklı seviyeler için)	600.000,00 ABD Doları
Çevre ve sosyal personel saha ziyaretleri için seyahat ve konaklama bütçesi	10.000,00 ABD Doları
Erişilebilirliği ve verimli izlemeyi sağlamak için saha ziyaretleri için kiralık araçlar kullanılacaktır	500.000,00 ABD Doları
Sosyal, Çevre ve İSG Eğitimleri, Farkındalık, Bilgi Yayma	100.000,00 ABD Doları
TOPLAM	1.350.000,00 ABD Doları

6. Paydaş Katılımı, Bilgilendirme ve İstişareler

Proje için Dünya Bankası'nın Paydaş Katılımına ilişkin Çevre ve Sosyal Standart 10'u (ESS10) temel alan bir Paydaş Katılım Planı (PKP) hazırlanmıştır. IRP için hazırlanan Ç&S dokümanlarına Türkçe ve İngilizce olarak aşağıdaki linklerden ulaşılabilir:

<https://www.ipkb.gov.tr/e-kutuphane-kategorisi/cevre-ve-sosyal-yonetim/wb/>

<https://www.ipkb.gov.tr/en/e-library-category/environmental-and-social-management/wb-en/>

ÇSYÇ ve PKP, halkın katılımına tabi olacaktır. Açıklama ve istişare amacıyla onaylanan Ç&S araçları için 10 günlük açıklama süresinin tamamlanmasını takiben bir istişare toplantısı yapılacaktır. Bu belgeler, istişare sürecinin sonuçlarını yansıtacak şekilde sonuçlandırılacaktır. ESCP ve İYP'nin istişareye tabi olmadığını lütfen unutmayın; Ancak, şeffaflığı ve proje gerekliliklerine uyumu sağlamak için bu belgeler kamuya açıklanacaktır.

Projeden etkilenen kişiler ve savunmasız gruplar da dahil olmak üzere tüm paydaşların endişelerini dile getirebilecekleri ve girdi sağlayabilecekleri etkili bir kanala sahip olmalarını sağlamak için Projenin Şikayet Mekanizması (ŞM) bu süreç boyunca erişilebilir olacaktır. Şikayetlerin sunulması ve çözülmesi için ayrıntılı prosedürler, Projenin PKP'sinde sağlanan ŞM Prosedürlerinde özetlenmiştir. Danışma süreci, şikayet mekanizmaları ve katılım stratejileri hakkında daha fazla ayrıntı için lütfen Projenin PKP'ine bakın.

EKLER

EK 1. PROJE FAALİYETLERİ İÇİN GEÇERLİ OLAN ULUSAL ÇEVRE (İSG DAHİL) MEVZUATI VE ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE SÖZLEŞMELER

EK 2. ÇEVRE VE SOSYAL TARAMA FORMU

EK 3. PROJE DÜZEYİ ÇEVRE VE SOSYAL YÖNETİM PLANI (ÇSYP)

EK 4. ŞANS ESERİ BULUNTU PROSEDÜRLERİ

EK 5. ATIK YÖNETİM PLANI

EK 6. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PLAN TASLAĞI

EK 7. TOPLUM GÜVENLİĞİ VE TRAFİK YÖNETİM PLANI TASLAĞI

EK 8. ASBEST YÖNETİM PLANI (AMP)

EK 9. ACİL DURUM MÜDAHALE PLANI ŞABLONU

Ek Tablolar Listesi

Tablo 1: Türkiye'nin İlgili Hukuki Çerçevesi.....	2
Tablo 2: Uluslararası Anlaşmalar ve Sözleşmeler	3
Tablo 3: AB ile uyumlu çevre ve güvenlik mevzuatı.....	5
Tablo 4: Şans Eseri Buluntuların Raporlanması – Bildirim Formu	34
Tablo 5: Şans Eseri Buluntu Kayıtları	37
Tablo 6: İletişim Bilgileri.....	38
Tablo 7: Roller ve Sorumluluklar.....	44
Tablo 8: Atık Kayıt Formu	55
Tablo 9: Atık Yönetimi Denetimi Kontrol Listesi	56
Tablo 10: Müteahhitler için Kontrol Listesi.....	62

EK 1. PROJE FAALİYETLERİ İÇİN GEÇERLİ OLAN ULUSAL ÇEVRE (İSG DAHİL) MEVZUATI VE ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE SÖZLEŞMELER

Türkiye'nin ulusal yasal çerçevesi, İstanbul Dirençlilik Projesi (IRP) kapsamındaki alt proje faaliyetleriyle ilişkili çevre ve sosyal risklerin ve etkilerin yönetilmesi için kapsamlı bir rehberlik sunmaktadır. İlgili yasalar, politikalar ve yönetmelikler Tablo 1'de özetlenmiştir. Türkiye'nin çevre koruma, kültürel mirasın korunması ve biyolojik kaynak yönetimine ilişkin ulusal yaklaşımı hem iç mevzuat hem de Türkiye'nin onayladığı uluslararası anlaşmalar ile şekillenmiştir. Türkiye tarafından onaylanan ilgili çevre, İSG ve uluslararası işgücü anlaşmaları ve sözleşmeleri Tablo 2 ve

Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 1: Türkiye'nin İlgili Hukuki Çerçevesi

Kanun / Yönetmelik	Proje Faaliyetlerinin Tanımı ve Uygunluğu
Çevre Kanunu (2872 Sayılı Kanun)	Tüm alt proje faaliyetlerine doğrudan uygulanabilen çevre koruma ve kirliliğin önlenmesi için ilkeler belirler.
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (2863 Sayılı Kanun)	Kültürel öneme sahip alanlardaki alt projeler için geçerli olan kültürel mirasın ve arkeolojik alanların korunmasını yönetir.
Enerji Verimliliği Kanunu (5627 Sayılı Kanun)	Güçlendirme ve inşaat projeleri için geçerli olan enerji verimliliği önlemlerini teşvik eder.
Elektrik Piyasası Kanunu (6446 sayılı Kanun)	Proje faaliyetlerinde yenilenebilir enerji entegrasyonu ile ilgili enerji üretimi ve dağıtımını düzenler.
Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımına Dair Kanun (5346 sayılı Kanun)	Yenilenebilir enerji kullanımını teşvik eder, altyapı projelerinde sürdürülebilirliği destekler.
Orman Kanunu (6831 Sayılı Kanun)	Ormanlık alanların yakınındaki projelere uygulanabilir olan orman kaynaklarını ve biyolojik çeşitliliği korur.
Yeraltı Suları Kanunu (167 Sayılı Kanun)	Sahaya özgü hususlarla ilgili olarak yeraltı suyu kaynaklarının korunmasını ve kullanımını düzenler.
4857 Sayılı İş Kanunu	İşçi haklarını korur, ayrımcılığı yasaklar ve projede istihdam edilen personel için adil işgücü uygulamaları sağlar.
İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Kanunu (6331 sayılı Kanun)	İşyeri güvenliği ve sağlığı standartlarını düzenleyerek inşaat ve güçlendirme faaliyetleri sırasında işçilerin korunmasını sağlar.
Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu (5403 sayılı Kanun)	İnşaat faaliyetleri için geçerli olan toprak koruma ve arazi yönetimi için önlemler sağlar.
Kamulaştırma Kanunu (2942 Sayılı Kanun)	Arazi kullanımı gerektiren alt projeler için geçerli olan arazi edinimi prosedürlerini ana hatlarıyla belirtir.
Sıfır Atık Yönetmeliği (30829 sayılı Resmi Gazete)	Sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu olarak atıkların ayrıştırılması ve geri dönüştürülmesi için ilkeler belirler.
Binaların Yıkılması Yönetmeliği (31627 sayılı Resmi Gazete)	Tehlikeli maddelerin taşınması da dahil olmak üzere güvenli yıkım uygulamaları için standartlar sağlar.

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (1593 Sayılı Kanun)	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (1593 Sayılı Kanun)
Afetlere Karşı Alınacak Tedbirler ve Tedbirler Hakkında Kanun (7269 Sayılı Kanun)	Afetlere Karşı Alınacak Tedbirler ve Tedbirler Hakkında Kanun (7269 Sayılı Kanun)
Anıt Ağaçların Korunmasına Dair Yönetmelik (28358 Sayılı Kanun)	Tarihi, kültürel veya doğal olarak önemli ağaçları korur; Proje faaliyetleri sırasında bu tür ağaçların korunması için kritik öneme sahiptir.
Asbest Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Yönetmeliği (28539 Sayılı Kanun)	Asbestli malzemelerin güvenli bir şekilde taşınmasını ve bertaraf edilmesini sağlar; güçlendirme ve yıkım faaliyetleri için gereklidir.
Tıbbi Atık Yönetimi Yönetmeliği (29959 Sayılı Kanun)	Tıbbi atıkların taşınması, depolanması ve bertaraf edilmesi için yönergeler belirler; Hastane ile ilgili projeler için uygundur.
Hafriyat, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği (25406 Sayılı Kanun)	İnşaat ve yıkım faaliyetlerinden kaynaklanan molozların güvenli bir şekilde bertaraf edilmesini yönetir.
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği (28628 Sayılı Kanun)	Şantiyelerde uygun koruyucu ekipmanların ve güvenlik önlemlerinin kullanılmasını sağlar.
Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği (23999 Sayılı Kanun)	Özellikle sağlık tesisleri için önemli olan radyasyon yayan ekipmanlar için güvenlik önlemlerini düzenler.
Egzoz Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği (27190 Sayılı Kanun)	İnşaatta kullanılan araç ve makinelerin emisyon standartlarına uygun olmasını gerektirir.
Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği (26357 Sayılı Kanun)	Kullanılmış lastiklerin çevre açısından güvenli bir şekilde imha edilmesini sağlar.
Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği (25569 Sayılı Kanun)	İş makinesi ve ekipmanlarında kullanılan akülerin güvenli bir şekilde atılmasını sağlar.
Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (6698 sayılı Kanun)	Kişisel verilerin hukuka uygun olarak işlenmesini, saklanmasını ve korunmasını sağlar. Paydaş katılımı, şikayet mekanizmaları ve kişisel bilgilerin yönetimi ile ilgilidir.
Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (6284 sayılı Kanun)	Kadınları aile içi şiddetten korumayı, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmeyi ve savunmasız bireylerin güvenliğini sağlamayı amaçlar. Paydaş katılımı ve toplum sağlığı ve güvenliği önlemleri ile ilgilidir.
Türk Medeni Kanunu (4721 sayılı Kanun)	Evlilik, boşanma, miras ve mülkiyet hakları dahil olmak üzere aile hukukunu yöneterek kadın ve erkek arasında eşitliği sağlar. Projeden etkilenen bölgelerde aile ile ilgili sosyal sorunların ele alınmasıyla ilgilidir.
Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği (30113 Sayılı Kanun)	Yönetmelik, kentsel gelişim için kapsamlı yönergeler ortaya koyarak, inşaat faaliyetlerinin imar planlarına, çevresel sürdürülebilirliğe ve toplum ihtiyaçlarına uygun olmasını sağlarken, ulusal bina yönetmeliklerine ve güvenlik standartlarına uyumu da korumaktadır.

Tablo 2: Uluslararası Anlaşmalar ve Sözleşmeler

Kanun / Yönetmelik	Proje Faaliyetlerinin Tanımı ve Uygunluğu
Tehlikeli Atıkların Sınır Aşan Hareketlerinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi (1994)	Proje faaliyetleri sırasında tehlikeli maddelerin güvenli bir şekilde taşınmasını ve bertaraf edilmesini sağlar.

Avrupa Yaban Hayatının Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi (1999)	Doğal yaşam alanlarının yakınındaki alt projelerle ilgili biyolojik çeşitliliğin korunmasını teşvik eder.
Ramsar Sulak Alanlar Sözleşmesi (1994)	Yakındaki hassas ekosistemler için geçerli olan uluslararası öneme sahip sulak alanları korur.
Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Montreal Protokolü (1991)	Güçlendirme faaliyetleriyle ilgili zararlı emisyonları düzenler.
Paris Anlaşması (2021'de onaylandı)	Altyapı projelerinde sera gazı azaltımını ve yenilenebilir enerji kullanımını teşvik eder.
ILO İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi (2015)	Emek yoğun faaliyetler için geçerli olan işçi güvenliği ve sağlığı için standartlar belirler.
Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stockholm Sözleşmesi (2009)	Tehlikeli kimyasalların kullanımını yasaklayarak proje faaliyetlerinde uygunluğu sağlar.
BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (Kyoto Protokolü)	Sürdürülebilir tasarım ve inşaat uygulamalarına uygulanabilir iklim değişikliğini azaltma önlemlerini destekler.
Ozon Tabakasının Korunmasına İlişkin Viyana Sözleşmesi	Proje uygulaması sırasında ozon tabakasını incelten faaliyetlerin azaltılmasını gerektirir.
Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi	Kültürel açıdan hassas alanlardaki projelere uygulanabilir olan arkeolojik alanların korunmasını yönetir.
BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi	Proje tasarımı ve uygulamasında biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve sürdürülebilir yönetimi teşvik eder.
Uzun Menzilli Sınır Aşan Hava Kirliliği Sözleşmesi (1983)	Potansiyel sınır ötesi çevresel etkileri olan endüstriyel faaliyetlerle ilgili sınır ötesi hava kirliliğini azaltmayı ve önlemeyi amaçlar.
Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Flora ve Fauna Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES, 1996)	Nesli tükenmekte olan türlerin ticaretini düzenler, hassas ekosistemlerin yakınındaki projelerle ilgili veya biyolojik çeşitliliğin korunmasını içerir.
Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi (1998)	Büyük ölçekli arazi kullanımı veya ıslahı içeren projeler için geçerli olan arazi bozulmasını ve çölleşmeyi ele alır.
Uzun Menzilli Sınır Aşan Hava Kirliliğine İlişkin Cenevre Sözleşmesi (1983)	İnşaat emisyonlarının yönetimi ile ilgili sınır ötesi hava kirliliği etkilerini azaltmayı ve önlemeyi amaçlar.
BM Kuşların Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (1966)	Kuş türlerini ve yaşam alanlarını korur, hassas ekolojik alanların yakınındaki projeler için geçerlidir.
Akdeniz'in Deniz Çevresinin ve Kıyı Bölgesinin Korunmasına İlişkin Barselona Sözleşmesi (1976)	Deniz bölgelerine yakın faaliyetlerle ilgili deniz ortamlarının ve kıyıların korunmasını sağlar.
Tehlikeli Atıklara İlişkin İzmir Protokolü (2003)	Proje faaliyetleri sırasında tehlikeli atık yönetimi ile ilgili olarak Akdeniz bölgesindeki tehlikeli atıkların sınır ötesi hareketini düzenler.
Floransa Konvansiyonu – Avrupa Peyzaj Konvansiyonu (2003)	Doğal veya kültürel manzaraları etkileyen projelerle ilgili peyzaj koruma ve yönetimini teşvik eder.
Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stockholm Sözleşmesi (2010)	Zararlı kimyasalların kullanımını yasaklayarak tehlikeli madde yönetimi sırasında uyumluluğu sağlar.

Tablo 3: AB ile uyumlu çevre ve güvenlik mevzuatı

Kanun / Yönetmelik	Proje Faaliyetlerinin Tanımı ve Uygunluğu
Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik	Enerji verimli güçlendirme için geçerli olan uluslararası iklim hedefleriyle uyum sağlamak için emisyonları izler.
Çevre Denetimi Yönetmeliği	İnşaat sırasında izleme ile ilgili periyodik denetimler yoluyla çevre standartlarına uygunluğu sağlar.
Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği	Potansiyel çevre etkileri olan projeler için değerlendirme gerektirir ve yüksek riskli faaliyetler için azaltma önlemleri sağlar.
Mekansal Planların Hazırlanmasına İlişkin Yönetmelik	Proje yeri seçimi ve kentsel gelişim ile ilgili arazi kullanım planlamasına rehberlik eder.
Atık Yönetimi Yönetmeliği	Yıkım ve inşaat atıkları için geçerli olan atık ayrımı, geri dönüşümü ve bertarafını yönetir.
Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği	İnşaat sırasında atık su yönetimi için geçerli olan su kaynaklarını kirlenmeye karşı korur.
Kazı Malzemelerinin Kontrolü Yönetmeliği	Altyapı projeleri sırasında uyumluluğu sağlayarak kazı ve bertaraf için yönergeler sağlar.
Asbest ile Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	Asbestin güvenli bir şekilde taşınmasını sağlar, güçlendirme ve yıkım faaliyetleri için geçerlidir.
Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik	Projedeki nakliye ve lojistikle ilgili araçların geri dönüşümünü ve güvenli bir şekilde imha edilmesini teşvik eder.
Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (2006)	Doğal veya ekolojik alanları etkileyen projelerle ilgili peyzajların korunmasını ve yönetimini teşvik eder.

EK 2. ÇEVRE VE SOSYAL TARAMA FORMU

E&S Tarama prosedürü iki aşamalı süreçten oluşur: (i) **ÇSYÇ Tablo 5'teki** Dışlama Listesini kullanarak ilk tarama; ve (ii) E&S risk yönetimi yaklaşımını belirlemek için önerilen faaliyetlerin taranması.

Bu Tarama Formu, tarama sürecinin ikinci aşamasıdır ve tüm alt proje faaliyetleri için kullanılacaktır. Doldurulan formlar imzalanarak İPKB kayıtlarında saklanacaktır.

1. Alt Proje Bilgileri:

Alt Proje Başlığı	
Alt Proje Konumu	
Sorumlu Bölge Birimi	
Tahmini Maliyet	
Başlangıç/Bitiş Tarihi	
Alt Projenin Kısa Açıklaması	

2. Çevre ve Sosyal Tarama Anketleri

Soru	Cevap		Sonraki adımlar
	Evet	Hayır	
ESS1 Serisi			
1	Alt projenin, 'Uygun Olmayan Faaliyetler' veya diğer dışlama kriterlerini tetikleyen hassas ve benzeri görülmemiş önemli olumsuz çevresel etkilere sahip olması muhtemel mi?		"Evet" ise: Projeden hariç tut.
2	Alt proje, göletlerin, katı atık yönetim sistemlerinin, barınakların, yolların (erişim yolları dahil), toplum merkezlerinin, okulların, köprülerin ve iskelelerin <u>yeni inşasını veya önemli ölçüde genişletilmesini</u> içeriyor mu?		"Evet" ise: 1. Aşağıdaki şablona dayalı olarak, önerilen alt proje için proje düzeyi ÇSYP'yi özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3. 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
3	Alt proje, yeraltı suyu kuyuları, tuvaletler, duşlar/yıkama tesisleri veya barınaklar gibi küçük ölçekli altyapının <u>yenilenmesini veya rehabilitasyonunu</u> içeriyor mu?		"Evet" ise: 1. Aşağıdaki şablona dayalı olarak, önerilen alt proje için proje düzeyi ÇSYP'yi özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3. 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
4	İnşaat veya yenileme çalışmaları için yeni ödünç çukurları veya taş ocakları açılması gerekecek mi?		"Evet" ise: 1. Aşağıdaki şablona dayalı olarak, önerilen alt proje için proje düzeyi ÇSYP'yi özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3. 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
5	Proje, özel koşulları nedeniyle dezavantajlı veya savunmasız olabilecek bireyler veya gruplar üzerinde herhangi bir risk ve etkiye yol açıyor mu? ¹		"Evet" ise: ÇSYÇ ve PKP'te açıklanan ilgili önlemleri uygulayın.

¹ "Dezavantajlı veya savunmasız", örneğin yaşları, cinsiyetleri, etnik kökenleri, dinleri, fiziksel, zihinsel veya diğer engelleri, sosyal, sivil veya sağlık durumları, cinsel yönelimleri, cinsel kimlikleri, ekonomik dezavantajları veya etnik halkların durumu ve/veya benzersiz doğal kaynaklara

ESS2				
6	Alt proje, zorla çalıştırma, çocuk işçiliği veya diğer zararlı veya sömürücü işgücü biçimlerini içeren mal ve ekipman kullanımlarını içeriyor mu?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
7	Alt proje, doğrudan, sözleşmeli, birincil tedarik ve/veya topluluk çalışanları dahil olmak üzere işgücünün işe alınmasını içeriyor mu?			"Evet" ise: İYP'yi uygulayın
8	Çalışanlar, yerel yönetmeliklere ve Dünya Bankası Grubu (DBG) Çevre, Sağlık ve Güvenlik Yönergelerine (EHS'ler) uygun olarak yönetilmesi gereken işyeri tehlikelerine maruz kalacak mı? Çalışanlar, işleriyle ilgili potansiyel risk ve tehlikelere göre Kişisel Koruma Donanımına (KKD) ihtiyaç duyuyor mu?			"Evet" ise: İYP'yi uygulayın
9	Proje inşaatında çalışırken kadınların erkeklere göre daha düşük ücret alma riski var mı?			"Evet" ise: İYP'yi uygulayın
10	Projenin İSG ile ilgili herhangi bir risk ve etkisi olması bekleniyor mu?			"Evet" ise: Önerilen alt proje için proje düzeyindeki ÇSYP ve İSG Planını aşağıdaki şablonlara göre özelleştirerek sahaya özel bir ÇSYP hazırlayın EK 6 ve EK 3.
ESS3 Serisi				
11	Projenin toprakları, bitki örtüsünü, nehirleri, akarsuları veya yeraltı sularını veya yakındaki toplulukları olumsuz yönde etkileyebilecek katı veya sıvı atık üretme olasılığı var mı?			"Evet" ise: 1. Aşağıdaki şablona dayalı olarak, önerilen alt proje için proje düzeyi ÇSYP'yi özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3. 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
12	İnşaat işlerinden herhangi biri asbest veya diğer tehlikeli maddelerin uzaklaştırılmasını içeriyor mu?			"Evet" ise: Önerilen alt proje için proje düzeyinde ÇSYP ve Asbest Yönetim Planını aşağıdaki şablona göre özelleştirerek sahaya özel bir ÇSYP hazırlayın EK 3 ve EK 8
13	İşlerin hava ve/veya su kalitesi üzerinde önemli olumsuz etkilere neden olma olasılığı var mı?			"Evet" ise: 1. Önerilen alt proje için proje düzeyinde ÇSYP ve Asbest Yönetim Planını aşağıdaki şablona dayalı olarak özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3. 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
14	Faaliyet, çevresel etkileri önlemek için yetersiz olan mevcut altyapıya (deşarj noktaları gibi) dayanıyor mu?			"Evet" ise: 1. Proje düzeyindeki ÇSYP'yi şablona göre özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3. 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.

bağımlılıkları nedeniyle, proje etkilerinden olumsuz etkilenme olasılığı daha yüksek olan ve/veya bir projenin etkilerinden yararlanma yetenekleri diğerlerine göre daha sınırlı olan bireyler veya grupları ifade eder Fayda -ları.

ESS4 Serisi				
15	Toplumun bulaşıcı hastalıklara (bulaşıcı hastalık salgınları, HIV / AIDS, Sıtma gibi) maruz kalma riskinin artması veya trafikle ilgili kaza riskinin artması riski var mı?			"Evet" ise: PKP'de İYP'yi ve ilgili önlemleri uygulayın.
16	Topluluk dışından bir işçi akını bekleniyor mu? İşçilerin toplumun sağlık hizmetlerinden yararlanmaları beklenir mi? Mevcut toplum hizmetleri (su, elektrik, sağlık, rekreasyon, diğerleri) üzerinde baskı yaratırlar mı?			"Evet" ise: İYP'yi uygulayın
17	Proje çalışmaları sonucunda SEA/SH'nin artma riski var mıdır?			"Evet" ise: İYP'yi uygulayın
18	Okullar, sağlık ocağı, cami/kilise gibi herhangi bir kamu tesisi inşaattan olumsuz etkilenir mi?			"Evet" ise: 'daki şablona göre proje düzeyinde ÇSYP'yi özelleştirerek siteye özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3.
19	Alt proje, hükümetin alt projeyi korumak için güvenlik sağlamak için işçileri elinde tutmasını gerektirecek mi?			"Evet" ise: 'daki şablona göre proje düzeyinde ÇSYP'yi özelleştirerek siteye özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3
ESS5 Serisi				
20	Alt proje gönülsüz arazi edinimini içeriyor mu?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
21	Alt proje, insanların fiziksel ve/veya ekonomik olarak yerinden edilmesini içeriyor mu?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
22	Alt-proje faaliyetinin alt-projeye gönüllü olarak bağışlanması için özel arazi gerekli midir?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
23	İnşaat sırasında kişilerin taşınma veya iş/ticari/geçim kaynağı faaliyetlerinin sona ermesi imkanı var mı (<i>kullanan/yaşayan/iş yapan veya başka amaçlarla kullanan resmi/gayri resmi kullanıcılar veya unvansız kişiler var mı?</i> İnşaat işleri için kullanılacak önerilen site/proje yerleri? Cevabınız evet ise, lütfen kaç tane ve hangi amaçlarla olduğunu belirtin)?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
24	Alt-proje kapsamında herhangi bir kamulaştırma yapılacak mı?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
ESS6 Serisi				
25	Alt proje, doğrudan veya dolaylı olarak kritik habitatlarda önemli bir kayıp veya bozulmaya neden olma potansiyeline sahip ² veya doğal habitatlar üzerinde olumsuz etkilere yol açacak faaliyetleri içeriyor mu ³ ?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
26	Proje, kritik olmayan doğal yaşam alanlarının dönüştürülmesini veya bozulmasını içerecek mi?			"Evet" ise:

² Çevre ve Sosyal Standart 6, paragraf 23: "Kritik habitat, (a) IUCN Tehdit Altındaki Türler Kırmızı Listesinde veya eşdeğer ulusal yaklaşımlarda listelendiği gibi, Kritik Tehlike Altındaki veya Nesli Tehlike Altında Olan türler için önemli öneme sahip habitatlar dahil olmak üzere yüksek biyolojik çeşitlilik önemi veya değeri olan alanlar olarak tanımlanır; (b) Endemik veya sınırlı menzilli türler için büyük önem taşıyan habitatlar; (c) Göçmen veya toplu türlerin küresel veya ulusal olarak önemli konsantrasyonlarını destekleyen habitatlar; (d) Yüksek derecede tehdit altında veya benzersiz ekosistemler; ve (e) Yukarıda (a) ila (d) maddelerinde açıklanan biyolojik çeşitlilik değerlerinin yaşayabilirliğini korumak için gerekli olan ekolojik işlevler veya özellikler.

³ Çevre ve Sosyal Standart 6, paragraf 21: "Doğal yaşam alanları, büyük ölçüde yerli kökenli bitki ve/veya hayvan türlerinin yaşayabilir topluluklarından oluşan ve/veya insan faaliyetinin bir alanın birincil ekolojik işlevlerini ve tür bileşimini esasen değiştirmedikleri alanlardır."

				1. Proje düzeyindeki ÇSYP'yi şablona göre özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın EK 3 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
27	Bu faaliyet doğal ormanların temizlenmesini gerektirecek mi?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
28	Bu faaliyet, iç doğal bitki örtüsü de dahil olmak üzere ağaçların temizlenmesini gerektirecek mi?			"Evet" ise: 1. Ek 3'teki şablona göre proje düzeyindeki ÇSYP'yi özelleştirerek sahaya özgü bir ÇSYP hazırlayın 2. E&S risk yönetimi önlemlerini ihale belgelerine dahil edin.
29	Önemli ekosistemler (özellikle nadir, tehdit altındaki veya nesli tükenmekte olan flora ve fauna türlerini destekleyenler) üzerinde önemli bir etkisi olacak mı?			"Evet" ise: Projeden hariç tut.
ESS8 Serisi				
30	Alt proje, hassas bir alanın (tarihi veya arkeolojik veya kültürel açıdan önemli bir alan) veya tesisin bitişiğinde mi yer alacak?			"Evet" ise: Şans Eseri Buluntu prosedürlerini uygulayın EK 4.
31	Alt proje, binaların, kutsal ağaçların veya yerel topluluklar için manevi değeri olan nesnelerin (örneğin anıtlar, mezarlar veya taşlar) yakınında mı bulunuyor yoksa bunların yakınında kazı yapılması mı gerekiyor?			"Evet" ise: Şans Eseri Buluntu prosedürlerini uygulayın EK 4.

3. Sonuç

Yukarıdaki taramadan elde edilen sonuca dayanarak, lütfen E&S risk derecelendirmesini yazın ve hazırlanacak/benimsenecek ve uygulanacak E&S risk yönetimi araçlarını listeleyin:

- a)
- b)

Taramayı yapan kişinin adı ve unvanı:

Gösterim tarihi:

EK 3. PROJE DÜZEYİ ÇEVRE VE SOSYAL YÖNETİM PLANI (ÇSYP)

[Çevrel ve sosyal riskler ve etkiler, alt proje konumu ve faaliyetlerin kapsamı ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Bu ÇSYP, her bir alt proje konumu ve faaliyeti için özelleştirilmelidir.]

Alt Proje Bilgileri

Alt Proje Başlığı:	
Tahmini maliyet:	
Başlangıç/Bitiş Tarihi:	

Site/Konum Açıklaması

Bu bölüm, önerilen konumu ve gerekli olabilecek saha dışı yatırımlar (örneğin, erişim yolları, su temini vb.) dahil olmak üzere coğrafi, ekolojik, sosyal ve zamansal bağlamını kısaca açıklamaktadır. Lütfen ÇSYP'ye konumun bir haritasını ekleyin.

Alt Proje Tanımı ve Aktiviteler

Bu bölümde, ilgili faaliyetler (erişim yollarının veya iletim hatlarının inşası veya hizmet sunumuna eşlik eden iletişim kampanyaları gibi) dahil olmak üzere, alt proje kapsamında gerçekleşecek tüm faaliyetler listelenmektedir.

ÇSYP Matrisi: Risk ve Etkiler, Azaltma, İzleme

Bu bölüm, sahaya özgü beklenen olumsuz çevrel ve sosyal riskleri ve etkileri tanımlamalıdır; bu riskleri ve etkileri ele almak için etki azaltma önlemlerini tanımlamak; ve etki azaltma önlemlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak için gerekli izleme önlemlerini listeleyin. ÇSYÇ'nin potansiyel riskleri/etkileri ve etki azaltma önlemlerini önceden tanımlamasından yararlanabilir ve sahaya özgü düzeyde alaka düzeyi ve kapsamlılığı sağlamak için daha fazla detaya inebilir. İnşaat içeren alt projeler için, inşaat aşaması ve işletme aşaması için iki set tabloya ihtiyaç duyulabilir.

Aşağıdaki Çevrel ve Sosyal Yönetim Planı, tüm alt proje faaliyetlerini kapsar ve "Düşük" ve "Orta" riskli alt projeler için özelleştirilecektir. (Lütfen bileşenlerin etkilerine bağlı olarak satırlar ekleyin).

Potansiyel Riskler ve Etkiler	Önerilen Etki Azaltma Önlemleri	Aşama			izleme göstergeleri	izleme Sıklığı			Uygulama ve izleme sorumluluğu	Tahmini Maliyet ⁴	
		Planlama	inşaat	işlem		Devamlı	Aylık	Üç ayda bir			
Tüm İnşaat İşleri İçin Genel											
Çevre ve Sosyal (Ç&S) Yönetimi	<p>Yüklenici, Yüklenici ÇSYP'sini (C-ESMP) hazırlayacak ve onay için sunacak ve ardından uygulayacaktır. C-ÇSYP, inşaat işlerinin başlamasından önce sunulmalıdır ve C-ÇSYP onaylanana kadar alt proje kapsamında herhangi bir inşaat faaliyeti gerçekleştirilmeyecektir. C-ÇSYP en azından aşağıdaki sahaya özgü yönetim planlarını içerecektir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risk değerlendirmesi ve acil durum müdahale planını içeren iş sağlığı ve güvenliği (İSG) yönetim planı (EK 9 Projenin Çevre ve Sosyal Yönetim Çerçevesi'nin (ÇSYÇ) • Trafik yönetim planı da dahil olmak üzere toplum sağlığı ve güvenliği (CHS) yönetim planı (bkz. EK 7 Projenin ÇSYÇ'si) • Atık Yönetim Planı (bkz. EK 5 Projenin ÇSYÇ'si) • Şans Eseri Bulutu Prosedürü (bkz. EK 4 Projenin ÇSYÇ'si) • İşgücü Yönetim Planı (İYP projesine uygun olarak hazırlanacak) • Hem toplum hem de işçiler için şikayet mekanizması (GM). 	X	X		Tüm alt yönetim planları inşaatın önce onaylanır ve inşaat süresi boyunca uygulanır.		X		Yüklenici (Uygulama)	Süpervizyon Danışmanı (Tasarım)	
	Yüklenici, inşaat işlerinin başlaması için tam zamanlı bir çevre ve sosyal ve İSG uzmanı ⁵ işe	X	X		İlgili E&S personeli		X		Yüklenici (Uygulama)		

⁴ Bu, önerilen etki azaltma önlemleri için bir tahmin maliyetidir. İlgili kurumlar, bu sütunu kendi sorumlulukları altındaki alt projelere göre değerlendirmelidir.

⁵ Alt proje karmaşıklığına göre tam zamanlı sahaya özel görevlendirme gerekebilir.

	alacak veya atayacaktır. Yüklenici, uzmanların özgeçmişlerini onay için sunacaktır. Bu uzmanlar inşaat süresi boyunca sahada bulunmalıdır.				inşaat süresi boyunca seferber edilir ve bakımı yapılır.				Danışman (Süpervizyon)	
	<ul style="list-style-type: none"> Yüklenici, önerilen inşaat işleri ve işçilerin sorumluluğu ile ilgili temel çevre, sosyal, sağlık ve güvenlik (ESHS) riskleri hakkında sahada çalışmaya başlamadan önce bir eğitim programı hazırlayacak ve tüm personeline eğitim verecektir. Eğitim programı üç ayda bir tekrarlanır. Yüklenicinin üç aylık eğitim programı, özellikle kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel taciz, cinsel ve/veya toplumsal cinsiyete dayalı şiddet de dahil olmak üzere şiddet ve yerel toplulukla etkileşimde saygılı tutumlar gibi Davranış Kuralları ile ilgili konuları da kapsayacaktır. 	X	X		Eğitim programı onaylandı ve ilgili tüm personel eğitildi. Eğitim kayıtları		X		Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	
Kaynak Verimliliği ve Kirliliğin Önlenmesi	<p>Belirlenen riskleri ele almak ve kaynak verimliliğini ve kirliliğin önlenmesini geliştirmek için aşağıdaki önlemler uygulanacaktır:</p> <ul style="list-style-type: none"> Güçlendirme sistemi yapılmış tüm binaların en az Türk C Sınıfı Enerji Kimlik Belgesi Standartlarına (TS825) ve yeni inşa edilen tüm binaların en az B Sınıfına uygun olduğundan emin olun. Afetler sırasında enerji tüketimini azaltmak ve operasyonel sürekliliği sağlamak için güneş panelleri gibi yenilenebilir enerji sistemlerini entegre edin. Düşük akışlı tuvaletler, verimli musluklar ve duş başlıkları dahil olmak üzere su tasarrufu sağlayan sistemler kurun ve mümkün ve/veya uygulanabilir olduğunda yağmur suyu hasadı ve gri suyun yeniden kullanımını uygulayın. Yıkım malzemelerini (örneğin, dolgu 	X	X		enerji ve su verimliliği standartları na uyum, uygun atık ve kirlilik yönetimi, doğaya dayalı çözümlerin uygulanması ve paydaş geri bildirimlerinin çözümlenmesi.			X	Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	

	<p>malzemesi olarak moloz) yeniden kullanın ve demir ve diğer geri dönüştürülebilir malzemelerin yüksek oranda geri dönüştürülmesini sağlayın.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yağmur suyunu yönetmek, kentsel ısı etkilerini azaltmak ve mümkün ve/veya uygulanabilir olduğunda biyolojik çeşitliliği korumak için parklar, yeşil çatılar ve bitkisel tamponlar oluşturarak yeşil altyapıyı geliştirin. • Uzun vadeli etkinliklerini sağlamak için doğaya dayalı çözümlerin performansını düzenli olarak izleyin ve değerlendirin. • İşletme sürecinde atık yönetiminin yapılacağı alanlar planlama aşamasında belirlenmelidir. • Planlama aşamasında, sahadaki mevcut ağaçları belirlemek ve belgelemek için bir ağaç araştırması yapın, mümkün olan her yerde olgun ağaçların korunmasını ve muhafaza edilmesini sağlayın. • Ağaç dikimi ve yangına dayanıklı yerli bitki türlerinin peyzaj projelerinde kullanılması, ekolojik işlevleri desteklerken kentsel ısı adası etkilerini azaltabilir. • Yağmur suyu bahçeleri ve geçirgen yüzeyler gibi doğaya dayalı çözümler, akışı azaltabilir, yeraltı suyunu yeniden doldurabilir ve yerel ekosistemleri geliştirebilir. 								
Hava Kirliliği (Toz ve Egzoz)	<ul style="list-style-type: none"> • Kuru mevsimde düzenli olarak zemine su uygulayarak açıkta kalan çalışma alanlarından gelen tozu en aza indirin. • İnşaat molozları kontrollü bir alanda tutulmalı ve özellikle kurak mevsimde enkaz tozunu azaltmak için su sisi püskürtülmelidir. • Rüzgarlı günlerde ince toprak parçacıklarının askıya alınmasını veya dağılmasını veya başıboş hayvanların rahatsız etmesini önlemek için agrega malzemeleri stoklarını 		X		Hava kalitesi kontrol önlemlerinin görsel denetimi Bakım kayıtları Şikayet kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)

	<p>kapalı tutun. Kazı sırasında pnömatik delme yapılması durumunda, toz, sahada devam eden su püskürtme ve/veya inşaat toz süzgeci muhafazaları ile bastırılacaktır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yollar gibi çevredeki ortam, tozu en aza indirmek için döküntülerden uzak tutulmalıdır. • Kazılan malzemeleri veya inşaat atıklarını taşıyan kamyonların, taşıma sırasında toz ve dökülmeyi önlemek için yükleri güvenli bir şekilde kapatılmalıdır. • Sahada inşaat veya atık malzemeler açık olarak yakılmayacaktır. 								
Gürültü	<p>Otoyolların veya diğer önemli gürültü kaynaklarının yakınında bulunan binalarda gürültüyü azaltmak için çözümler dikkate alınacaktır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ses iletimini azaltmak için akustik paneller veya ses geçirmez alçıpan kullanın • Gürültü azaltmayı artırmak için duvarlara mineral yün, fiberglas veya köpük levhalar ekleyin • Dış gürültüyü engellemek için hava boşluklu ses geçirmez cam kullanın • Bina ile gürültü kaynağı arasına gürültü bariyerleri gibi ses duvarları veya akustik bariyerler yerleştirin • Ses dalgalarını doğal olarak engellemek ve emmek için ağaçlar ve çalılar gibi yoğun bitki örtüsünü kullanın. • Bina içindeki yankılanmayı azaltmak için akustik tavan döşemeleri ve ses emici duvar panelleri ekleyin. 	X						Tasarım Danışmanı Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	
	<ul style="list-style-type: none"> • İnşaat faaliyetlerini ulusal yönetmeliklerde belirtilen saatlerle sınırlayın ve en az rahatsızlığa neden olan zamanlarda gürültülü görevleri planlamak için yakındaki topluluklarla koordinasyon sağlayın. 	X		Gürültü kontrol önlemlerinin görsel muayenesi	X			Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	

	<ul style="list-style-type: none"> • Operasyonlar sırasında, ekipman konut/topluluk alanlarından mümkün olduğunca uzağa yerleştirilecektir. • Tüm ekipman, bakım prosedürleri üreterek ve gürültü seviyelerini azaltmak için jeneratörlerin etrafına akustik muhafazalar kurarak iyi çalışır durumda tutmak için korunacaktır. • Gerektiğinde ve çitler, bariyerler veya deflektörler gibi uygulanabilir gürültü kontrol yöntemlerini kullanın (içten yanmalı motorlar için susturma cihazları veya hızlı büyüyen ağaçların dikilmesi gibi) • Gereksiz alarm, korna ve siren kullanımından kaçının. • Topluluk alanları aracılığıyla proje taşımacılığını en aza indirin. • Gürültünün yaşam alanlarına etkisini azaltmak için proje sahası ile yerleşim alanları arasında bir tampon bölge (açık alanlar, ağaç sıraları veya bitki örtüsü alanlar gibi) sağlayın. • En yakın alıcılardan gürültü oluşumu ile ilgili herhangi bir şikayet alınması durumunda gürültü ölçümleri yapılacaktır. Ölçülen seviyeler sınır değerlerin üzerindeyse, bu bağlamda, yani mekanik ekipman için akustik bariyerlerin kurulması, belirli ekipman parçaları veya işlemler için çalışma saatlerinin sınırlandırılması vb. gibi hafifletme önlemleri geliştirilecektir 				Şikayet kayıtları				
<p>Sağlık ve Güvenlik</p> <p>Yüksekte çalışma, dönen ve hareket eden ekipmanlar, elektrik güvenliği, tehlikeli maddelerle</p>	<p>Aktiviteleri planlarken, insanların zarar görmesini önlemek için atılacak adımları tartışın. Şunları göz önünde bulundurmakta fayda var:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İnşaat yeri: Kaldırılabilir veya insanları uyarması gereken herhangi bir tehlike var mı? • İnşaatta görev alacak kişiler: Katılımcılar işlerini güvenli bir şekilde yapmak için yeterli 	X			Görsel inceleme Çalışan kayıtları Ekipman		X		Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)

<p>çalışma vb. gibi iş yerlerindeki güvenli olmayan uygulamalar ve tehlikeler nedeniyle İSG ile ilgili riskler.</p>	<p>beceri ve fiziksel uygunluğa sahip mi?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekipman: Ekipmanın iyi çalışır durumda olduğundan emin olmak için yapabileceğiniz kontroller var mı? İnsanların güvenli bir şekilde kullanabilmelerini sağlamak için herhangi bir özel beceri veya bilgiye ihtiyaçları var mı? • Elektrik Güvenliği: Güvenli uzatma kablolarının, voltaj regülatörlerinin ve devre kesicilerin kullanımı, güvenlik önlemleri için elektrik kabloları üzerindeki etiketler, kablolardan gelen yanık kokularını belirleme konusunda farkındalık vb. gibi herhangi bir elektrik iyi uygulaması sahada geçerli mi? Şantiyede gerilim detektörleri, pens amperetreler ve priz test cihazları bulunuyor mu? 								
	<ul style="list-style-type: none"> • Şantiyelerin uygun şekilde işaretlenmesi, işçileri uyulması gereken temel kurallar ve düzenlemeler hakkında bilgilendirecektir. • Yüklenicinin İSG uzmanı, inşaat işçilerine, o belirli gün gerçekleştirilecek inşaat faaliyetiyle ilişkili ESHS riskleri hakkında kısa bir günlük araç kutusu konuşması sağlayacaktır. • Yüklenici, işçiler için güvenli bir çalışma ortamı sağlayacak ve inşaat faaliyetlerinden önce uluslararası en iyi uygulamalar ve Türk Mevzuatına uygun kişisel koruyucu ekipman (KKD) tedarik edecektir (baret, eldiven, toz maskesi, gözlük, emniyet kemeri ve güvenlik botu vb.). • Tüm faaliyetler hem İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (30 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete No: 28339) ve ilgili yönetmeliklerine hem de DBG ÇSG Çerçevesine uygun olarak uygulanacaktır. 	X		<p>Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi İSG kayıtları Çalışan kayıtları Olay istatistikleri ve kayıtları İşçi şikayetlerini n kayıtları</p>	X		<p>Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)</p>		

<ul style="list-style-type: none">• Yüklenci, çevre, etkilenen topluluklar, halk veya işçiler üzerinde önemli olumsuz etkileri olabilecek herhangi bir ciddi olay hakkında İPKB'yi (denetim danışmanları aracılığıyla) derhal bilgilendirecektir. Daha sonra, İPKB herhangi bir ciddi olayı 48 saat içinde Dünya Bankası'na bildirecek ve en geç 10 gün içinde kök neden analizi ve düzeltici eylem planı ile birlikte bir olay inceleme raporunu Dünya Bankası'na gönderecektir.• Çalışma sahasını günlük olarak temiz ve kalıntılardan uzak tutun.• İlk yardım çantası sargı bezi, antibiyotikli krem vb. ile donatılmalı veya sağlık kuruluşlarına teslim edilmelidir.• Yanlış kullanım, dökülme ve kazara insan teması potansiyelini en aza indirmeyi amaçlayan tehlikeli maddelerin depolanması, taşınması ve dağıtımı için güvenlik yönergelerini takip etmek.• Aşındırıcı sıvıları ve diğer toksik maddeleri, toplama (MGBF'si göz önünde bulundurularak) ve uygun şekilde güvenli alanlarda bertaraf edilmek üzere uygun şekilde kapatılmış kaplarda saklayın.• Yapısal açıklıkların yeterince kapatıldığından/korunduğundan emin olun.• Çatılarda veya açık zeminlerde depolanan gevşek veya hafif malzemeleri sabitleyin.• Hortumların, güç kablolarının, kaynak kablolarının vb. çok seyahat edilen yürüyüş yollarına veya alanlara döşenmesini önleyin.• Şiddetli yağmurlar veya her türlü acil durum sırasında tüm işleri askıya alın.• Yüksekte çalışmayı içeren inşaat için aşağıdaki önlemleri izleyin:• Yerden mümkün olduğunca çok iş yapın.								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Aşağıdaki kişisel risklere sahip kişilerin yüksekte çalışma görevlerini yerine getirmesine izin vermeyin: görme/denge sorunu; osteoporoz, diyabet, artrit veya Parkinson hastalığı gibi bazı kronik hastalıklar; bazı ilaçlar – uyku hapları, sakinleştiriciler, tansiyon ilaçları veya antidepresanlar; Yakın Düşme Tarihi – Son 12 ay içinde düşüş yaşamış olmak, vb. • Yalnızca yeterli beceri, bilgi ve deneyime sahip kişilerin görevi yerine getirmesine izin verin. • Yüksekte çalışma yapılacak yerin (örneğin bir çatı) güvenli olup olmadığını kontrol edin. • Kırılgan yüzeyler üzerinde veya yakınında çalışırken önlem alın. • Acil Durum Müdahale Planına uygun olarak kaymayı önlemek için yağ, gresi, boyayı ve kiri hemen temizleyin; ve • Yerden 4 metreden daha uzun mesafedeki işler için güvenlik, sertlik ve basit iskele/korkuluk gibi düşmeye karşı koruma önlemleri sağlayın. • Yüklenici, özel inşaat araçlarının güvenli bir şekilde işletilmesi için eğitilmiş operatörler tutacaktır 								
<p>Toplum Sağlığı ve Güvenliği</p> <p>Atıklara, durgun suya, atık suya, partikül maddelere ve inşaat işçilerine maruz kalmaktan kaynaklanan sağlık sorunları da dahil olmak üzere inşaat faaliyetleriyle ilişkili</p>	<ul style="list-style-type: none"> • İnşaat alanını ipe çekin ve malzeme stoklarını/depolama alanlarını halktan koruyun ve güvenli olmayan yerler de dahil olmak üzere uyarı işaretleri görüntüleyin. • İnşaat alanlarına yetkisiz kişilerin girmesine izin vermeyin. • Durgun su, su kaynaklı hastalıklar ve olası boğulmaları önlemek için inşaat tamamlandıktan sonra tüm toprak ödünç çukurlarını doldurun. • Sivrisineklerin ve diğer hastalık vektörlerinin üremesini önlemek için inşaat alanlarından 		X		Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi	X			Müteahhit
					Trafik kazası kayıtları				Süpervizyon Danışmanı
					Şikayet kayıtları				

<p>toplum sağlığı ve güvenliği risklerinin yanı sıra yetersiz inşaat ve trafik yönetimi nedeniyle artan trafik hacmi ve ağır hizmet araçlarının hareketinden kaynaklanan trafik ve yol ile ilgili riskler.</p>	<p>durgun suyu düzenli olarak boşaltın.</p> <ul style="list-style-type: none">• Yakındaki su kütlelerinin kirlenmesini önlemek için güvenli drenaj sistemlerini korurken, sızıntıları ve kokuları önlemek için atık su için kapalı ve sızdırmaz depolama kullanın.• Tuvaletler ve yıkama istasyonları da dahil olmak üzere işçiler için temiz ve bakımlı sanitasyon tesisleri sağlayın.• Şantiye güvenlik personeli eğitilmiş ve resmi olarak sertifikalandırılmış olmalıdır.• Özellikle bir topluluktan veya yakındaki bir okuldan, sağlık merkezinden veya diğer hassas alanlardan geçerken araçların sürüş hızını kontrol edin.• Yakınlarda okul çocukları varsa, gerekirse okul saatleri içinde trafiği yönlendirmek için trafik güvenliği personelini dahil edin.• Proje sahası gece boyunca aydınlatılmalıdır.• Çevredeki inşaat alanı temiz tutulmalı, atıklar atılmamalıdır. Herhangi bir yangını önlemek için kırık cam derhal temizlenmelidir.• Trafik kazaları nedeniyle dökülme ve kazara insan teması potansiyelini en aza indirmeyi amaçlayan tehlikeli maddelerin sahaya taşınması için güvenlik yönergelerini takip etmek.• Toplulukları proje faaliyetleri, potansiyel riskler ve acil durum prosedürleri hakkında bilgilendirmek için etkili iletişim sistemlerine ihtiyaç vardır.• Ekipman arızası veya erken arızadan kaynaklanan potansiyel olarak ciddi kazaları en aza indirmek için araçların periyodik kontrolü gibi düzenli bakım.• İşgücü akışı ve afet sonrası durumla ilgili bulaşıcı hastalıklarla ilgili alınan önlemler de dahil olmak üzere (örn. bulaşıcı hastalık																				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>salgınları) tüm paydaşların erişebileceği alanlarda (iş yerleri dahil) uygun iletişim araç ve yöntemleri (örn. çevrimiçi/sanal ve/veya fiziksel) kullanılarak kamuoyu bilgilendirilecektir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Bulaşıcı hastalık salgınları da dahil olmak üzere herhangi bir salgın veya pandemik/bulaşıcı hastalık durumunda, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından sağlanacak rehber, kılavuz ve tavsiyelere uyulacak, İSG ve CHS açısından hem çalışanlar hem de işyerleri için ilgili tüm önlemler alınacaktır. Buna ek olarak, tüm inşaat işleri, inşaat işlerinin yürütülmesi sırasında bulaşıcı hastalık salgınlarının bulaşma riskini en aza indirmek için Dünya Bankası yönergelerini takip edecektir.• Toplum sağlığını ve güvenliğini korumak için ADMP'ye tahliye protokolleri, ilk yardım eğitimi ve net iletişim stratejileri ekleyin.• Herhangi bir trafik saptırması, engelli kişilerin ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.• Yüklenici, şantiyenin uygun şekilde emniyete alınmasını ve inşaatla ilgili trafiğin uygun şekilde düzenlenmesini (uygun rota planlaması dahil) sağlayacaktır. Bu, aşağıdakileri içerir ancak bunlarla sınırlı değildir:• Tabelalar, uyarılar, bariyerler ve trafik yönlendirmeleri: site görünür olacak ve halk tüm potansiyel tehlikelere karşı uyarılacak.• Trafik yönetim sistemi ve personel eğitimi, özellikle site erişimi ve site yakınındaki yoğun trafik için. İnşaat trafiğinin müdahale ettiği yerlerde yayalar için güvenli geçitler ve geçitler sağlanması.								
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>periyodik olarak su kamyonları ile uzaklaştırılacak, lisanslı atıksu arıtma tesisi bulunan ilgili belediye ile yapılacak protokol kapsamında bertarafı sağlanacak. Protokol İPKB'ye sunulacaktır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faaliyetler, içme ve hijyen amaçlı suyun mevcudiyetini etkilememelidir. • Doğal suların akışı engellenmemeli veya başka bir yöne yönlendirilmemelidir, bu da nehir yataklarının kurumasına veya yerleşim yerlerinin su basmasına neden olabilir. • Su yollarında ayrı beton işleri yapın ve beton karışımını su yollarına giden drenajdan ayrı tutun. 								
<p>Toprak ve Yeraltı Suyu Kalitesi: Yanlış atık yönetimi ve kazara dökülmeler ve toprak erozyonu nedeniyle toprak ve yeraltı suyu kirliliği</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uygun atık yönetimi için "Katı ve Tehlikeli Atıklar" bölümünde belirtilen azaltma önlemlerini uygulayın. Beton mikserlerinde kalan (dışarıda bırakılan) betonun şantiyeye, çevresine veya şantiyelerin erişim yollarına yıkanmasına izin verilmeyecektir. Beton mikseri sürücülerine ilgili eğitimler verilecektir. • Tehlikeli ve kimyasallar ve malzemeler, dökülmeyi ve devrilmeyi önlemek için belirlenmiş bir depolama alanında emniyete alınacaktır. • Yarı kullanılmış kimyasal içerikli kapların kapakları olacak ve kullanılmadıkları zamanlarda kapaklar sıkılacaktır. • Herhangi bir tehlikeli madde veya tehlikeli atığın dökülmesi durumunda, maruziyet alanını sınırlamak için ADMP'de belirtilen dökülme önleme yöntemleri uygulanacaktır. Bu tür olaylara müdahale edebilecek çalışanlar, dökülmelere acil müdahale konusunda ilgili eğitimlere sahip olmalıdır. • İnşaat alanında uygun yerlere uygun dökülme 	X		Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi Olay kayıtları Eğitim kayıtları Şikayet kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	

	<ul style="list-style-type: none"> kitleri yerleştirilecektir. Uygun şekilde kurak mevsimde inşaatı planlayın. Eğimlerin uzunluğunu ve dikliğini kontrolleyin ve en aza indirin. Üst toprakla örtün ve iş tamamlandıktan sonra inşaat alanlarını hızlı bir şekilde yeniden bitkilendirin (bitki çimenleri, hızlı büyüyen bitkiler/çalılar/ağaçlar). 								
<p>Atık Yönetimi İnşaat faaliyetleri nedeniyle oluşan atıkların (inşaat yıkıntı atıkları, tehlikeli atıklar, biyolojik olarak parçalanabilen atıklar, geri dönüştürülebilir atıklar, tehlikesiz atıklar vb.) uygun olmayan yönetiminden kaynaklanan ÇSG riskleri</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları Belediyeden Boşaltma İzni alınmalıdır. Hafriyat atıkları mümkün olduğunca geri doldurma amacıyla yeniden kullanılacak ve geri kazanım ve diğer yeniden kullanım seçenekleri uygun olarak değerlendirilecektir (asbest veya asbest içeren atıklar hariç). Yıkım ve inşaat sırasında malzemelerin geri dönüştürülmesi ve yeniden kullanılması, ham doğal kaynaklara olan talebi azaltarak sürdürülebilir yönetim uygulamalarını dolaylı olarak destekler. İhtiyaç fazlası hafriyat atığı, ilçe/bölgedeki ilgili resmi makamlarca tespit edilen mevcut lisanslı hafriyat atığı depolama alan(lar)ına lisanslı taşıma araçları ile ayrı ayrı taşınır ve bertaraf edilir. Atıkların nihai bertaraf edilmeden önce (temeller için kazılan toprak dahil) yerinde depolanması nehirlerden, akarsulardan, göllerden ve sulak alanlardan en az 300 metre uzakta olmalıdır. Her şantiye hizmet dışı bırakıldıktan sonra, tüm moloz ve atıklar temizlenecektir. Atık üretimi ve bertarafı kayıtlarını tutun. 	X	X		Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi Atık üretim ve bertaraf kayıtları Eğitim kayıtları Şikayet kayıtları	X		Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	
	<ul style="list-style-type: none"> Atıkları atık yönetimi hiyerarşisine uygun olarak yönetmek (önleme, azaltma, yeniden kullanma, geri dönüştürme, geri kazanma, 								

	<p>bertaraf etme) ve atık yönetimi konusunda farkındalık yaratmak için personel yetiştirmek.</p> <ul style="list-style-type: none">• Tüm tehlikeli veya toksik maddelerin yerinde geçici olarak depolanması, bileşim, özellikler ve kullanım bilgileri ayrıntılarıyla birlikte Malzeme Güvenlik Bilgi Formuna (MGBF) uygun olarak etiketlenmiş güvenli kaplarda olacaktır.• Atıkları geri dönüştürülebilir, tehlikeli ve tehlikesiz atık olarak ayırın.• Tehlikesiz atıklar, inert ve biyolojik olarak parçalanabilen atıklar ve ayrıca geri dönüştürülebilir malzemeler ayrı ayrı toplanmalı ve tehlikeli atıkların diğer atık türleri ile karışması durumunda dökülme ve sızmayı önlemek için sızdırmaz kaplarda önlenmesine özel dikkat gösterilmelidir.• Atıkları toplayın, depolayın ve uygun şekilde belirlenmiş / kontrol edilen lisanslı bertaraf alanlarına/tesislerine (hafriyat atığı depolama alanları, sıhhi depolama alanları, geri dönüşüm / geri kazanım tesisleri vb.) taşıyın. Bu atıkların lisanslı sahalarda kabul edileceğine dair İPKB'ye resmi bir yazı gönderin• Geçici atık depolama alanı (inşaat alanında kurulacak) geçirimsiz zeminde olmalı, üzeri çatı ile örtülmeli ve uygun drenaj sistemi, uygun dökülme kitleri ve uygun yangın söndürme ekipmanları ile donatılmalıdır. Atıklar birbirleri ile reaksiyona girmemeleri için cinslerine göre ayrı bölmelerde (atık kodları ile etiketlenmiş) geçici olarak bu alanda depolanacaktır. Tehlikeli atıklar geçici atık depolama alanında en fazla altı (6) ay, tehlikesiz atıklar ise en fazla bir yıl süreyle depolanacaktır.								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Tehlikeli atıklar lisanslı atık taşıma firmaları aracılığı ile lisanslı bertaraf tesisine, geri kazanımı mümkün olan atıklar ise ilgili lisanslı geri kazanım/geri kazanım tesisine transfer edilir. Tüm protokoller ve atık kayıtları İPKB'ye sunulacaktır. • Çalışanları yakıtların ve diğer maddelerin doğru şekilde aktarılması ve taşınması konusunda eğitin ve son derece tehlikeli maddelerin taşınmasında koruma için eldiven, bot, önlük, gözlük ve diğer koruyucu ekipmanların kullanılmasını zorunlu kılın. 								
<p>Paydaş Katılımı ve Şikayet Mekanizması</p> <p>İnşaatla ilgili şikayetler ve uygun mülk sahipleri de dahil olmak üzere yerel topluluğa geçici aksama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PKP'te önerilen ilgili önlemleri izleyin. • Yüklenici ve denetim danışmanının çalışmalarından etkilenebilecek kişilerle erken irtibat ve etkili iletişim gerçekleştirilecektir. • Devam eden bir irtibat ve yerel çevre ve konutlara saygı programının uygulanması oluşturulacaktır. • Denetim danışmanı, uygun bilgileri sağlamak ve endişe verici sorunları çözmek için ilk yanıt hattı olmak üzere toplulukla ilişki kurmaya odaklanacak, topluluk irtibatından sorumlu özel bir kişi(ler) atayacaktır. • Proje Şikayet Mekanizması, formların ve şikayetlerin açılması ve kapatılması yoluyla uygulanacaktır. • İşlerin hem denetimi hem de yönetiminden sorumlu olan tüm site personelinin isimleri ve iletişim telefon numaraları ve e-posta adresleri, site bilgi panosunda gösterilecektir. • Planlama onayı alındıktan sonra, mahallenin muhtarı ile resmi temas kurulacak ve inşaattan potansiyel olarak etkilenebilecek kişiler muhtarlık aracılığıyla bilgilendirilecektir. Bu, ilgili E&S risk yönetimi araçlarıyla istişareyi ve günün özellikle hassas zamanlarını 	X		Şikayet kayıtları Paydaş katılım kayıtları	X		İPKB Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)		

	<p>belirlemeyi içerecektir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normal çalışma saatleri dışında, güvenlik personeli özel bir telefon numarası aracılığıyla ana iletişim noktası olarak hareket edecektir. Güvenlik, gerekirse irtibattan sorumlu kişi(ler)i uyaracaktır (24 saat kullanılabilir). • Tüm çalışanlar, sosyal uyum ve Cinsel Sömürü ve İstismar/Cinsel Taciz (SEA/SH) riskleri üzerindeki olası olumsuz etkileri yönetmek için Davranış Kurallarını imzalayacak/taahhüt edecek ve bu konuda eğitim alacaktır. • Herhangi bir şikayet günlüğe kaydedilecek, tam olarak araştırılacak ve hızlı bir şekilde yanıtlanacak ve hangi önlemlerin alındığı bildirilecektir. Şikayetler kayıt altına alınacak ve Yükleniciye, Eğitim Danışmanına, Denetim Danışmanına ve ayrıca İPKB'ya bildirilecektir. • Site girişlerinde, çevresel konular da dahil olmak üzere irtibat için ilgili iletişim bilgilerini sağlayan halka açık duyuru panoları kurulacaktır. 								
<p>Çalışma ve Çalışma Koşulları: Potansiyel işgücü akışı ve işçi kamplarının varlığı ile ilişkili riskler (konaklama gibi) koşullar, çocuk işçiliği riskleri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz, insan hakları riskleri vb.) ve diğer işgücü sorunları</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proje İYP'sine uygun olarak hazırlanacak İşgücü Yönetim Planında (LM Planı) yer alan ilgili önlemleri takip edin. • İşçilere, ulusal iş ve istihdam hukuku (geçerli toplu sözleşmeleri de içerecektir) kapsamındaki hakları gibi istihdam hüküm ve koşulları hakkında açık ve anlaşılır bilgi ve belgeler sağlanacaktır. • İşçilere, ulusal yasaların ve İYP projesinin gerektirdiği şekilde düzenli olarak ödeme yapılacaktır. • İşçilere, ulusal yasalar ve İYP projesinin gerektirdiği şekilde haftada yeterli dinlenme süreleri, yıllık tatil ve hastalık, doğum ve aile izni sağlanacaktır. • İşçiler, iş akdinin sona erdirilmesine ilişkin 	X		Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi Sağlık kayıtları Çalışan kayıtları Eğitim kayıtları İşçi şikayetlerinin kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	

	<p>yazılı bildirim ve kıdem tazminatlarının ayrıntılarını zamanında alacaklardır.</p> <ul style="list-style-type: none">• İşçiler eşit fırsat ve adil muamele ilkesine göre istihdam edilecek ve iş ilişkisinin hiçbir yönüyle ilgili olarak ayrımcılık yapılmayacaktır.• Kadınlar, engelliler, göçmen işçiler ve çalışma çağındaki çocuklar gibi belirli işçi grupları da dahil olmak üzere proje çalışanlarına, Dünya Bankası ESF'nin ESS2'sine uygun olarak uygun koruma ve yardım önlemleri sağlanacaktır. Bu süreç, proje İYP'sine uygun olarak yürütülecektir.• İşçilerin, işçi örgütlerine ve toplu pazarlık veya alternatif mekanizmalara katılmalarına veya katılmaya çalışmalarına izin verilir.• En az 18 yaşın altındaki çocuklar, bu alt proje ile bağlantılı olarak Yüklenici tarafından istihdam edilmeyecek veya çalıştırılmayacaktır.• Zorla çalıştırma, zorla veya ceza tehdidi altında bir kişiden zorla alınan, gönüllü olarak yerine getirilmeyen herhangi bir iş veya hizmetten oluşan zorla çalıştırma, bu alt proje ile bağlantılı olarak kullanılmayacaktır.• Tüm işçilerin işyeri endişelerini dile getirmeleri için Yüklenici tarafından şantiyede bir işçi GM'si kurulacaktır. İşçinin GM'sinin iletişim bilgileri sağlanacaktır.• Tüm işçiler, işe alım sırasında ve işin uygulanmasından önce ulusal iş ve istihdam hukuku kapsamındaki hakları ve Genel Müdür ile ilgili eğitim alacaklardır.• Davranış Kuralları, istihdam sırasında proje çalışanları ile paylaşılacaktır. Tüm çalışanlar, istihdam sırasında Davranış Kurallarına uymak ve ilgili belgeleri imzalamakla yükümlüdür.• Şantiye giriş ve çıkışları kontrol altına alınacak,								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<p>şantiyeye yetkisiz girişler engellenecektir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yüklenici, işçilerin işe başlamadan önce işe uygun olduklarını teyit edecek, altta yatan sağlık sorunları olan veya başka bir şekilde risk altında olabilecek işçilere özel dikkat gösterecektir. • Yüklenici, işçilere bulaşıcı hastalıklar hakkında bilgi ve farkındalık sağlayacaktır. • Yüklenici, işçiler için güvenli içme suyu, her iki cinsiyet için yeterli tuvalet olanakları, konaklama, dinlenme ve yemek alanları ayarlayacaktır. • Yüklenici, sargı bezi, antibiyotikli krem vb. içeren bir ilk yardım çantası veya sağlık tesisleri sağlayacak ve tıbbi acil durumlarda ilk yardım sağlamak için yeterli sayıda işçiyi belirleyecek ve eğitecektir. 								
<p>Kültürel Miras</p> <p>Şans Eseri Buluntu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yerel makamlar, miras kuruluşları ve toplumla etkili iletişim, tasarım aşamasının başlangıcında herhangi bir kültürel miras endişesinin uygun şekilde ele alınmasını sağlayacaktır • Kültürel veya tarihi mekanların bozulması yok. • İnşaat çalışmaları (özellikle kazı ve toprak işleri) sırasında herhangi bir kültürel varlık/varlık ile karşılaşılırsa, Şans Eseri Buluntu prosedürünü uygulayın (bkz. EK 4 projenin ÇSYÇ'si). 	X	X		Şans kayıtları bulur		X		İPKB Yüklenici (Uygulama) Süpervizyon Danışmanı (Süpervizyon)
<p>Biyçeşitlilik:</p> <p>İnşaat faaliyetleri ve uygun olmayan atık yönetimi nedeniyle flora ve fauna için potansiyel riskler</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne (03 Temmuz 2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve Ek: RG-31/12/2022-32060) göre konut, ticaret, turizm, eğitim, ibadet, sağlık ve spor parselleri için: Bina alanı dışında kalan her 30 m² alana 1 adet ağaç. Parsel üzerine dikim mümkün değilse, imar planlarına göre belirlenmiş ortak 	X			Ağaç dikim kayıtları, Tarama Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi			X	Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)

	<p>alanlara ağaç dikilmelidir</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yeni yerleşim parsellerinde ağaç kesilmesi gerekiyorsa, Orman Genel Müdürlüğünce belirlenen sahaya (tercihen yakın bölgedeki bir sahaya) kesilen ağaçların en az iki katı kadar ağaç dikilecektir. • Parklar ve yeşil çatılar gibi yeşil alanların oluşturulması veya iyileştirilmesi, kentsel flora ve fauna için yaşam alanları sağlayabilir ve gelişmiş alanlarda biyolojik çeşitliliğe katkıda bulunabilir. • Ağaç dikimi ve yangına dayanıklı yerli bitki türlerinin peyzaj projelerinde kullanılması, ekolojik işlevleri desteklerken kentsel ısı adası etkilerini azaltabilir • Yağmur suyu bahçeleri ve geçirgen yüzeyler gibi doğaya dayalı çözümler, akışı azaltabilir, yeraltı suyunu yeniden doldurabilir ve yerel ekosistemleri geliştirebilir. 								
<p>Asbest Yönetimi: Asbest veya asbest içeren malzemelerden kaynaklanan çevre, sağlık ve güvenlik riskleri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bir şantiyede asbest veya asbest içeren malzemeler (ACM) bulunursa, bunlar açıkça tehlikeli atık olarak işaretlenmeli ve kapsamlı bir Asbest Yönetim Planına (AMP) göre yönetilmelidir. • AMP, ACM'nin güvenli bir şekilde taşınması, muhafaza edilmesi, kaldırılması ve imha edilmesi için ayrıntılı prosedürleri ana hatlarıyla belirtmeli ve yerel ve uluslararası düzenlemelere uygunluğu sağlamalıdır. • Asbest, maruziyeti en aza indirmek için uygun şekilde muhafaza edilmeli ve kapatılmalıdır. • Çıkarılmadan önce, çıkarılması gerekiyorsa, asbest tozunu en aza indirmek için ACM bir ıslatıcı madde ile muamele edilmelidir. • ACM geçici olarak depolanacaksa, kapalı kaplara güvenli bir şekilde yerleştirilmeli ve açıkça etiketlenmelidir. 	X		Kontrol önlemlerinin görsel muayenesi Asbest veya ACM söküm kayıtları	X			Yüklenici (Uygulama) Danışman (Süpervizyon)	

Mal Alımı ve Eğitim Genel Müdürlüğü										
Topluma Hazırlık Eğitimi	<ul style="list-style-type: none"> • Topluluk liderleri ve savunmasız gruplarla istişareler yaparak kapsayıcı katılımı sağlayın. • Eğitim materyallerini erişilebilir formatlarda sağlayın (ör. braille, ses, basitleştirilmiş dil). • Geniş katılımı teşvik etmek için erişilebilir yerlerde ve zamanlarda oturumlar planlayın. • İklim değişikliğine uyum ve acil durumlara hazırlık eğitimi verilmelidir. 	X		X	Eğitim raporları		X		İPKB Eğitim Danışmanları	

EK 4. ŞANS ESERİ BULUNTU PROSEDÜRLERİ

Kültürel miras, yerel, bölgesel, ulusal veya küresel düzeyde tanınabilen ve değerlendirilebilen somut ve somut olmayan mirası kapsar. Somut kültürel miras, arkeolojik, paleontolojik, tarihi, mimari, dini, estetik veya diğer kültürel öneme sahip taşınabilir veya taşınmaz nesnelere, siteleri, yapıları, yapı gruplarını ve doğal özellikleri ve manzaraları içerir. Somut kültürel miras, kentsel veya kırsal ortamlarda bulunabilir ve karanın üstünde veya altında veya su altında olabilir. Somut olmayan kültürel miras, toplulukların ve grupların kültürel miraslarının bir parçası olarak tanıdıkları, nesilden nesile aktarılan ve çevrelerine, doğa ile etkileşimlerine ve tarihlerine yanıt olarak onlar tarafından sürekli olarak yeniden yaratılan uygulamaları, temsilleri, ifadeleri, bilgileri, becerileri, ayrıca bunlarla ilişkili araçları, nesnelere, eserlere ve kültürel alanları içerir.

İnşaat sırasında siteler, kaynaklar veya kültürel değeri olan eserlerin bulunması durumunda, keşfedilen eserlerin tanımlanması, hırsızlığa karşı korunması ve işlenmesi için aşağıdaki prosedürler izlenmeli ve standart ihale belgelerine dahil edilmelidir. Bu işlemlerde aşağıda belirtilen mevzuatlar kapsamında Şans Eseri Bulma ile ilgili gereklilikler dikkate alınmaktadır;

1. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (Kanun No: 2863): Arkeolojik alanların, tarihi eserlerin ve doğal mirasın korunması, tescili ve korunmasına yönelik temel mevzuat.

2. Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmeler: Türkiye, aşağıdakiler de dahil olmak üzere birçok önemli sözleşmeye taraftır:

- **UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi (1972):** Dünya Mirası Listesi'nde yer alan kültürel ve doğal varlıkların korunması.
- **Lahey Sözleşmesi (1954):** Silahlı çatışmalar sırasında kültürel varlıkların korunması.
- **Granada Sözleşmesi (1985):** Avrupa'da mimari mirasın korunmasına odaklanmıştır.
- **Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Sözleşme (2003).**

3. Çevre Kanunu (2872 Sayılı Kanun): Çevrenin korunması bağlamında kültürel ve doğal mirasın korunmasına yönelik hükümler içerir.

4. Arkeoloji ve Tarihi Eserler ile İlgili Düzenlemeler:

- **Kazı ve Araştırma Yönetmeliği:** Arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarının onaylanmasını ve yürütülmesini düzenler.
- **Müzeler ve Koleksiyonlar Yönetmeliği:** Tarihi eserlerin sergilenmesi ve korunmasına ilişkin kuralları tanımlar.

5. İmar Kanunu (3194 Sayılı Kanun):

Kültürel miras alanlarının bütünlüğünü sağlamak için korunan alanlardaki inşaat faaliyetlerini düzenler.

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Madde 63): Devlete, tarih, kültür ve tabiat varlıklarını korumakla ve bunların korunması için gerekli tedbirleri almakla görev verir.

7. Belirlenmiş Alanların Korunmasına İlişkin Yönetmelik: arkeolojik, kentsel, doğal ve tarihi koruma alanlarının belirlenmesi, tescili ve korunmasına ilişkin ayrıntılı kılavuzlar sunmaktadır.

8. Kültür Varlıklarının Yasa Dışı İhracını Engelleyen Mevzuat: Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu (5607 sayılı Kanun) kapsamında kültürel mirasın izinsiz ihracını önlemeye yönelik tedbirleri içermektedir.

Proje uygulaması sırasında kültürel mirasın korunmasının kritik önemi göz önüne alındığında, yukarıda belirtilen mevzuata uyumu sağlamak için aşağıdaki prosedürler tasarlanmıştır. Bu prosedürler, herhangi bir şans buluntusunu etkin bir şekilde ele almak için projenin inşasına ve operasyonel protokollerine entegre edilecektir. Hem ulusal yasalarla hem de uluslararası en iyi uygulamalarla uyum sağlayarak, proje faaliyetleri sırasında karşılaşılabilecek kültürel kaynakların korunmasını ve sorumlu bir şekilde yönetilmesini sağlarlar.

Şans Eseri Buluntu için Prosedürler

A. İnşaat faaliyetlerini derhal durdurun:

- Buluntunun keşfedildiği alanda inşaat çalışmaları durmalıdır.
- Daha fazla rahatsızlığı önlemek için saha çevresinde bir güvenlik tampon bölgesi oluşturulmalıdır.
- Şans Buluntuları, Şans Eseri Buluntu Bildirim Formu'na kaydedilir (bkz. Tablo 4). Şans Eseri Buluntu Bildirim Formlarının basılı kopyaları yerinde bulunacak ve doldurulduktan ve kaydedildikten sonra her zaman taranacaktır.
- Şans Eseri Buluntu Bildirim Formları, şantiye sorumlusu tarafından güncellenecek ve Şans Eseri Buluntu Tutanağına kaydedilecektir (bkz. Tablo 5). Bu belge düzenli olarak kontrol edilecektir.

B. Sitenin güvenliğini sağlayın:

- Alanı hırsızlığa, vandalizme veya daha fazla hasara karşı korumak için koruyucu önlemler alınmalıdır.
- Hareketli nesnelere söz konusuysa, sorumlu makamlar müdahale edene kadar saha korunmalıdır.

C. Sorumlu Makamlara Bildirin:

- Bölge Koruma Kurulu / İlçe Belediyesi / Kolluk Kuvvetleri'ni İPKB veya sahadaki çevre/sosyal uzmanlar aracılığıyla bilgilendirin.
- Bildirim, buluntu yerinin bir açıklamasını, fotoğraflarını ve yaklaşık konumunu içermelidir.

D. Değerlendirme ve Karar:

- Bölgesel müzeden sorumlu arkeologlar veya kültürel miras uzmanları, buluntunun önemini değerlendirecektir.
- Müze arkeoloğu buluntunun / alanın önemli olmadığına karar verirse, alan sorumlusu yetkilileri bilgilendirir ve izin verildikten sonra inşaat devam edebilir.
- Müze arkeoloğu buluntuyu/alanı önemli bulursa, müze müdürü daha sonraki eylemlere karar verir ve inşaat ancak gerekli belgeleme ve çalışmalar başlatıldıktan, tamamlandıktan ve izin sağlandıktan sonra devam eder. Önemli görülürse, uygun dokümantasyon ve çalışmalar başlatılacaktır.

E. Gümrükleme Alın:

- İnşaat, ancak buluntuyu uygun şekilde değerlendirdikten ve yönettikten sonra Bölge Koruma Kurulu'ndan yazılı izin alındıktan sonra devam edebilir.

F. Ayrıntılı Belgeler:

- Fotoğraflar, haritalar ve açıklamalar dahil olmak üzere tüm şans buluntuları kaydedilmelidir.
- Denetim amacıyla bir Şans Eseri Buluntu Günlüğü tutulmalıdır.
- Bu tür durumlardan sorumlu kişi ve kurumların ayrıntıları Tablo 6 da özetlenmiştir ve Müze Müdürlüğü ve Koruma Kurulu ile iletişim bilgilerini içermektedir.

Eğitim ve Bilinçlendirme

- İnşaat personeli, inşaat sırasında kültürel mirasın belirlenmesi ve korunması konusunda eğitim almalıdır.
- Anında raporlama ve prosedürlere uyumu sağlamak için açık iletişim protokolleri oluşturulmalıdır.

Tablo 4: Şans Eseri Buluntuların Raporlanması – Bildirim Formu

PART A BÖLÜM A				
Sub-Project Location: <i>Proje Sahası</i>	District (İlçe):	Date: <i>Tarih:</i>	Form No:	<i>Project Information</i> Proje Bilgisi
Name of person reporting chance find: <i>Şans eseri buluntuyu rapor eden kişinin ismi</i>				
Was work stopped in the immediate vicinity of the chance find? ☐ Yes ☐ No <i>Şans eseri buluntu tam çevresinde iş durduruldu mu? Evet Hayır</i>				
Was a buffer zone created to protect the chance find? ☐ Yes ☐ No <i>Şans eseri bulguyu korumak için tampon bölge oluşturuldu mu? Evet Hayır</i>				
NOTIFICATION BİLDİRİM				
Site manager and E&S manager contacted ☐ Yes ☐ No <i>Saha Müdürü ve Çevre Müdürü ile irtibata geçildi Evet Hayır</i>				
CHANCE FIND DETAILS ŞANS BULGU AYRINTILARI				
GPS coordinates <i>GPS koordinatları</i>	Photo record ☐ Yes ☐ No (HD quality – no cell phone photos) <i>Fotoğraf kaydı Evet Hayır</i> <i>(HD kalitesinde –cep telefonu fotoğrafı değil)</i> If not, explain why: <i>Değil ise nedenini açıklayınız</i> Other records ☐ Yes ☐ No Specify (drawings, HD quality videos, etc.): <i>Diğer kayıtlar Evet Hayır</i> <i>Belirtin (çizimler, HD kalite videolar, vb.)</i>			
Description of chance find: <i>Şans eseri bulgunun tanımı</i>				
Description of site/finding and other specifications of site/finding: (e.g. surface sediment type, ground surface visibility, distance to closest watercourse, etc.) <i>Sahanın / bulgunun ve saha/bulgunun diğer özelliklerinin tanımı: (örn. Yüzeysel sediman türü, yüzey zemin görünürlüğü, en yakın su yoluna olan mesafe, vb.)</i>				

PART B BÖLÜM B			
NOTIFICATION OF MUSEUM DIRECTORATE ARCHAEOLOGIST MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ ARKEOLOĞUNA BİLDİRİ			
Monitoring archaeologist contacted museum directorate archaeologist <i>İzleme arkeoloğu, müze müdürlüğü arkeoloğu ile irtibata geçti.</i>		☐ Yes Evet	☐ No Hayır
Date of notification: <i>Bildirim tarihi</i>			
Name of museum directorate and name of museum archaeologist: <i>Müze müdürlüğünün adı ve Müze müdürlüğü arkeoloğunun adı</i> Contact number of museum directorate archaeologist: <i>Müze müdürlüğü arkeoloğunun iletişim numarası</i>			
DECISION OF MUSEUM DIRECTORATE ARCHAEOLOGIST MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ ARKEOLOĞUNUN KARARI			
Date of site visit: <i>Saha ziyaret tarihi:</i>			
☐ Site/Finding of no significance - Construction to proceed with no further action – End of a chance find the procedure <i>Önemsiz Saha – Bulgu - daha fazla araştırma yapılmadan inşaat devam edilebilir – Şans eseri bulgu prosedürün sonu.</i>		☐ Site/Finding of significance - Further actions required <i>Önemli Saha – Bulgu - Ek araştırma gerekmektedir</i> Please Fill out Part C <i>Lütfen Bölüm C'yi doldurun.</i>	
Date of notice to resume work: <i>İşe devam etme tarihinin bildirisi</i>			
Name of museum directorate archaeologist: <i>Müze müdürlüğü arkeoloğunun ismi</i> Contact information: <i>İletişim numarası</i>			
Site manager and E&S manager contacted <i>Saha Müdürü ve E & S müdürü ile irtibata geçildi</i>		☐ Yes Evet	☐ No Hayır
PART C BÖLÜM C			
FURTHER FIELD INVESTIGATION EK SAHA ARAŞTIRMASI			
☐ Site/Finding of minor significance <i>Az önem taşıyan saha/bulgu</i>	☐ Site/Finding of moderate significance <i>Orta derecede önemli saha/bulgu</i>	☐ Site/Finding of high significance <i>Çok önemli saha/bulgu</i>	
Describe additional work to be conducted. <i>Yapılması gereken ek işlerin tanımı</i>			

İstanbul Dirençlilik Projesi

Date started:
Başlangıç tarihi

Date of notice to resume work
İşe geri dönme tarihi bildirisi

Name of museum directorate archaeologist:
Müze müdürlüğü arkeoloğunun ismi:

Contact information:
İletişim numarası

Date completed:
Bitiriş tarihi

Construction manager contacted İnşaat müdürü ile irtibata geçildi	Yes Evet	No Hayır
--	-------------	-------------

Tablo 5: Şans Eseri Buluntu Kayıtları

BULUNMA TARİHİ	ŞANS ESERİ BULUNTU KISA AÇIKLAMASI	YETKİLİ PERSONELİN ADI BİLGİLENDİRİLDİ	HAREKETE GEÇİLDİ	ŞANS ESERİ BULMA BİLDİRİMİ TAMAMLANDI	DURUM AÇIK VEYA KAPALI	DİĞER HUSUSLAR

Tablo 6: İletişim Bilgileri

MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA

KORUMA KURULU	SORUMLULUK ALANLARI	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA

EK 5. ATIK YÖNETİM PLANI

Amaç ve Kapsam

Atık Yönetim Planı, Çevre ve Sosyal Standartları (ESS'ler) dahil olmak üzere ulusal mevzuat ve Dünya Bankası Çevre ve Sosyal Çerçevesi (ESF) ile uyumlu olarak atık yönetimi ile ilgili birincil gereklilikleri belirlemek için geliştirilmiştir. Bu plan, projenin inşaat aşaması ve operasyonel faaliyetleri için geçerlidir.

Projenin yaşam döngüsü boyunca, farklı kaynaklardan ve faaliyetlerden çeşitli türlerde atık ve malzemeler üretilecektir. Bu planın amacı, değerli malzemelerin yeniden kullanımını ve geri dönüşümünü optimize ederken, hem tehlikeli olmayan hem de tehlikeli atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkileri en aza indirecek şekilde uygun şekilde toplanmasını, ayrılmasını, depolanmasını, ele alınmasını, taşınmasını ve bertaraf edilmesini sağlamaktır.

Bu plan aşağıdakilere uygundur:

- Atık yönetimi ile ilgili ulusal mevzuat ve ilgili düzenlemeler.
- Kaynak Verimliliği ve Kirliliğin Önlenmesi konusunda Dünya Bankası ESS3.
- İyi Uluslararası Endüstri Uygulamaları (GIIP'ler).

Atık Yönetim Planı, aşağıdakiler de dahil olmak üzere ilgili yönetim planları ve programlarıyla birlikte uygulanacaktır:

- Çevre ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP).
- İşgücü Yönetimi Prosedürleri (İYP).
- Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planı.
- Paydaş Katılım Planı (şikayet mekanizmaları dahil).

Bu Plan, düzenlemelerdeki değişiklikleri, proje gereksinimlerini veya endüstri standartlarındaki iyileştirmeleri yansıtmak için periyodik güncellemelere tabi olan dinamik bir belgedir.

5.1. Yasal Gereklilikler ve Standartlar

5.1.1. Ulusal Mevzuat

11 Ağustos 1983 tarih ve 18132 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2872 sayılı Çevre Kanunu, endüstrilerin düzenlenmesi ve çevre üzerindeki potansiyel etkileri için yasal çerçeve sağlar. Endüstriyel projeler, projeler geliştirme aşamasındayken başlayan çeşitli düzeylerde incelemeye tabidir. Tesisler faaliyete geçtikten sonra ek düzenlemeler uygulanır.

Çevre Kanunu, çeşitli düzenlemelerin yayınlanmasına izin verdi. Atık yönetimi ile ilgili olanlar ve Projenin uyması gerekenler aşağıda açıklanmıştır.

5.1.2. Atık Yönetimi Yönetmeliği

Atık Yönetimi Yönetmeliği, AB Atık Çerçeve Direktifi ile uyum sağlamayı amaçlayan uygulama mevzuatıdır. Yönetmelik 2 Nisan 2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Atık Yönetimi Yönetmeliği, atık yönetimi için tek ve kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. 2015 yılı Nisan ayı itibariyle Katı Atık Yönetimi Yönetmeliği ve Atık Yönetimi Genel Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmış ve yerine gelmiştir. 02 Nisan 2016 tarihi itibariyle Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ni de yürürlükten kaldırmış ve yerine değiştirmiştir.

Yönetmeliğin 9. maddesi, atık üreticilerinin ve atık sahiplerinin aşağıdakiler de dahil olmak üzere sorumluluklarını düzenlemektedir:

- Atık oluşumunu en aza indirmek için gerekli önlemlerin uygulanması;
- Oluşan atıklara ilişkin atık yönetim planının hazırlanması ve sunulması (önleme ve en aza indirme tedbirleri ile);
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın web tabanlı sistemi üzerinden yıllık atık üretim beyanı ve kullanılması gereken atıklar için Ulusal Atık Taşıma Formu'nun kullanılması (şablon, yürürlükten kaldırılan ve yerine Atık Yönetimi Yönetmeliği ile değiştirilen Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği Ek 9-A'da verilmiştir).

5.1.3. Hafriyat, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği

Hafriyat, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği 18 Mart 2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 26 Mart 2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Düzenli Depolama Yönetmeliği ile atıkların depolanmasına ilişkin 10, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 ve 42. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu yönetmelik, hafriyat, inşaat ve yıkıntı atıklarının oluştuğu kaynağında en aza indirilmesi ile atıkların çevreye duyarlı bir şekilde toplanması, geçici olarak depolanması, aktarılması, geri dönüştürülmesi, yeniden kullanılması ve bertaraf edilmesine yönelik usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yönetmeliğin 9. maddesi ile; Kazı, inşaat ve yıkıntı üretim tesisleri, atıkların çevre ve insan sağlığı

üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirecek şekilde atık yönetimini uygulamakla yükümlüdür. Tesisler, atıkların üretimi, taşınması ve depolanması işlemleri ile ilgili gerekli izinleri almalıdır. Tesislerin, belediye veya diğer yetkililer tarafından izin verilenler dışındaki saha/yer ve tesislere inşaat atıkları atmasına izin verilmez.

Yönetmelik ayrıca, hafriyat malzemesinin kaldırılması sırasında gürültü etkilerini, görsel etkileri ve toz emisyonlarını en aza indirmek için önlem almaktan proje sahibinin sorumlu olduğunu da şart koşuyor. Operasyon alanı da kapalı olmalıdır. Ayrıca planlama, kazılan toprak miktarının dolgu hacmine eşit olacak şekilde bir tane olmalıdır. Kazılan topraklar mümkün olduğunca işletme alanı içerisinde değerlendirilmelidir.

5.1.4. Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği (PWCR)

PWCR, 24 Ağustos 2011 tarihli ve 28035 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, 26 Haziran 2021 tarihli ve 31523 sayılı Resmi Gazete'de de güncellenerek yayımlanmıştır. Yönetmelik ile amaçlanan;

- Ambalaj üretimi için belirli çevresel kriterleri, gereksinimleri ve özellikleri sağlamak,
- Çevreye zarar veren ambalaj atıklarının doğrudan ve dolaylı olarak bertaraf edilmesini önlemeyi,
- Yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yöntemleriyle ambalaj atığı oluşumunu önleyin ve en aza indirin.

PWCR, ambalaj atıklarının kaynağında diğer atıklardan ayrı olarak toplanarak depolanması ve çevreye herhangi bir zarar vermeden bertaraf edilmesini sağlamak üzere; çevre kirliliğini azaltmak; düzenli depolama alanlarından azami düzeyde faydalanmak; ve ekonomiye katkıda bulunmak.

Belediye sınırları içerisinde bulunan ve kaynağında ayrı toplama yapan ambalaj atığı üreten taraflar, ambalaj atıklarını sorumlu belediyelere veya anlaşmalı ve lisanslı toplama/ayırma kuruluşlarına teslim etmekle yükümlüdür.

5.1.5. Atık Piller

Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği 31 Ağustos 2004 tarih ve 25569 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Yönetmeliğin amacı;

- Pil ve akümülatörlerin üretiminden nihai bertarafına kadar politika ve programların geliştirilmesine yönelik hukuki ve teknik esasları düzenlemek,
- Pil ve/veya akümülatörlerin belirli kriterlere ve çevre açısından temel şartlara ve özelliklere sahip olarak üretilmesini sağlamak,
- Alıcı ortamlara deşarj önlemek,
- Teknik ve idari yönetim standartlarının yürürlükte olduğundan emin olmak ve
- Kullanılmış pillerin ve akümülatörlerin geri kazanılması ve nihai olarak atılması için bir toplama

sistemi kurun.

Yönetmelik uyarınca, pil ve akümülatör tüketicileri;

- Kullanılmış pilleri evsel atıklardan ayrı olarak toplayın,
- Kullanılmış pilleri, belediyeler veya pil ürünlerinin dağıtım ve satışı ile uğraşan işletmeler tarafından kurulan toplama noktalarına teslim etmek,
- Akümülatör ürünlerinin dağıtım ve satışını yapan işletmeler ile araç bakım/onarım yeri işleten işletmelerin kurdukları geçici depolama tesislerine eski akümülatörlerin teslim edilmesi (akümülatörler kullanım dışı kaldıklarında 90 günden fazla teslim edilemez),
- Eski akümülatörü teslim ederken yeni bir akümülatör satın alınacaksa depozito ödeyin ve
- Pil ve akümülatörlerin depolanacağı geçici depolama sahaları için geçirimsiz zemin ve diğer gerekli koşulların sağlandığından emin olmak,

5.1.6. Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği (WOMR)

30 Haziran 2008 tarihli ve 26952 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan WOMR ayrıca 12 Ocak 2023 tarihli ve 32071 sayılı Resmi Gazete'de güncellenerek yayımlanmıştır. WOMR'nin amacı:

- Atık yağların çevreye doğrudan ve dolaylı olarak atılmasını önlemek;
- Çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geçici olarak depolanmasını, taşınmasını ve bertarafını sağlamak;
- Atık yağların yönetiminde gerekli teknik ve idari standartları oluşturmak;
- Geçici depolama, elleçleme ve bertaraf tesislerinin kurulması için gerekli esasları ve programları belirlemek;
- Bu tesisleri çevreye duyarlı bir şekilde yönetmek.

WOMR'un 9. maddesine göre, atık yağ üreticileri, atık motor yağları ve atık yağların işlenmesi sonucu ortaya çıkan artıklar da dahil olmak üzere, atık yağ oluşumunu en aza indirmek için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Atık yağ üreticileri, atık yağ analizlerini yapmak ve üretilen miktarları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na beyan etmek zorundadır. Farklı kategorilerdeki atık yağlar, diğer tehlikeli atıklarla karıştırılmamalıdır.

Atık yağ üreticileri, bertaraf için Atık Yönetimi Yönetmeliği hükümlerine uymak zorundadır. Atık yağ beyan formları ve analiz raporları da dahil olmak üzere tüm kayıtların en az beş yıl süreyle saklanması gerekmektedir. Atık yağların taşınması için ÇŞB tarafından belirlenecek düzenlemelere uyulacaktır.

Atık yağların Ek-5/Madde 5.1.6'da belirtildiği şekilde üzerinde "Atık Yağ" etiketi bulunan kırmızı renkli tank/kaplarda toplanması gerekmektedir. Konteynerler, yağmurdan korunma hükümlerinin yanı sıra geçirimsiz zeminin (en az 25 cm kalınlığında ve epoksi, geo membran ve benzeri yalıtım malzemeleri ile kaplı) depoya yerleştirilir.

5.1.7. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği

Yönetmelik 22 Mayıs 2008 tarihli ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup, 26 Aralık 2022

tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete'de de güncellenmiştir. Yönetmelik'in temel amaçlarından biri, yeniden kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yoluyla elektrikli ve elektronik atık oluşumunun en aza indirilmesine ilişkin yöntem ve hedeflerin belirlenmesidir.

5.1.8. Atık Ön İşlem ve Geri Kazanım Tesisleri Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik

Yönetmelik 09 Ekim 2021 tarihli ve 31623 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. atıkların işlenmesi için faaliyette bulunan atık ön işlem ve geri kazanım tesislerinin teknik kriterlerine ve bu tesislerde bulunması gereken asgari gerekliliklere ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

5.2. Dünya Bankası ESF'nin Gereklilikleri

5.2.1. Kaynak Verimliliği, Kirlilik Önleme ve Yönetimi ESS3

ESS3, ekonomik faaliyetlerin ve kentleşmenin genellikle hava, su ve toprak için kirlilik yarattığını ve insanları, ekosistem hizmetlerini ve çevreyi yerel, bölgesel ve küresel düzeylerde tehdit edebilecek sınırlı kaynakları tükettiğini kabul eder. Mevcut ve öngörülen atmosferik sera gazı konsantrasyonu (GHG), mevcut ve gelecek nesillerin refahını tehdit etmektedir. Aynı zamanda, daha verimli ve etkili kaynak kullanımı, kirliliğin önlenmesi, sera gazı emisyonlarından kaçınma ve azaltma teknolojileri ve uygulamaları daha erişilebilir ve ulaşılabilir hale geldi.

Bu ESS, kaynak verimliliği ve kirliliğin önlenmesini ele almak için gereklilikleri ortaya koymaktadır⁶ ve ⁷ Proje yaşam döngüsü boyunca Global Uluslararası Endüstri Uygulaması (GIIP) ile tutarlı yönetim. Kaynak Verimliliği ve Kirlilik Önleme ve Yönetimi Standardı'nın amaçları aşağıda belirtilmiştir:

- Enerji, su ve hammaddeler dahil olmak üzere kaynakların sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek.
- Proje faaliyetlerinden kaynaklanan kirliliği önleyerek veya en aza indirerek insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri önlemek veya en aza indirmek.
- Kısa ve uzun ömürlü iklim kirleticilerinin projeye ilgili emisyonlarını önlemek veya en aza indirmek.
- Tehlikeli ve tehlikesiz atık oluşumunu önlemek veya en aza indirmek.
- Pestisit kullanımı ile ilişkili riskleri ve etkileri en aza indirmek ve yönetmek.

5.2.2. Avrupa Birliği (AB) Mevzuatı

2008/98/EC sayılı Direktif (Atık Çerçeve Direktifi), atık yönetimi için genel hükümler sağlar ve temel atık

⁶ "Kirlilik" terimi, katı, sıvı veya gaz halindeki fazlardaki hem tehlikeli hem de tehlikesiz kimyasal kirleticileri ifade etmek için kullanılır ve suya termal deşarj, kısa ve uzun ömürlü iklim kirleticilerinin emisyonları, rahatsız edici kokular, gürültü, titreşim, radyasyon, elektromanyetik enerji ve ışık dahil potansiyel görsel etkilerin yaratılması gibi diğer bileşenleri içerir.

⁷ Bu ESS'de aksi belirtilmedikçe, "kirlilik yönetimi", enerji ve hammadde kullanımında azalmayı teşvik etme eğiliminde olan önlemlerin yanı sıra yerel kirleticilerin emisyonlarının azaltılmasını teşvik etme eğiliminde olduğu göz önüne alındığında, kısa ve uzun ömürlü iklim kirleticileri de dahil olmak üzere kirletici emisyonlarını önlemek veya en aza indirmek için tasarlanmış önlemleri içerir.

yönetimi tanımlarını belirler. Atıkların insan sağlığını tehlikeye atmadan ve çevreye zarar vermeden ve özellikle su, hava, toprak, bitki veya hayvanlar için risk oluşturmadan, gürültü veya koku yoluyla rahatsızlık yaratmadan ve kırsal alanı veya özel ilgi alanlarını olumsuz etkilemeden yönetilmesini gerektirir. Direktif, atık, tehlikeli atık ve atık yağlara ilişkin eski AB direktifini değiştirmiştir ve şu anda 2000/532/EC sayılı Karar (yani Avrupa Atık Kodları) ile tanımlanan tüm atıkları kapsamaktadır.

Türk çevre koruma standartlarını, AB'nin Atık Çerçeve Direktifi (2008/98/EC) ve atık listesi oluşturan Avrupa Komisyonu Kararı (2000/532/EC) ile uyumlu hale getirmek amacıyla, Türk Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye'de atık üreten şirketleri önemli ölçüde etkileyecek yeni bir atık yönetimi yönetmeliğini kabul etti. Atık Çerçeve Direktifi ile uyum sağlamayı amaçlayan atık yönetimi uygulama mevzuatı 2015 yılında kabul edilmiştir. Mevcut durumda, Türk Atık Yönetimi Yönetmeliği'nin Ek 4'ünde yer alan atık kodları, Avrupa Atık Kodları ile tamamen aynıdır.

5.3. Roller ve Sorumluluklar

Proje için Çevre ve Sosyal (Ç&S) yönetimine ilişkin roller ve sorumluluklar Proje ÇSYÇ'sinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu kapsamda, atık yönetimi ile ilgili rol ve sorumluluklar 'de verilmiştir.

Tablo 7: Roller ve Sorumluluklar

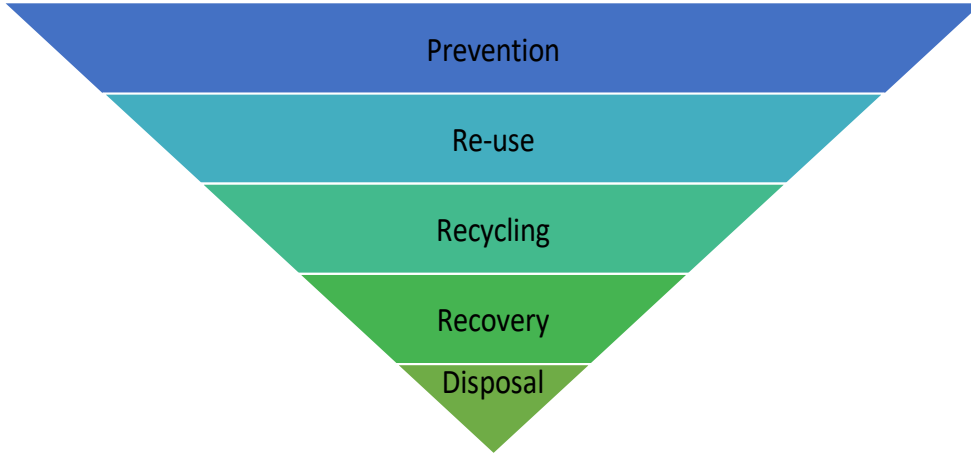
Rolleri	Sorumluluk
İPKB	<ul style="list-style-type: none"> Bu Planın uygulanması için yeterli kaynakların sağlandığından emin olun. Gerektiğinde, Planı gözden geçirin ve güncelleyin
Tasarım Danışmanı	<ul style="list-style-type: none"> Atık azaltma stratejilerini proje tasarımlarına dahil edin. Tehlikeli maddeleri tanımlayın ve güvenli kullanım veya değiştirme çözümleri önerin Çevresel etkiyi en aza indirmek için geri dönüştürülebilir veya sürdürülebilir malzemeler belirleyin. İnşaat uygulamalarını atık yönetimi hedefleriyle uyumlu hale getirmek için müteahhitlerle işbirliği yapın.
Süpervizyon Danışmanı	<ul style="list-style-type: none"> Planın uygulanması için Yükleniciye teknik destek sağlandığından emin olun. Eğitim kayıtlarının ve ilgili eğitim belgelerinin gözden geçirilmesi yoluyla ilgili eğitimlerin Yüklenici tarafından sağlandığından emin olun. Yüklenici izleme ve raporları aracılığıyla Yüklenicilerin Proje gereksinimlerine SEÇ uyumluluğunu denetleyin.
	<ul style="list-style-type: none"> Bu planın Proje standartlarına uygun olarak uygulandığından emin olun Planın uygulanmasını sağlamak (varsa Alt Yükleniciler de dahil olmak üzere) ve Planın uygunsuzluklarını ve uygulama performansını gözetim danışmanına raporlamak ana sorumluluğudur. Gerektiğinde (örneğin, uyumun tespit edilmesi, yürürlükteki mevzuatta

Müteahhitler	<p>bir değişiklik meydana gelmesi vb.), düzeltici ve/veya iyileştirme faaliyetlerinin geliştirilmesine katılın.</p> <ul style="list-style-type: none"> • İlgili eğitimleri verin. • İç denetimler ve günlük denetimler yapın ve uygun olarak belirlenen kayıtları kaydedin. • İlgili uygunsuzlukların kaydedildiğinden ve anında yanıtlandığından emin olun. • Gerekliğinde, Planı gözden geçirin ve güncelleyin (denetim danışmanı ile koordineli olarak). • İPKB'ya sunulacak aylık rapora entegre edilmek üzere atık yönetimi konularının günlük kontrol listesine dahil edildiğinden emin olun.
Tüm personel	<ul style="list-style-type: none"> • Atık yönetimi için gerekli eğitimlere katılın. • Bu planın uygulanması açısından kendi kendine yeterliliği sağlamak.

5.4. Atık Yönetimi

5.4.1. Atık Yönetimi Yaklaşımı

Türkiye'nin Atık Yönetimi Yönetmeliği (2015), çevresel açıdan olumlu atık yönetimi uygulamalarına öncelik veren bir atık hiyerarşisi oluşturmada, ulusal mevzuat ve politikaların temelini oluşturmaktadır. Benzer şekilde, AB'nin Atık Çerçeve Direktifi (Direktif 2008/98/EC) bu hiyerarşiyi geçerli atık mevzuatı ve politikası için temel bir yaklaşım olarak benimsemektedir. Bu hiyerarşi aynı zamanda Projenin atık yönetimi stratejisine de rehberlik edecektir. Buna göre, atık yönetimi aşağıdaki azalan tercih sırasına göre uygulanacaktır:

Tesiste oluşan atığı en aza indirmek ve uygun şekilde yönetmek için aşağıdaki iyi yönetim uygulamaları kullanılacaktır:

- Atık oluşumunun azaltılması (yönetim uygulamaları, malzeme kullanımından kaçınma veya azaltma vb. yoluyla) bu planın birincil hedefidir.

- Tehlikesiz atıklar, tehlikeli atıklardan ayrıştırılacaktır.
- Tüm proje faaliyetleri boyunca atıkların geri dönüşümü zorunlu olacak ve ilgili eğitimler verilecektir.
- Lisanslı geri dönüşüm veya geri kazanım firmalarına teslim edilmek üzere atıkların türüne göre ayrılması da dahil olmak üzere tüm atık yönetimi faaliyetleri, proje gerekliliklerine ve ilgili yönetmeliklere uygunluğu sağlamak için belgelenecek ve düzenli olarak gözden geçirilecektir.
- Kullanılan tehlikeli madde sayısını en aza indirmek için çaba gösterilecektir.
- Yükleniciler, şantiyedeki atık sahası için bir çevre mühendisi ve en az bir sorumlu personel belirlemeli, iletişim bilgilerini İPKB'ya vermeli ve tehlikeli maddeleri ve atıkları işleyen tüm personelin bunların taşınması ve yönetimi konusunda uygun şekilde eğitilmesini sağlamalıdır.
- Tehlikeli maddelerin dökülmesi, malzemelerin dikkatli ve mantıklı bir şekilde yönetilmesi ile önlenecektir. Tehlikeli dökülmelerin kontrol altına alınması ve temizlenmesi prosedürleri de dahil olmak üzere atıkla ilgili olaylar için bir acil durum müdahale planı oluşturulacaktır.
- Mümkün olduğunda, tehlikeli maddeler yerine tehlikeli olmayan alternatifler kullanılacaktır.
- Depolama alanlarının düzenli denetimleri yapılacaktır. Hasarlı veya sızıntı yapan kaplar tespit edilirse, bunlar değiştirilecektir.
- Olası dökülmeleri önlemek için ekipman üzerinde önleyici bakım yapılacaktır.
- Atık depolama alanlarında ikincil muhafaza veya dökülme tepsileri bulunacaktır.
- Hiçbir koşulda atıklar yerinde bertaraf edilmeyecektir.
- Atık yönetimi uygulamalarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için paydaş katılımı ve farkındalığı teşvik edilecektir.
- İklim ve afet risklerine karşı dayanıklılığı sağlamak için atık depolama ve yönetim süreçleri aşağıdaki önlemleri içerecektir:
 - Atık depolama alanları, sele eğilimli bölgelerin dışında yer alacak ve aşırı hava koşullarına dayanacak şekilde tasarlanacaktır.
 - Tehlikeli maddeler için kimyasal söndürücüler de dahil olmak üzere yangın söndürme sistemleri kurulacaktır.
- Acil ihtiyaçların etkin bir şekilde ele alınması için afet senaryoları için geçici atık yönetimi protokolleri oluşturulacaktır.

5.4.2. Proje Faaliyetleri Sırasında Oluşan Atıkların Sınıflandırılması

Proje faaliyetleri, çeşitli tehlikesiz ve tehlikeli atıkların üretilmesine yol açacaktır.

5.4.2.1. Tehlikesiz Atıklar

Tipik tehlikesiz atıklar aşağıda verilmiştir;

- Evsel atıklar (örn. yemek artıkları, ev eşyaları),
- Kağıt, cam, metaller, ahşap atıklar, ağaçlar, teneke kutular, tekstil ürünleri vb. geri dönüştürülebilir atıklar,
- Ambalaj atıkları (örn. karton, plastik, kompozit malzemeler),
- Atık lastikler ve
- Toprak, kayalar ve inşaat kalıntıları gibi hafriyat atıkları.

5.4.2.2. Tehlikeli Atıklar

Proje faaliyetleri sonucunda ortaya çıkma potansiyeli olan farklı türdeki tehlikeli atıklar aşağıda verilmiştir:

- **Asbest içeren malzemeler (ACM), özel bir Asbest Yönetim Planına uygun olarak yönetilecektir,**
- Atık pil ve akümülatörler,
- Atık bitkisel yağ,
- Tıbbi atıklar,
- Motor yağı, hidrolik sıvıları ve trafo yağı gibi ekipman ve araç bakımından kaynaklanan atık yağlar,
- Atık boya, tiner ile ilgili atıklar,
- Kırık aydınlatma armatürleri, kablolar ve ağır metaller içerebilecek yalıtım malzemeleri gibi işletme ve bakım (O&M) faaliyetleriyle ilgili diğer tehlikeli atıklar ve
- Tehlikeli maddelerle temas etmiş kaplar ve malzemeler dahil olmak üzere kontamine malzemeler.

5.4.3. Uygulama

İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB), tehlikeli atıkların taşınması ve bertarafı için tüm yüklenicilerin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı EÇBS'ye (Entegre Çevre Bilgi Sistemi) kayıt yaptırmasını şart koşturmuştur⁸. Bu kayıt, sözleşmenin imzalanmasını takip eden bir ay içinde yüklenici tarafından tamamlanmalıdır. Beyannameler, nakliye ve bertaraf dahil olmak üzere tehlikeli atıkla ilgili tüm işlemler, yasal ve çevresel standartlara uygunluğu sağlamak için yalnızca MoTAT sistemi aracılığıyla gerçekleştirilmelidir. Bu süreçlerle ilgili dokümantasyon, izleme amacıyla İPKB'ya sağlanmalı ve aylık ilerleme raporu eklerine dahil edilmelidir.

İzlenebilirliği ve hesap verebilirliği sağlamak için, lisanslı nakliyecilerin ve bertaraf tesislerinin kullanımı, taşıma formlarının (TATF) düzenlenmesi ve bertaraf sertifikaları dahil olmak üzere tüm atık işlemleri EÇBS'de belgelenmelidir. Yükleniciler, gerekli tüm kayıtların en az beş yıl boyunca uygun şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumludur. Tehlikeli atıkların yönetimi, taşınması ve bertarafı için ayrıntılı gereksinimler ve temel hususlar aşağıdaki ilgili bölümlerde verilmiştir. Bu önlemler, ulusal düzenlemelerle uyumu sağlar, çevrenin korunmasını teşvik eder ve İPKB tarafından etkin gözetim sağlar.

5.4.3.1. Atıkların toplanması, depolanması, taşınması ve bertarafı

Yürürlükteki yasal gerekliliklere uygun olarak, hem tehlikeli hem de tehlikesiz atıkları kapsayan kapsamlı bir atık yönetim planı hazırlanacak ve incelenmek ve onaylanmak üzere İstanbul Proje Koordinasyon Birimi'ne (İPKB) sunulacaktır. Bu plan, tüm proje faaliyetlerinin Atık Yönetimi Yönetmeliği (2015) ve diğer ilgili yönetmeliklerle uyumlu olmasını sağlayacaktır.

⁸ **Entegre Çevre Bilgi Sistemi (EÇBS)**, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından geliştirilen çevrimiçi bir platformdur. Atık yönetimi, çevre izinleri, emisyon izleme ve daha fazlası dahil olmak üzere çevresel uyumluluk süreçlerini merkezileştirir. İşletmeler ve tesisler, raporlamak, takip etmek ve yasal çevre gerekliliklerini yerine getirmek için EÇBS'yi kullanır.

Tüm atıklar aşağıdaki ilkelere uygun olarak yönetilecektir:

- a. Atıklar, geri dönüşümü ve güvenli bertarafı kolaylaştırmak için kaynağında ayrıştırılacaktır.
- b. Atıkların geçici depolanması, açıkça işaretlenmiş ve çevresel faktörlerden korunmuş, belirlenmiş, güvenli alanlarda gerçekleştirilecektir.
- c. Atıkların taşınması, yalnızca geçerli lisanslara sahip yetkili firmalar tarafından gerçekleştirilecek ve ulusal düzenlemelere uygunluk sağlanacaktır.
- d. Tüm atık türlerinin bertarafı, çevre ve insan sağlığının korunması sağlanarak, ilgili otoritelerden lisanslı tesislerde gerçekleştirilecektir.
- e. **Asbest içeren malzemeler (ACM)**, maruziyeti ve sağlık risklerini önlemek için bu tür malzemelerin güvenli bir şekilde taşınması, depolanması, taşınması ve bertarafı için ayrıntılı prosedürler sağlayan **Asbest Yönetim Planı** doğrultusunda yönetilecektir.

5.4.3.2. Toplama, Ayırma ve Depolama

Uygun atık yönetimini sağlamak için aşağıdaki prosedürler uygulanacaktır:

- a. **Belirlenmiş Depolama Alanları:** Çapraz kontaminasyonu önlemek ve güvenliği sağlamak için tehlikeli ve tehlikesiz atıklar için ayrı, güvenli ve açıkça işaretlenmiş depolama alanları tahsis edilecektir. Bu depolama alanları, üretilen atık hacmini barındıracak şekilde yeterli büyüklükte olacak ve potansiyel yangın risklerini ele almak için kimyasal yangınlara uygun yangın söndürücülerle donatılacaktır.
- b. **Atık Konteynerleri:** Atık üretim noktalarında atığın cinsine uygun konteynerler bulundurulacaktır. Kaplar, içeriklerini tanımlamak ve yanlış kullanımı önlemek için etiketlenecek ve uygun renklendirilecektir. **Asbest içeren malzemeler (ACM)**, Asbest Yönetim Planı doğrultusunda depolanacaktır.
- c. **Düzenli Denetimler:** Güvenlik ve çevre standartlarına uygunluğu sağlamak için depolama alanları düzenli olarak denetlenecek ve hasarlı veya sızıntı yapan kaplar derhal değiştirilecektir.
- d. **Eğitim ve Farkındalık:** Atık işlemede yer alan personel, projenin atık yönetim planına uyumu sağlamak için uygun ayrıştırma, depolama ve taşıma uygulamaları konusunda eğitilecektir.

Tehlikesiz Atıklar

Tehlikeli olmayan atıkların yönetimi aşağıdaki prosedürlere uyacaktır:

Evsel Atıklar:

- Evsel atıklar, Atık Yönetimi Yönetmeliği (2015) ve Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'ne (2020) uygun olarak belirlenen çöp kutularında toplanacak ve yerinde geçici olarak depolanacaktır.
- Birikim ve haşere istilasını önlemek için düzenli toplama ve çıkarma programları oluşturulacaktır.

Geri Dönüştürülebilir Atıklar:

- Kağıt, cam ve metaller gibi geri dönüştürülebilir malzemeler kaynağında ayrılacak ve geri dönüştürülebilir atıklara ayrılmış açıkça işaretlenmiş alanlarda geçici olarak depolanacaktır.
- Geri kazanımı mümkün olan atıkların ilgili ilçe belediyelerine/lisanslı geri kazanım tesislerine ulaştırılmasına öncelik verilecektir.
- Ambalaj atıkları ayrı ayrı toplanacak ve Yönetmeliğe uygun olarak belirlenen alanlarda geçici olarak yerinde depolanacaktır.
- Ambalaj atığı depolama alanlarının uygun şekilde etiketlenmesi, yasal gerekliliklere uyumu sağlayacaktır.

Atık Konteynerleri ve Etiketleme:

- Güvenli ve çevreye duyarlı geçici depolamayı kolaylaştırmak için her atık üretim noktasında uygun atık konteynerleri sağlanacaktır.
- Tüm kaplar, yanlış yönetimi ve çapraz kontaminasyonu önlemek için içeriklerine (örn. evsel atıklar, geri dönüştürülebilir malzemeler, ambalaj atıkları) göre net bir şekilde etiketlenecek ve renklendirilecektir.

Periyodik İzleme ve Raporlama:

- Atık yönetimi uygulamaları periyodik olarak izlenecek ve herhangi bir uygunsuzluk belgelenecek ve derhal ele alınacaktır.
- Atık üretimi, depolanması ve bertaraf faaliyetlerinin takibi için bir raporlama sistemi kurulacaktır.

Tehlikeli Atıklar

- Tehlikeli atıkların yönetimi hem ulusal hem de uluslararası standartlara bağlı kalacak ve Proje boyunca güvenli ele alma, depolama ve bertaraf uygulamalarını sağlayacaktır. Aşağıdaki prosedürler uygulanacaktır:

Tehlikeli Atıkların Depolanması:

- Tehlikeli atıklar, atığın türüne ve hacmine uygun olarak hasarsız, sızdırmaz, güvenli ve uygun büyüklükte kaplarda depolanacaktır.
- Konteynerler, atıkları çevreden ve insan faaliyetlerinden izole etmek için tasarlanmış özel depolama alanlarına yerleştirilecek ve insan sağlığı veya çevre üzerinde olumsuz bir etki yapılmayacaktır.
- Depolama alanları, atıkların yapısal bütünlüğünü korumak için yağmur veya aşırı sıcak gibi mevsimsel hava koşullarından atıkların korunması için tesisler sağlayacaktır.
- İkincil muhafaza sistemleri (örneğin, dökülme tepsileri veya muhafaza bariyerleri), olası dökülmeleri veya sızıntıları yakalamak ve kontrol altına almak için tehlikeli atık depolama alanlarına kurulacaktır. Acil durum müdahale planına uygun olarak, tehlikeli dökülmelerin kontrol altına alınması ve temizlenmesi de dahil olmak üzere atıkla ilgili olaylar etkin bir şekilde yönetilecektir.

Etiketleme ve Tanımlama:

- Tüm atık konteynerleri, atık türünü, sınıflandırmasını/kategorisini, hacmini, Malzeme Güvenlik Bilgi Formunu (MGBF) ve gerekli Kişisel Koruyucu Donanımı (KKD) detaylandıran açık ve doğru etiketlere sahip olacaktır.
- Tanımlanamayan atıklar varsayılan olarak tehlikeli olarak değerlendirilecektir.
- Yanlış yönetimi önlemek için eski veya yanlış etiketler kaldırılacak veya kapatılacaktır.

Erişim Kontrolü ve Güvenlik:

- Atık depolama alanları, yetkisiz erişimi önleyecek şekilde tasarlanacak ve güvenliği sağlamak için kilitleme mekanizmaları içerecektir.
- Tehlikeli atık depolama alanlarına yalnızca eğitimli ve yetkili personel erişebilecektir.

Düzenli Denetimler:

- Tehlikeli atık konteynerleri, hasar, sızıntı veya diğer riskler açısından düzenli olarak denetlenecektir. Hasarlı kaplar derhal değiştirilecektir.
- Dökülmeler, emici malzemeler kullanılarak derhal ele alınacak ve kontamine malzemeler tehlikeli atık olarak yönetilecektir.

Güvenli Kullanım Uygulamaları:

- Kazara dökülmeleri veya reaksiyonları önlemek için kaplar her zaman kapalı tutulacaktır.
- Atıklar, uyumsuz malzemeler arasında uygun ayırma mesafelerinin korunması da dahil olmak üzere kimyasal reaksiyonları önleyecek şekilde depolanacaktır .

Makine Bakım Atıkları:

- Araçların ve inşaat makinelerinin bakımı (örn. yağ değişimleri, pil değişimleri) öncelikle lisanslı servis sağlayıcılarda saha dışında gerçekleştirilecektir.
- Yerinde bakım kaçınılmazsa, toprak kirlenmesini önlemek için uygun drenaj ve geçirimsiz yüzeylere sahip belirlenmiş alanlar kullanılacaktır.
- Bakım faaliyetleri sırasında emici malzemeler araçların altına yerleştirilecek ve kirlenmiş topraklar sıyrılacak ve tehlikeli atık olarak yönetilecektir.

Atık Yağ Yönetimi:

- Atık yağlar, Atık Yağ Yönetimi Yönetmeliği'ne uygun olarak, kategorilerine göre ayrılacak ve geçirimsiz yüzeylerde etiketli kaplarda geçici olarak depolanacaktır.
- Farklı kategorilerdeki atık yağlar karıştırılmayacak ve tüm saklama kapları "Atık Yağ" etiketi taşıyacaktır.
- Atık yağların lavabolara, kanalizasyonlara veya doğal ortamlara boşaltılması kesinlikle yasaktır.

Bitkisel Yağlar:

- Yemeklerin şantiyede hazırlanıp işçilere servis edilmesi durumunda, atık bitkisel yağlar toplanacak ve ilgili yönetmeliklere uygunluk sağlanarak özel kaplarda geçici olarak depolanacaktır.

Toner Atıkları:

- Şantiye ofisi yazıcılarından ve fotokopi makinelerinden kullanılan toner kartuşları, açıkça "Toner Atığı" olarak etiketlenmiş özel kaplarda toplanacak ve şantiye ofisi içinde kolay erişilebilir ve güvenli bir yerde geçici olarak saklanacaktır.

Elektronik Atıklar:

- Bilgisayarlar, monitörler ve yazıcılar gibi hasarlı veya eski elektronik ekipmanlar da dahil olmak

üzere e-atıklar, güvenli ve hava koşullarına dayanıklı depolama alanlarında ayrı olarak toplanacak ve depolanacaktır.

Piller ve Akümülatörler:

- Atık piller ve akümülatörler, Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun olarak, şantiye ofisi içinde kolay erişilebilir bir yere yerleştirilmiş, açıkça "Atık Pil Toplama Kutusu" olarak etiketlenmiş özel bir toplama kutusu ile ayrı olarak toplanacak ve depolanacaktır.

Ömrünü Tamamlamış Lastikler:

- Araçlardan veya iş makinelerinden değiştirilen lastikler, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun olarak belirlenen alanlarda depolanacaktır.

Patlayıcılar (varsa):

- Proje kapsamında patlayıcı madde kullanımı gerekmemekle birlikte, atık patlayıcılar orijinal konteynirlerinde depolanacak, "Patlayıcı Atık" olarak işaretlenecek ve lisanslı firmalar tarafından yönetilecektir.

Eğitim ve Bilinçlendirme:

- Tehlikeli atıkları işleyen personel, tüm Proje faaliyetlerinde güvenli uygulamaları sağlamak için uygun elleçleme, depolama ve acil durum müdahale önlemleri konusunda eğitilecektir.

Yönetmeliklere Uygunluk:

- Tüm tehlikeli atık yönetimi faaliyetleri, Atık Yönetimi Yönetmeliği de dahil olmak üzere Türkiye'nin ilgili yönetmeliklerine uygun olacak ve geçerli olduğu durumlarda AB direktiflerine bağlı olacaktır.

5.4.3.3. Taşıma ve İmha

Tehlikesiz Atıklar

Tehlikeli olmayan atıkların taşınması, geri dönüştürülmesi, geri kazanılması ve bertarafı için aşağıdaki yönetim kontrolleri uygulanacaktır:

- Evsel atıkların düzenli depolama sahasına transferi için ilgili belediye ile protokol imzalanacak.
- Ayrıştırılmış geri dönüştürülebilir ve ambalaj atıklarının taşınması için lisanslı firmalarla anlaşmalar imzalanarak Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'ne uyum sağlanacak.
- Yerinde tekrar kullanılamayacak durumda olan hafriyat atıkları, ilgili belediye tarafından onaylanan hafriyat, inşaat ve yıkıntı bertaraf sahaslarına taşınacaktır. Bu süreçte Hafriyat, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun hareket edilecektir.

Yükleniciler ve lisanslı atık tesisleri arasındaki anlaşmalar, referans için Yönetim Planlarına (MP) eklenmeli ve aylık raporlara ek olarak İPKB'ya sunulmalıdır.

Tehlikeli Atıklar

- Tehlikeli atıkların taşınması, yeniden kullanımı, geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertarafı için aşağıdaki yönetim kontrolleri uygulanacaktır:

Tehlikeli Atıkların Taşınması ve Bertarafı:

- Tehlikeli atıklar, yerinde depolama maksimum kapasiteye yaklaştığında saha dışına taşınacaktır.
- Atıklar güvenli bir şekilde paketlenecek, etiketlenecek ve onaylı bertaraf tesislerine güvenli bir

şekilde taşınmasını sağlamak, işleyiciler ve çevre için riskleri en aza indirmek için uygun belgelerle birlikte sunulacaktır.

Piller ve Akümülatörler:

- Ayrı toplanan atık pil ve akümülatörler, Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun olarak geri kazanım işletmeleri, dağıtım ve satış firmaları veya belediyeler tarafından kurulan toplama noktalarına teslim edilecektir.

Atık Lastikler:

- Atık lastikler, Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun olarak geri dönüşüm, yeniden kullanım veya enerji geri kazanımı için lisanslı tesislere taşınacaktır.

Tıbbi Atık:

- Proje kapsamında tıbbi atık oluşumu öngörülmemekle birlikte, ihtiyaç duyulması halinde tıbbi atıklar, ulusal mevzuatlar gereğince işyeri hekimi gözetiminde yakındaki sağlık tesislerine veya lisanslı tıbbi atık bertaraf firmalarına teslim edilecektir.

Atık Yağlar:

- Atık yağlar, lisanslı taşımacılar tarafından lisanslı işleme ve bertaraf tesislerine taşınacak.
- Ulusal Taşıma Formu taşıma öncesinde doldurulacak olup, Atık Yağ İşletmesi Yönetmeliği gereği Atık Yağ Beyan Formu her yıl ilgili mercilere sunulacaktır.

Toner Atıkları:

- Toner atıkları, lisanslı taşıyıcılar tarafından ilgili yönetmeliklere uygun olarak yetkili geri dönüşüm veya bertaraf tesislerine taşınacaktır.

Bitkisel Yağlar:

- Özel kaplarda toplanan atık bitkisel yağlar, yeniden kullanım veya geri kazanım için lisanslı firmalara gönderilecek.

Asbest İçeren Malzemeler (ACM):

- ACM, güvenli elleçleme, güvenli paketleme ve onaylı bertaraf tesislerine nakliye için ayrıntılı prosedürleri içeren Asbest Yönetim Planına göre yönetilecektir. Lisanslı firmalar, çalışanlara ve halka maruz kalma risklerini önlemek için ACM yönetiminin tüm yönlerini ele alacaktır.

Diğer Tehlikeli Atıklar:

- Diğer tehlikeli atıkların transferi ve bertarafı için lisanslı bertaraf tesisleri kullanılacak, ilgili yönetmeliklere uyum sağlanacaktır.

Belgeler ve Sözleşmeler:

- Şirket ile lisanslı tehlikeli atık tesisleri arasındaki anlaşmalar, şeffaflık ve hesap verebilirlik için bu Yönetim Planına (MP) eklenecektir.

5.5. İzleme ve Raporlama

Atık türleri, miktarları ve sınıflandırmaları, bu plana ve ilgili yönetmeliklere uygunluğu sağlamak için sistematik olarak kaydedilecek ve izlenecektir. Aşağıdaki prosedürler uygulanacaktır:

Aylık Atık Kayıtları:

- Üretimden nihai varış noktasına kadar tüm atık türlerinin kayıtları tutulacaktır. Örnek bir atık kayıt formu Tablo 8 de verilmiştir.

Yıllık Atık Beyanları:

- Atık beyan formları her yıl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın (ÇŞB) online sistemi kullanılarak <http://online.cevre.gov.tr> gönderilecektir. Bu formlar, Ulusal Atık Taşıma Formları ile birlikte en az 5 yıl süreyle yerinde saklanacaktır.

Günlük Denetimler:

- Yerinde atık yönetimi uygulamalarının günlük denetimleri hem inşaat hem de işletme aşamalarında yapılacaktır. Muayene öğeleri için örnek bir kontrol listesi Tablo 9 da yer almaktadır.

Üç Aylık İç Denetimler:

- İyileştirme alanlarını belirlemek için inşaat aşamasında üç ayda bir iç denetimler yapılacaktır.

Paydaşlara Raporlama:

- Denetim ve izleme sonuçları, denetim danışmanına, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'ne (ÇŞİDİM) ve Dünya Bankası'na iki yılda bir raporlama kapsamında raporlanacaktır.

Düzeltilici ve Önleyici Faaliyetler:

- İzleme ve denetim sonuçlarına dayanarak, düzeltilici ve/veya önleyici faaliyetler tasarlanacak ve uygulanacaktır. Sürekli iyileştirmeyi sağlamak için bu eylemlerin performansı izlenecek, izlenecek ve raporlanacaktır.

5.6. Eğitimler

Etkili atık yönetimi eğitimi, bu planın başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlamak için kritik öneme sahiptir. Aşağıdaki eğitim önlemleri uygulanacaktır:

Genel Eğitim:

- Yükleniciler, bu planın ilgili yönleri, ilgili mevzuat, standartlar ve genel atık yönetimi uygulamaları (örneğin, atık ayrımı, düzenlilik) hakkında farkındalık sağlamak için alt yükleniciler de dahil olmak üzere tüm personele yeterli eğitim sağlayacaktır.

Uzmanlık eğitimi:

- Tehlikeli atıklarla rutin olarak çalışan personel, elleçleme, ayrıştırma, etiketleme, depolama, dökülme müdahalesi ve bertaraf gereklilikleri konusunda özel eğitim alacaktır.

Eğitim Kayıtları:

- Eğitim oturumları, katılımcılar, kapsanan konular ve eğitim süresi gibi ayrıntılar da dahil olmak üzere belgelenecektir. Bu kayıtlar, doğrulama amacıyla yerinde tutulacaktır.

Acil Durum Müdahale Eğitimi:

- Tehlikeli atık işlemede yer alan personel, riskleri etkili bir şekilde azaltmak için acil durum müdahale önlemleri hakkında pratik eğitim de alacaktır.

5.7. İnceleme ve Güncelleme

Bu plan yaşayan bir belgedir, yani proje gereksinimlerindeki, ilgili mevzuattaki veya endüstri standartlarındaki değişiklikleri yansıtacak şekilde periyodik olarak gözden geçirilecek ve güncellenecektir. Aşağıdaki ilkeler bu sürece rehberlik edecektir:

Düzenli Güncellemeler:

- Özellikle mevzuat değişikliklerinden veya yeni atık yönetimi uygulamalarının belirlenmesinden sonra gerektiği şekilde güncellemeler yapılacaktır.

Roller ve Sorumluluklar:

- Denetim danışmanları ve yükleniciler, planın içeriği hakkında bilgi sahibi olmaktan ve önlem ve taahhütlerine uygunluğu sağlamaktan sorumludur.

5.8. Uygulama Gözetimi:

Müteahhitler, personeline ilgili eğitimi vermeli ve planın önlemlerinin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamalıdır. Bu, uyumluluğun izlenmesini ve tespit edilen eksikliklerin giderilmesini içerir.

Tablo 8: Atık Kayıt Formu

Ay:

Atık Kayıt Formu No:

Hayır	Tarih	Tür (Tehlikeli/ Tehlikesiz)	Alt tür	Çöp (ton/m3)	Taşıyıcı	Atık Yönetim Firması	Bertaraf Etme Yöntemi
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							

Tablo 9: Atık Yönetimi Denetimi Kontrol Listesi

Muayene Tarihi:

Muayene Yeri:

Kontrol Ölçüsü	Uyumluluk (Evet/Hayır)	Yorum
Tüm atıklar uygun şekilde ayrılıyor ve aşağıdaki kategorilere ayrılıyor mu? - Tehlikeli Atık - Tehlikesiz atık		
Saha atık envanteri güncel ve güncel mi?		
Tehlikeli ve tehlikesiz atıklar ayrı yerlerde mi depolanıyor?		
Tüm çalışanlar tarafından görülebilen doğru atık depolama yerlerini gösteren bir harita üretildi mi?		
Atık malzemelerin çapraz kontaminasyonunu önlemek için tüm atık depolama kapları uygun şekilde		
Tüm atık etiketleri eksiksiz mi ve uygun bilgileri içeriyor mu? - Atık akışı (Tehlikeli, tehlikesiz vb.) - Atık türü (katı, sıvı veya çamur) - Atık miktarı Bilinen çevre, sağlık ve güvenlik tehlikeleri (ör. MGBF formları) - Kişisel koruma ekipmanı (KKD) gereklidir		
Atık taşıma ve atık bertarafı için anlaşmalı şirketlerin lisansları geçerli ve güncel mi?		

EK 6. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PLAN TASLAĞI

İSG Planının temel amacı, dikkatli planlama, rutin denetimler, güvenlik bilinci, tüm personelin eğitimi ve güvenlik toplantıları ile güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı sağlamaktır. Tüm yükleniciler *Sıfır Kaza Politikasını* uygulayacaktır.

İSG Planlarının sık sık gözden geçirilmesi ve gerektiğinde güncellenmesi gerekirken birlikte, olaylar, kazalar, yeni yöntemler ve çalışma ortamındaki değişiklikler (yeni yöntemler, yeni malzemeler, araçlar vb.) İSG Planlarının gözden geçirilmesi ve güncellenmesi sırasında dikkate alınması gereken maddelere örnektir. Güçlendirme, yıkım, yeniden inşa veya diğer faaliyetlerde yer alan tüm işçiler ve alt yükleniciler, uygun İSG Planını okumalı ve insanlara ve çevreye zarar veren kazaları ve olayları önlemek için teşvik edilmelidir.

İSG Planında aşağıda sayılan hususlara dikkat edilecektir:

- Politika, Liderlik, Bağlılık
- Acil Durum Müdahale Planı
 - Acil Durum Müdahale Planı, genel ve sektöre özgü acil durumlara nasıl yanıt verileceğini, yani kuyu patlamasını (hangi telefon numarasının aranacağı, kiminle iletişime geçileceği, nasıl iletişime geçileceği, nerede toplanacağı vb.) ana hatlarıyla belirtmelidir.
- İş sağlığı ve güvenliği konularının ve İSG Planının hedeflerinin ana hatları
- Roller ve sorumluluklar (alt yüklenicilerin rolleri ve sorumlulukları dahil)
- Uygulanacak kanun ve yönetmelikler (6331 sayılı İSG Kanunu ve ilgili yönetmelikler)
- Eğitim planı ve hedefleri
- Risk analizi ve önleyici tedbirler
- Genel sağlık ve güvenlik gereklilikleri (talimatlar, kişisel koruyucu ekipman, iş kıyafetleri, uyarı etiketleri, alet muayeneleri ve gerekli nitelikler dahil)
- Delme ve test sırasında iyi pedlere erişim
- Bulaşıcı hastalık salgınlarına karşı önlemler İSG Planına entegre edilecek

Örnek bir İSG Yönetim Planı İçeriği için içindekiler listesi

1. Amaç

2. Kapsam

3. Yasal Dayanak

4. Yönetim Taahhüdü ve İSG Hedefleri

5. Proje Bilgileri

5.1. Proje Bilgileri

5.2. İnşaat Öncesi Bilgi ve Vaziyet Planı

6. İş Sağlığı ve Güvenliği Organizasyonu

7. İSG Organizasyon Şeması

8. İşletme Yönetimi

8.1. İş Akış Planı

8.2. Yöntemler Bildirimi

9. Risklerin Belirlenmesi ve Kontrol Önlemleri

9.1. Genel şantiyeyi etkileyen risklerin ve kontrol önlemlerinin belirlenmesi

9.2. İşle ilgili olası risklerin ve kontrol önlemlerinin belirlenmesi ve

9.3. Üçüncü Taraflar Üzerindeki Etkinin Değerlendirilmesi

9.4. Zaman ve Mekân Açısından Çatışan İşlerden Kaynaklanan Riskler

10. İş Ekipmanları İhtiyaç ve Niteliklerinin Belirlenmesi

11. Şantiyede Kullanılacak Koruyucu Ekipman İhtiyacının Belirlenmesi

11.1. Toplu Koruma Sistemleri ve Ekipmanları

11.2. Kişisel Koruyucu Donanımlar

12. Risklerin Belirlenmesi ve Kontrol Önlemleri

13. Kilitleme Etiketleme Prosedürü

14. Gözetim

15. Çalışanların Eğitimi

16. Acil durumlara hazırlık

17. Kaza ve Olay incelemeleri

18. Çalışan Sağlığı

19. Tahmini bütçe

EK 7. TOPLUM GÜVENLİĞİ VE TRAFİK YÖNETİM PLANI TASLAĞI

Aşağıdakileri içeren alt projelerde önemli toplum sağlığı ve güvenliği sorunları İnşaat ve Yeniden Yapılanma Faaliyetleri i) gürültü ve toz; ii) çalışma sahası güvenliği; iii) acil durumlar; ve iv) trafik güvenliği. EK 7 Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planının hazırlanması için genel yönergeleri tanıtır. Planın temel amacı, dikkatli planlama, rutin denetimler, proje geliştirme, keşif/sondaj sırasında toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitimi yoluyla toplumun güvenliğini ve sağlığını sağlamak ve motorlu taşıt seyahati ile ilgili riskleri azaltmak ve yol güvenliği risklerini azaltmak için yürürlüğe konabilecek pratik eylemleri tanımlamaktır. Bu, İnşaat ve Yeniden Yapılanma Faaliyetleri Sahaya özgü sorunlara bağlı olarak ayrıntılı planlama gerektirebilir. Her Yüklenici, Örnek Bir Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planının içeriğini hazırlamalıdır.

Aşağıda listelenen maddeler her bir planda ele alınacaktır:

- Politika, Liderlik, Bağlılık.
- Sağlık ve güvenlik konularının ana hatları ve planın hedefleri.
- Roller ve sorumluluklar (alt yüklenicilerin rolleri ve sorumlulukları dahil).
- Yürürlükteki yasalar ve yönetmelikler.
- Eğitim planı ve hedefleri.
- Aşağıdaki konulara karşı risk analizi ve önleyici tedbirler:
 - Pandemi/salgın hastalıklar
 - Kirleticilerin ve toz emisyonlarının ortam havasına salınması
 - Aşırı gürültü
 - Alt proje sahasının yakınında ve içinden geçen aşırı veya düzensiz araç trafiği kamyonların ve diğer araçların ve makinelerin fabrikaya gidip gelmesi nedeniyle uygun olmayan zamanlarda (örneğin okula giden çocuklar) topluluklar
 - Sürücünün bir araç sınıfı için uygun şekilde lisanslandırıldığından ve yorgunluk, uyuşturucu veya alkol bozukluğundan arınmış olduğundan emin olmak.
 - Yol koşullarına uygun hızlarda dikkatli sürüş, tüm yolcuların emniyet kemerlerini takmasını sağlamak.
 - Şirket zamanında proje ile ilgili kiralanan herhangi bir aracı kullanırken tüm mobil iletişim cihazlarının kullanımından ve diğer sürücü dikkat dağıtıcı unsurlardan kaçınmak
 - Hareket halindeki araçların etrafında çalışırken güvenli alanların belirlenmesi
 - Tehlikeli maddelere maruz kalma
 - Proje ile ilgili acil durumlara maruz kalma (kaza, yangın, patlama vb.)
 - Yanlış kontrol edilen veya eğitilmiş güvenlik görevlileri
 - Dışsal bir şikayet mekanizmasının olmamasından dolayı çözilemeyen sorunlar
 - Erişimi önlemek ve mevcut tehlikelere karşı uyararak için çitler ve uyarı işaretleri gibi erişim caydırıcılarının yerleştirilmesi.

Örnek Bir Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planının İçindekiler Listesi

1. PLANIN AMACI VE KAPSAMI

1.1 Diğer Yönetim Planlarıyla Örtüşüyor

2. ARKA PLAN POLİTİKALARI VE STANDARTLARI

2.1 Ulusal standartlar ve yönetmelikler

2.2 Uluslararası standartlar

2.3 Kaynak belgeler

3. ROLLER VE SORUMLULUKLAR

3.1 İnşaat Müteahhitleri

3.2 Süpervizyon Danışmanı

3.3 IPCU (IPCU)

4. YÖNETİM YÖNTEMLERİ VE ETKİ AZALTMA ÖNLEMLERİ

5. IZLEME

6. DENETİM VE İNCELEME

7. RAPORLAMA

7.1 Denetim raporları (Denetim Danışmanı tarafından)

7.2 Yüklenici İzleme Raporu

EK 8. ASBEST YÖNETİM PLANI (AMP)

1. Giriş

Bu belge, Türkiye'deki düzenleyici çerçevelerden ve en iyi uygulamalardan elde edilen iç görülerle geliştirilmiş güncellenmiş Asbest Yönetim Planı'nın (AMP) ana hatlarını çizmektedir. AMP, hem ulusal hem de uluslararası standartlara uygunluğu sağlarken asbestle ilgili faaliyetler sırasında sağlık ve güvenliği korumayı amaçlar.

2. Düzenleyici Çerçeve ve Rehberlik

AMP, aşağıdaki düzenlemeler ve standartlarla uyumludur:

- Asbest Yönetmeliği (Resmi Gazete: 25.01.2013, No:28539)
- Tehlikeli madde ele almaya ilişkin AB Direktifleri
- Asbest analizi için NIOSH-NMAM 9002 ve HSG 248 standartları
- İstanbul Valiliği tarafından Kentsel Dönüşüm Sürecinde Asbest Yönetimi rehberliği.

3. Asbest Tanımlama ve Risk Değerlendirmesi

1999 yılından önce inşa edilen tüm binalar için detaylı bir asbest araştırması yapılacaktır. Anket şunları içerecektir:

- PLM ve PCM yöntemlerini kullanarak numune alma ve test etme
- Asbest içeren malzemelerin (ACM'ler) dokümantasyonu
- Tanımlanan ACM'lerle ilişkili risklerin sınıflandırılması.

4. Etki Azaltma Önlemleri

Etki azaltma önlemleri şunları içerecektir:

- ACM'lerin lisanslı profesyoneller tarafından güvenli bir şekilde kaldırılması
- Kişisel koruyucu ekipman (KKD) kullanımı
- İzolasyon bariyerleri ve uyarı işaretleri gibi sınırlama önlemleri.

5. Atıkların Taşınması ve Bertarafı

Atık yönetimi aşağıdaki protokollere uyacaktır:

- Tehlikeli maddelerin sertifikalı tesislere lisanslı olarak taşınması
- Taşıma manifestoları da dahil olmak üzere imha faaliyetlerinin belgelenmesi.

6. Eğitim ve Bilinçlendirme

Eğitim programları şunları kapsayacaktır:

- ACM'lerin uygun şekilde taşınması ve çıkarılması
- Acil durum müdahale prosedürleri
- Asbest maruziyeti ile ilişkili sağlık riskleri hakkında farkındalık.

7. İzleme ve Raporlama

Yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere tam uyumu sağlamak için düzenli izleme yapılacaktır. Bu gerekliliklere uygun olarak, Yüklenici gerekli belgelerin hazırlanmasından ve tamamlanmasından sorumludur. Tablo 10 Müteahhitler için Kontrol Listesi destekleyici belgelerle birlikte düzenlenip/doldurulup, gözden geçirilmek ve onaylanmak üzere İPKB'ye sunulmalıdır.

- İş hijyeni asbest analiz sonucu ve raporu
- Kaldırma ve sınırlama önlemlerinin fotoğraflı kanıtı
- Asbest söküm uzmanı belgeleri
- Akreditasyon ve yetkilendirme belgeleri

- Lisanslı firma ile anlaşma ve asbest tespit edilmesi halinde bertaraf edilmesine ilişkin belgeler

Tablo 10: Müteahhitler için Kontrol Listesi

Hayır	Görev	Gereksinim	Uyumluluk Onayı (Evet/Hayır)	Açıklamalar
1	Sökme öncesi asbest araştırması yapın	Lisanslı profesyonel	☐ Evet / ☐ Hayır	
2	Site İzolasyonu	Uyarı işaretlerinin ve bariyerlerin tam izolasyonu ve yerleştirilmesi	☐ Evet / ☐ Hayır	
3	Süpervizyon Danışmanı ve IPKB'ye örnek sonuçlar sağlayın	Laboratuvar raporu teslimi	☐ Evet / ☐ Hayır	
4	Çıkarma sırasında KKD kullanın	Gerekli ekipmanın doğru kullanımı	☐ Evet / ☐ Hayır	
5	Asbest atıklarının taşınması	Lisanslı nakliyecisi	☐ Evet / ☐ Hayır	
6	Atıkları bertaraf edin	Sertifikalı tesis detayları	☐ Evet / ☐ Hayır	
7	İmha Belgeleri	Bertaraf tesislerinden alınan sertifikalar	☐ Evet / ☐ Hayır	
8	Atık kayıt formunda belgelenmiştir ⁹	Asbest Bertaraf Faaliyetleri	☐ Evet / ☐ Hayır	

⁹ Lütfen Atık Yönetim Planına bakınız, Tablo 8.

EK 9. ACİL DURUM MÜDAHALE PLANI ŞABLONU

[Proje Adı ve Konumu]

Tarih:

Hazırlayan:

1. Giriş

- **Amaç:** Acil durumları etkin bir şekilde yönetmek, personele, topluma ve çevreye yönelik riskleri en aza indirmek için prosedürler oluşturmak.
- **Kapsam:** İnşaat ve işletme aşamalarında [Proje Adı] altındaki tüm faaliyetler için geçerlidir.

2. Yasal Çerçeve ve Standartlar

- Aşağıdakiler dahil olmak üzere ilgili yasalar ve yönetmelikler:
 - [7269 Sayılı Kanun - Afet Yardım Kanunu]
 - 6331 Sayılı İSG Kanunu
 - Ulusal ve uluslararası çevre ve sosyal düzenlemeler¹⁰

3. Roller ve Sorumluluklar

Aşağıdakiler dahil olmak üzere acil durum yönetimi için roller tanımlayın:

- **Acil Durum Koordinatörü:** Planın uygulanmasını ve yerel yönetimlerle koordinasyonu sağlar.
- **Saha Denetçileri:** Acil durum müdahalesinin yürütülmesini ve personel eğitimini denetleyin.
- **Yükleniciler/Alt Yükleniciler:** ADMP ile uyumluluğu sağlayın ve gerekli kaynakları sağlayın.

4. Acil Durum Senaryoları ve Risk Değerlendirmesi

Potansiyel acil durumları belirleyin:

- **Doğal Afetler:** Depremler, seller, fırtınalar.
- **Çevre Olayları:** Kimyasal dökülmeler, asbest maruziyeti¹¹
- **Yangın ve Patlama:** Yerinde veya tesis dışı tehlikeler.
- **Toplum Güvenliği Riskleri:** Trafik olayları, kirleticilere maruz kalma.¹²

5. Önleyici tedbirler

Acil durum risklerini azaltmak için ayrıntılı önlemler:

- Acil durum tatbikatları ve düzenli eğitim oturumları¹³
- Tehlikeli maddelerin uygun şekilde depolanması
- Yangın söndürücülerin, dökülme kitlerinin ve güvenlik işaretlerinin yerinde montajı.¹⁴

6. Acil Durum Müdahale Prosedürleri

Her senaryo için net, adım adım eylemlerin ana hatlarını çizin:

Deprem Müdahalesi:

- Personeli belirlenen güvenli bölgelere tahliye edin.
- Hepsinin hesaba katıldığından emin olmak için personel sayımı yapın.

Yangın veya Patlama:

¹⁰ EK 1 Ulusal ve uluslararası çevre ve sosyal düzenlemeler ve EK 2 Tarama Formu.

¹¹ EK 8 Asbest Yönetim Planı

¹² EK 7 Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planı

¹³ EK 7 Toplum Güvenliği ve Trafik Yönetim Planı

¹⁴ EK 9 Acil Durum Müdahale Planı

- Yangın alarmlarını etkinleştirin ve yerel itfaiye hizmetlerini bilgilendirin.
- Sitenin yangın kaçış yollarını takip ederek etkilenen alanları tahliye edin.

Dökülmeler veya Sızıntılar:

- Alanı izole edin ve dökülme önleme kitleri kullanın.
- Yerel çevre yetkililerine ve İstanbul Proje Koordinasyon Birimi'ne (İPKB) bilgi verin.

7. İletişim Planı

- Şunlar için acil durum irtibat listesi:
 - Yerel yetkililer (örneğin, itfaiye, polis).
 - Proje paydaşları (örneğin, İPKB).
- Olayları raporlamak için iç iletişim ağacı.

8. Eğitim ve Bilinçlendirme

- Tüm personel için aşağıdaki konularda düzenli eğitim oturumları:
 - Tahliye prosedürleri ve güvenli ekipman kullanımı.
 - Kişisel koruyucu ekipman (KKD) kullanımı.

9. İzleme, Raporlama ve İnceleme

- **İzleme:** ADMP etkinliğini test etmek için düzenli denetimler ve tatbikatlar yapın¹⁵
- **Olay Raporlama:** Gerçekleřtirilen müdahale eylemlerinin ayrıntılarıyla birlikte tüm olayların bir kaydını tutun.
- **Plan Gözden Geçirme:** ADMP'yi yıllık olarak veya proje kapsamı veya düzenlemelerindeki önemli değişikliklerden sonra güncelleyin.

10. Ekler

- **Site Haritaları:** Tahliye rotalarını, toplanma noktalarını ve tehlike alanlarını dahil edin.
- **İletişim Bilgileri:** İlgili kurumlar ve personel için acil durum numaraları.
- **Kontrol Listesi Şablonları:** Tatbikatlar, olay raporlaması ve olay sonrası değerlendirmeler yapmak için formlar¹⁶

¹⁵EK 3 Çevre ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) Şablonu ve EK 6 İş Sağlığı ve Güvenliği Plan Taslağı

¹⁶ EK 8 Asbest Yönetim Planı